

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**YHTEISÖLLINEN NARRATIIVI KANSAINVÄLISTEN YHTEISÖJEN JA
VALTIOIDEN STRATEGISISSA ASIAKIRJOISSA**

Pro gradu -tutkielma

Yliluutnantti
Elina Turunen

SM 7
Maasotalinja

Huhtikuu 2018

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi SM 7	Linja Maasotalinja
Tekijä Yliluutnantti Elina Turunen	
Opinnäytetyön nimi Yhteisöllinen narratiivi kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden strategisissa asiakirjoissa	
Oppiaine johon työ liittyy Johtaminen	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika Huhtikuu 2018	Tekstisivuja 75 Liitesivuja 0
TIIVISTELMÄ <p>Tässä tutkimuksessa tarkastellaan strategisen kommunikaation elementin, yhteisöllisen narratiivin, ilmenemistä kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden strategisissa asiakirjoissa. Tutkimuksessa tarkastellaan myös yhteisön identiteetin ja maailmankuvan rakentamista yhteisöllisten narratiivien välittämien teemojen kautta sekä kansainvälisen yhteisön jäsenyyden vaikutusta valtioiden omiin narratiiveihin. Tutkimus on kvalitatiivinen ja sen tutkimusmenetelmä on teoriaohjaava sisällönanalyysi.</p> <p>Tutkimus on kaksiosainen. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa esitellään tutkimuksen metodologiset valinnat sekä kuvaillaan mielikuvilla johtamisen kokonaisuutta osana nykyaikaista globaalia mielikuva-avaruudellista taistelutilaa, jonka informaatiovirrassa kohdennetun ja mielikuvia synnyttävän kommunikaation merkitys on korostunut. Narratiivisuuden ja johtamisen yhteyttä tarkastellaan narratiivisen paradigman näkökulmasta, joka kuvaa yleisesti narratiivisuuden vaikutusta johtamisen ja vaikuttamisen välineenä. Tutkimuksen toisessa osassa tarkastellaan yhteisöllisen narratiivin ilmenemistä kahdentoista kansainvälisen yhteisön tai valtion strategisen asiakirjan kautta. Yhteisöllisen narratiivin ilmenemistä tarkastellaan sen kahden peruselementin, mission ja vision, näkökulmasta. Aineistoa tulkitaan ilmaisuissa esiintyvien termien kautta ja niiden tulkintaan sovelletaan tarvittaessa nominalisaation periaatetta. Ilmenevien narratiivien perusteella muodostetaan yleisimmät narratiivien missioiden ja visioiden välittämät teemakokonaisuudet, joiden kautta tarkastellaan yhteisöjen identiteetin ja maailmankuvan muodostumista. Näiden teemakokonaisuuksien perusteella tarkastellaan myös kansainvälisten yhteisöjen jäsenyyden vaikutusta valtioiden narratiivien muodostumiseen.</p> <p>Narratiivisuus ilmeni tutkimuksen aineistoksi valikoituneissa asiakirjoissa laajasti. Kahdestatoista analysoidusta asiakirjasta kymmenen sisälsi yhteisöllisen narratiivin vaatimukset täyttävän narratiivin. Missioiden osalta yleisimmiksi identiteettiä rakentaviksi teemakokonaisuuksiksi muodostuivat ihmisyyden ja vapaus, järjestys ja yhteistoiminta. Visioiden osalta narratiivit välittivät yleisimmin rauhan, uhkaan vastaamisen ja yhteisön vastuun teemoja ja viestittivät niiden kautta yhteisön maailmankuvaa. Kansainvälisen yhteisön jäsenyydellä ei todettu olevan selkeää yhteyttä valtioiden narratiiveihin kummankaan elementin osalta.</p>	
AVAINSANAT Yhteisöllinen narratiivi, perusviesti, strateginen kommunikaatio, nominalisaatio	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 METODOLOGIA	6
2.1. Konstruktivistinen tieteenfilosofia	6
2.2 Tutkimusmenetelmälliset perusteet	8
2.2.1 Laadullisen tutkimusmenetelmän luonteesta	9
2.2.2 Tutkimuksen toteutus	11
2.3 Tutkimuksessa käytettävät lähteet ja lähdeaineisto	12
2.3.1 NATO-asiakirjat	13
2.3.2 YK-asiakirjat	15
2.3.3 EU-asiakirjat	17
2.3.4 Valtioiden perustuslait	18
2.4 Tutkimuksen kritiikki	22
3 MIELIKUVILLA JOHTAMINEN	23
3.1 Strateginen kommunikaatio	23
3.1.1 Strateginen kommunikaatio suorituskykyinä	27
3.1.2 Yhteisöllinen narratiivi osana strategista kommunikaatiota	31
3.2 Narratiivinen paradigma	33
3.2.1 Narratiivi	36
3.2.2 Narratiivisuuden tutkiminen	37
4 TARINOITA VAPAUDESTA	40
4.1 Ihmisyys ja vapaus	40
4.2 Järjestys	45
4.3 Yhteistoiminta	49
4.4 Keitä me olemme?	51
5 TARINOITA MAAILMAN RAUHASTA	54
5.1 Rauha	55
5.2 Uhkaan vastaaminen	58
5.3 Yhteisön vastuu	61
5.4 Mikä on maailmankuvamme?	63
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA DISKUSSIO	66
6.1 Tutkimuksen luotettavuus	70
6.2 Jatkotutkimus	72
6.3 Diskussio	74
LÄHTEET	76

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Tutkimuksen viitekehys	5
Kuvio 2. Tutkimuksen lähdeaineisto	13
Taulukko 1. Esimerkki nominalisaatiosta	38
Taulukko 2. Pohjois-Atlantin sopimuksen mission nominalisaatio	41
Taulukko 3. YK:n peruskirjan mission nominalisaatio	42
Taulukko 4. Yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen mission nominalisaatio	42
Taulukko 5. Sopimus Euroopan unionista mission nominalisaatio	43

YHTEISÖLLINEN NARRATIIVI KANSAINVÄLISTEN YHTEISÖJEN JA VALTIOIDEN STRATEGISISSA ASIAKIRJOISSA

1 JOHDANTO

”Sotataidon huippu ei ole voiton saavuttaminen sadassa taistelussa. Sotataidon huippu on vihollisen kukistaminen ilman taistelua.”¹

Kuulemme tarinoita päivittäin. Informaatio- ja kommunikaatioteknologian kehittymisen myötä ne kietoutuvat elämäämme yhä nopeammin uutisten, mainosten ja yritysten toimintastrategioiden välityksellä ja ympäröivät ihmisen jatkuvasti muuttuvaan informaatioympäristöön, jossa faktan ja fiktion välistä rajaa on vaikea hahmottaa. Uuden teknologian jatkuvasti tarjoamista uusista viestinnän muodoista huolimatta tarinoiden käyttö kommunikaation välineenä kumpuaa edelleen ihmisen ikaikaisesta tarinankertojan luonteesta. Vaikka lapsuutemme fiktiiviset tarinat ovatkin vaihtuneet realistisimpiin kuvauksiin, ovat ne yhtä kaikki kuvauksia sankareista, kumppanuudesta ja hyvän ja pahan kamppailusta. Tarinoiden mukaansatempaavan voiman myötä todellisuudessa mahdoton ei tunnu vielääkään mahdottomalta.

Ranskalaisen filosofin Paul Virilion mukaan kulttuurinen globalisaatio ja uusien informaatio- ja kommunikointitekniikoiden kietoutuminen yhteen on reaaliaikaistumisen kautta muuttanut maailman yhtä aikaa paikalliseksi ja globaaliksi. Tämä on aiheuttanut silmänräpäyksellisyyden tunteen, jossa ennen paikallisina tunnetut tapahtumat, arvot ja näkemykset välittyvät sekunneissa tarinoina silmiemme eteen. Elämämme liikkuu yhä enemmän hetken ja pysyvyyden, varmuuden ja epävarmuuden tasojen välillä. Virilion mukaan tämä ilmiö on eräs merkittävimmistä haasteista, mitä niin poliittiset kuin sotilaallisetkin strategit joutuvat tänä päivänä kohtaamaan.² Onko ihmismieltä kuitenkin mahdollista johtaa mielikuvilla maailmassa, jossa informaation paljous tukahduttaa aistimme silmänräpäyksessä?

---

¹ Sun Tzu (1998 [400-320 eaa.]), s. 86.

² Aaltonen ja Heikkilä (2003), s. 13 Virilion (1996) mukaan.

Mielikuvajohtaminen, johtamistoiminnan kautta ihmisten tuntemuksiin vaikuttaminen, on noussut viime vuosikymmeninä esiin johtamisteorioiden tutkimuskentällä. Samalla tarinajohtaminen on noteerattu merkittäväksi johtamisotteeksi. Tämän, niin sanotun narratiivisen paradigman, perusteella tarinoilla johtamalla voidaan havainnollistaa, jalkauttaa organisaation arvoja ja asenteita, sekä laukaista syntyneitä konflikteja. Narratiivinen paradigma nostaa johtamisessa esiin arvo- ja tunnepuolen ulottuvuuden, jota loogis-rationaalisessa johtamisopissa ei yleisesti tunneta.³ Tämän myötä kerronnan merkitys nähdään relevantiksi, jopa strategisen tason johtamisvälineeksi.

2000-luvun alun mielikuvajohtamisen nousun myötä myös kerronnan mahdollisuudet johtamisen välineenä huomioiva strateginen kommunikaatio on nostanut päätään maailmanlaajuisesti ja se on kehittynyt merkittäväksi johtamisen toimialaksi sotilaallisessa toimintaympäristössä. Yhdysvaltain Puolustusministeriö määritteli strategisen kommunikaation ensimmäisen kerran vuonna 2006 ja vuoteen 2011 mennessä se oli ottanut strategisen kommunikaation osaksi kaikkien sotilasoperaatioidensa suunnittelua⁴. Määrittelyn osalta NATO seurasi perässä vuonna 2009 ja vuonna 2014 perustettiin strategisen kommunikaation keskus NATO StratCom Centre of Excellence, jonka osallistuvaksi jäseneksi Suomi liittyi vuonna 2016⁵. Sotilaallisen toimintaympäristön osalta strategisen kommunikaation juuret eivät siis ylety tätä vuosituhatta kauemmas, mutta johtamisprosessina se on jalkautunut laajaan käyttöön lyhyessä ajassa.

Puolustusvoimissa johtamisen tutkimus on viimeisiä vuosia lukuun ottamatta keskittynyt perinteisten johtamisoppien soveltamiseen eri Puolustushallinnon aloilla, eikä johtamisen yhteisöllisen vaikutuksen tutkiminen ole saanut laajalti tuulta alleen. Strategisesta kommunikaatiosta ja erityisesti narratiivisuuden yhteisöllisistä vaikutuksista onkin kiinnostuttu vasta tällä vuosikymmenellä. Tämän tutkimuksen kannalta merkittävimpiä narratiivisuuden vaikutuksiin keskittyviä taustatutkimuksia ovat Tommi Auvisen lisensiaatin tutkielma (2008) *Narratiivinen näkökulma johtajuuteen*, Saara Jantusen väitöskirja (2013) *Strategic Communication: practice, ideology ja dissonance* sekä Torsti Sirénin väitöskirja (2009) *State agent, identity and "the new world order; Reconstructing Polish Defence Identity after the Cold War Era*. Tutkimuksen viitekehyksen kannalta oleellinen teos on myös Sirénin yhteisöllisen narratiivin ei-kineettisen suorituskyvyn esiin nostava *Winning wars before they emerge* (2013). Auvisen lisensiaatin tutkielma on taustatutkimuksista ainoa siviilijohtamiseen liittyvä tutkimus ja se käsitteli narratiivisuuden ilmenemistä, käyttömahdollisuuksia ja narratiivisuuden

---

³ Auvinen (2008), s. 31 ja 185.

⁴ Department of Defence (2009), s. iii.

⁵ NATO (2017).

työyhteisöllisiä vaikutuksia yksittäisen johtajan johtamistoiminnan kautta. Tutkielmassa Auvinen nostaa ensisijaisesti esiin narratiivisuuden merkityksen organisaation identiteetin rakentajana. Jantusen väitöskirja keskittyi puolestaan strategiseen kommunikaatioon johtamisprosessina ja pyrki vastaamaan kysymyksiin strategisen kommunikaation ydinsisällöistä ja -mekanismeista. Jantunen käsitteli väitöskirjassaan myös Yhdysvaltain strategisen kommunikaation perusviestin, grand narrativen, välittämää ideologiaa, johon myös Sirén omassa väitöskirjassaan Puolan osalta keskittyi. Laajemman näkemyksen yhteisöllisen narratiivin oleellisuudesta osana strategista kommunikaatiota Sirén on esittänyt teoksessaan *Winning wars before they emerge* (2013). Teoksessaan Sirén keskittyy erityisesti yhteisön identiteetin ja maailmankuvan rakentumiseen ja sen välittymiseen suvaitsevaisuuteen ja moniarvoisuuteen johdattelevan narratiivin kautta. Teos välittää ajatusta yhteisöllisen narratiivin kineettistä sotaa ennaltaehkäisevästä vaikutuksesta, ja samalla nostaa strategisen kommunikaation osaksi yhteisön ei-kineettistä suorituskykyä. Teoksessa yhteisön identiteetin ja maailmankuvan rakentumisen välineeksi kuvataan myös Jantusen väitöskirjassaan tutkima grand narrative, *perusviesti*.

Näissä sotatieteellisissä tutkimuksissa perusviestin välittämän ideologian tutkimus oli keskittynyt narratiivisuuden yleiseen kuvaukseen johtamisen välineenä sekä strategisen kommunikaation perusviestin todelliseen olemassaoloon yksittäisiä kohteita tutkimalla. Useita kansainvälisiä yhteisöjä käsittelevää tutkimusta, ja sitä kautta laajempaa käsitystä yhteisöllisen narratiivin ilmenemisestä, ei kuitenkaan ole tehty. Tämä tutkimus tuo uudenlaisen, aiempaa laajemman näkökulman perusviestin ilmenemiseen ja sen mielenkiinnon kohteeksi nousevat kansainvälisten yhteisöjen lisäksi valtiot. Tutkimuksessa keskitytään perusviestin ilmenemiseen, teemojen välittämiin identiteetteihin ja niihin mahdollisesti vaikuttavaan kansainvälisen yhteisön jäsenyyteen.

Tutkimuksen lähtökohtana on strategisen kommunikaation näkemys yhteisöllisistä tarinoista suorituskyvyn välineenä, joihin narratiivinen paradigma tuo johtamisen ja sitouttamisen näkökulman. Tarinoiden avulla synnytetään mielikuvia, jotka viestivät yhteisön maailmankuvasta, tahtotilasta ja toiminnan halutuista päämääristä, ja joiden avulla yhteisö markkinoi arvojaan ja asenteitaan sitoutumisen arvoiksi. Yhteisöt välittävät mielikuvia muodostavia narratiiveja strategisen kommunikaation peruselementin, perusviestin, kautta. Sen välityksellä yhteisöt ilmentävät omaa identiteettiään ja välittävät arvojaan ja asenteitaan sekä yhteisön jäsenistölle itselleen että ulkopuoliselle yleisölle. Tämä yhteisön perusviesti, tässä tutkimuksessa myös kansainväliset yhteisöt huomioon ottava *yhteisöllinen narratiivi*, ilmenee Sirénin teoksessaan *Winning wars before they emerge* esittämään tapaan sen peruselementtien,

mission ja vision, kautta. Niiden välityksellä yhteisö vastaa kysymyksiin siitä, keitä he ovat ja minkälaista maailmankuvaa he haluavat edistää.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen yhteisöllistä narratiivia kahdentoista kansainvälisen yhteisön ja valtion strategisen asiakirjan kautta. Tutkimus rajautuu asiakirjojen sisältämien narratiivien ilmenemisen tarkasteluun mission ja vision näkökulmasta, sekä yhteisöllisten narratiivien välittämien teemakokonaisuuksien tarkasteluun yhteisöjen identiteetin rakentumisen välineinä. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää miten yhteisöllinen narratiivi ilmenee tutkimuksen kohteena olevissa asiakirjoissa ja minkälaisia teemoja yhteisöt nostavat narratiiveissaan esiin. Mielenkiinnon kohteena on myös kansainvälisen yhteisön jäsenyyden vaikutus yhteisön omaan narratiiviin.

Tutkimuksen päätutkimuskysymys on:

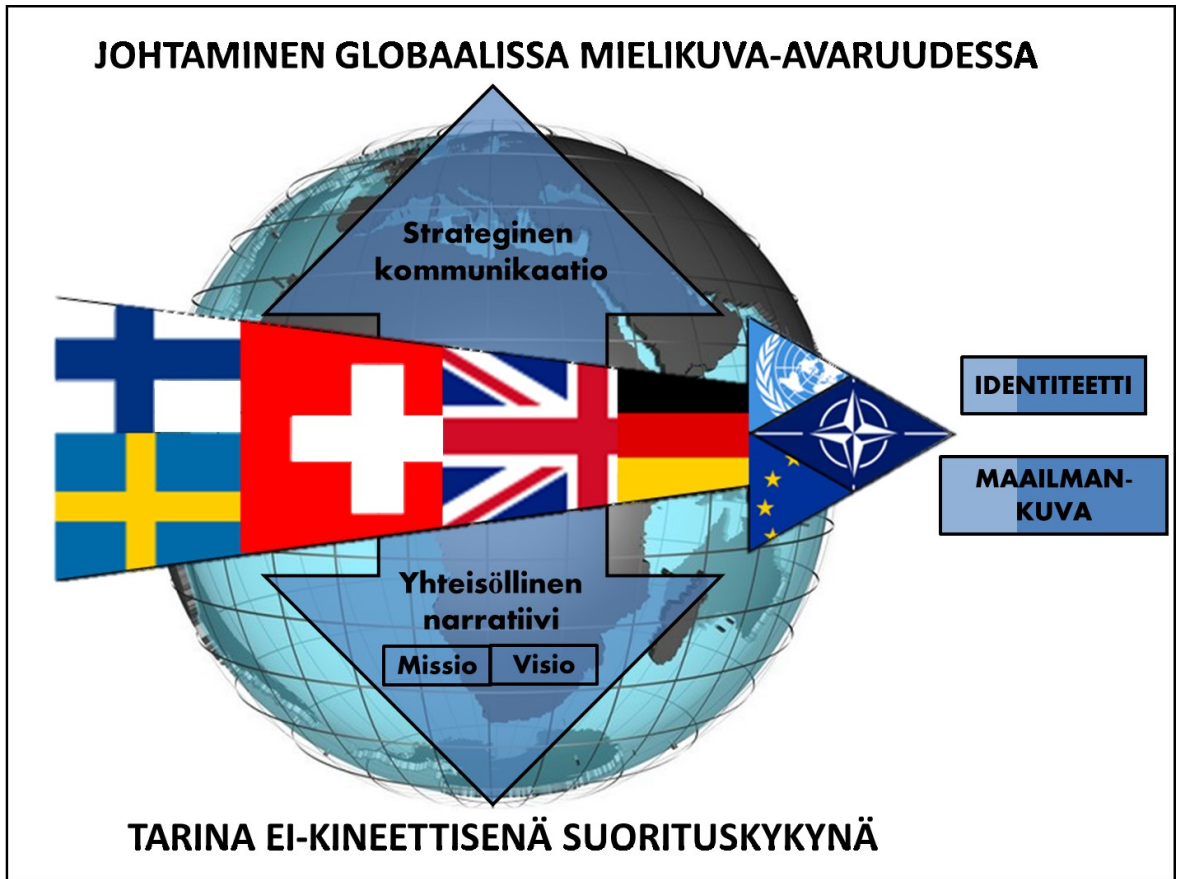
Miten narratiivisuus ilmenee kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden strategisissa asiakirjoissa?

Alatutkimuskysymykset ovat:

1. *Mitä teemoja yhteisöt haluavat strategisten asiakirjojen narratiivilla välittää?*
2. *Onko kansainvälisen yhteisön jäsenyydellä vaikutusta valtion omien strategisten asiakirjojen narratiiviin?*

Tutkimus etenee metodologisten valintojen kautta globaalia mielikuva-avaruutta selkiyttämään pyrkivän strategisen kommunikaation ja tarinallisuutta johtamisen välineenä hyödyntävän narratiivisen paradigman kuvaamiseen. Tämän jälkeen siirryn analysoimaan aineistoon valikoituneiden asiakirjojen narratiivisuuden ilmenemistä narratiiveista esiin nousseiden yleisimpien teemojen kautta. Tulosten perusteella muodostan käsityksen kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden narratiivin ilmenemisestä ja narratiivien välittämien arvojen teemoittelun kautta luon kuvan teemojen muodostamasta yhteisön identiteetistä. Teemoittelun kautta muodostetaan myös käsitys kansainvälisen yhteisöjen jäsenyyden vaikutuksesta valtioiden omiin narratiiveihin. Tulosten perusteella pohditaan yhteisöllisen narratiivin yleisyyttä, merkitystä ja vaikuttavuutta osana yhteisön identiteetin rakentumista sekä narratiivin muodostaman ei-kineettisen suorituskyvyn olemusta.

Kuvio 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

2 METODOLOGIA

” ‘Truth’ is a matter of consensus among informed and sophisticated constructors, not of correspondence with an objective reality.”⁶

Tässä luvussa kuvailen tutkimuksen taustalla vaikuttavia tutkimuksen tieteenfilosofisia valintoja sekä esittelen tutkimuksessa käytetyn analyysimenetelmän ja lähdeaineiston. Tieteenfilosofisten valintojen kuvailulla tuon esiin tutkimuksen taustalla vaikuttavan maailmankuvan ja sen vaikutuksen tutkimukseen. Analyysimenetelmän esittelyllä tuon esiin tutkimuksen käytännön toteutukseen vaikuttavat periaatteet. Lähdeaineiston esittelyn kautta johdattelen lukijan tutkimuksen analyysin vaiheisiin sekä luon perusteet tutkimuksen läpinäkyvyydelle.

2.1 Konstruktivistinen tieteenfilosofia

Tieteenfilosofisesti tarkasteltuna tämä tutkimus kuuluu aristoteeliseen tutkimusperinteeseen ja siihen liittyy ajatus ymmärtävästä eli käsityksiä etsivästä ja niitä kuvailevasta tiedonintressistä⁷. Tutkimuksen metodologinen kokonaisuus on rakennettu konstruktivismiin pääteemalle ja sitä tukeville sosiaaliselle ontologialle ja epistemologiselle relativismille. Tässä kappaleessa esittelen tutkimuksen ontologiset ja epistemologiset valinnat tuomalla esiin niitä valitulle tieteenfilosofiselle näkökulmalle tunnusomaisia piirteitä, joita tutkimuksen teoreettisten lähtökohtien taustoittamisessa on käytetty. Lisäksi pyrin kuvailemaan tutkijan käsityksiä tieteenfilosofisista peruskäsitteistä, tieteestä, totuudesta ja ymmärryksestä. Tavoitteena on antaa teoreettinen käsitys tutkimuskohteesta, toimintaympäristöstä ja niiden vaikutuksesta tutkimuksen toteuttamiseen.

Tieteenfilosofia liitetään akateemisissa tutkimuksissa usein tutkimusmenetelmiin ja metodeihin ja sillä perustellaan tutkijan tekemisiä tutkimusteknisiä valintoja. Tieteenfilosofian ja tieteenfilosofian välistä erottelua on kuitenkin hyvin vaikea tehdä etenkin silloin, kun tieteenfilosofia ei jää tutkimusmenetelmien tai tieteen organisaatioiden tutkimiseksi vaan pyrkii tieteellisten tosiasioiden selvittämiseen. Niiniluodon mukaan voidaan kuitenkin nähdä, että tieteenfilosofia edustaa käsitteanalyysiä ja teoreettis-filosofista tutkimuksen tasoa, kun taas tieteenfilosofia keskittyy ensisijaisesti tosiasiatietoon perustuvaan tieteenfilosofiaan.⁸ Tieteenfilosofia

⁶ Guba ja Lincoln (1990), s. 44.

⁷ Ks. esim. Niiniluoto (1980), s. 39. Toisin kuin Platonin tiedonkäsityksen mukaan Aristoteles näki, että aistihavainnoilla on tärkeä tehtävä tieteellisessä tiedonmuodostuksessa, eikä tieto perustu ainoastaan mitattavaan ”ideoiden maailmaan”.

⁸ Niiniluoto (1980), s. 36.

voidaan siis nähdä enemmän tiedon olemassaoloa ja luonnetta kuvaavana oppina kuin tieteen tekemistä itsessään kuvaavana tutkimusalana.

Tutkimuksen taustalla vaikuttavan aristoteelisen tutkimusperinteen mukaan inhimillisessä toiminnassa on aina mukana subjektiivinen toimija ja subjektin omien tarkoitusten ja päämäärien vaikutuksesta johtuen tutkimuksen tulee perustua ensisijaisesti ymmärtämiseen, ei luonnontieteelliseen mittaamiseen⁹. Tieto kohdistui Aristoteleen mukaan muuttumattomien ja mitattavien ideoiden sijaan olioiden olemuksiin eli asioiden perusluonteeseen, joka oli vain aistein havaittavissa. Aristoteelisen tutkimusperinteen tietokäsitys perustuukin ensisijaisesti kysymykseen ”mitä?”¹⁰

Tämän tutkimuksen mielikuvia käsittelevästä luonteesta johtuen tutkimuksen tieteenfilosofiseksi paradigmaksi so. tutkimusotteeksi on valittu konstruktivismi, joka tarjoaa tutkimuksen luonnetta parhaiten tukevan perustan niin aineiston analysoinnin kuin tulosten luotettavuuden arvioinninkin osalta. Päädyin valinnassani konstruktivistiseen tutkimussuuntaukseen, koska tutkimuskohteena ovat ihmisten erilaiset käsitykset ja niiden erilaiset ymmärtämisen tavat. Konstruktivistinen tutkimusote tuki tutkimukselleni asettamiani tavoitteita ja soveltui ongelmieni ratkaisuun, sillä siinä keskitytään aristoteelisen tutkimusperinteen mukaisesti ymmärtämisen erilaisiin mahdollisuuksiin. Tässä tutkimuksessa konstruktivistinen tutkimusote näkyy etenkin aineistona olevien asiakirjojen narratiivien tulkitsemisessä eli analyysiprosessini vaiheissa. Lisäksi konstruktivistisuudella on osansa arvioidessani tutkimukseni luotettavuutta konsensukseen perustuvan totuusteorian kautta, jonka mukaan ihmiset luovat totuuden yhteisymmärryksessä¹¹.

Konstruktivistinen näkökulma voidaan nähdä vastakkaisena suuntauksena positivismille, jonka mukaan tieto on arvovapaata, havainnoin mitattavaa ja se muodostuu pelkistä faktoista. Positivismille luonteenomaista on jopa naiivi käsitys havaintotiedon varmuudesta.¹² Konstruktivistisessa tutkimuksessa ilmiöiden ja maailman merkitysten nähdään olevan sosiaalisesti ja kulttuurisesti tuotettuja rakenteita ja myös tutkimuskohteena olevat ihmiset tuottavat omalla toiminnallaan totuuksia ja tietoja¹³. Konstruktivismiin näkökulmasta ei ole olemassa vain yhtä todellisuutta vaan useita, jotka rakentuvat yksilöiden sosiaalisessa ja

⁹ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 28–29 ja 65.

¹⁰ Niiniluoto (1980), s. 42–44.

¹¹ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 135.

¹² Raatikainen (2004), s. 16–17 ja 42.

¹³ Raatikainen (2004), s. 45 ja ks. esim. Juuti (2001), s. 25: Sosiaalisen konstruktivismiin eräs kantaisä, Alfred Schutz on todennut, että ”ihmiset tulkitsevat sosiaalisen maailman merkitykselliseksi ja ymmärrettäväksi sosiaalisten kategorioiden ja konstruktioiden avulla”. Hän korosti ihmisten merkitystä oman maailmansa tulkitsijoina.

kielellisessä vuorovaikutuksessa¹⁴. Näin ollen konstruktivismin ontologisen näkemyksen voidaan katsoa korostavan todellisuuskäsitystemme intersubjektiivisuutta eli samassa yhteisössä elävät jakavat tiettyjä sosiaalisesti konstruoituneita identiteettirakenteita ja maailmankatsomuksellisia näkökantoja¹⁵. Yhteisöllisyyden tuottamat tottumukset ovat siis muodostuneet yleiseksi, yhteisön hyväksymäksi tiedoksi¹⁶.

Intersubjektiivisuuteen liittyen konstruktivismi korostaa myös *genealogiaa* eli yhteisöllisiä toimintatapojen ja identiteettien rakentumista, *habituatiota* eli niihin tottumista, sekä *reifikaatiota* eli niiden vahvistumista sukupolvesta toiseen. Totuuskäsityksemme ovat siis usein yhteisöltä opittuja ja siirrämme niitä eteenpäin sukupolvelta toiselle. Näin ollen ihmisillä on emansipatorisesti myös mahdollisuus muuttaa itse rakentamaansa sosiaalista ympäristöä¹⁷.

Tutkimuksen tieteenfilosofisten perusteiden ymmärtämisen takia myös tiedon luonteen määrittäminen on oleellista. Klassisten länsimaisten filosofien mukaan tieto voi perustua kokemukseen, ajatteluun tai uskoon. Näitä näkökulmia sanotaan empirismiksi, rationalismiksi ja pragmatismiksi.¹⁸ Tässä tutkimuksessa sovellettavan konstruktivistisen tieteenfilosofian ja sosiaalisen ontologian näkökulmasta tieto ei kuitenkaan perustu yksin mihinkään näistä, vaan todellisuus on sosiaalisesti konstruoitu eli ihmisten rakentama¹⁹. Tutkimuksella ei siis pyritä kuvaamaan asioiden yksiselitteistä olotilaa, vaan tuomaan ilmi ne vaihtoehdot, kuinka asiat voivat tulkitsijasta riippuen myös olla. Maailmassa ei nähdä olevan muuttumattomia totuuksia tai valmiiksi olemassa olevaa tietoa, vaan tieteellinen tieto ja totuus rakentuvat tutkijan toiminnan myötä.

2.2 Tutkimusmenetelmälliset perusteet

Tässä tutkimuksessa tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista tutkimusmenetelmään ja tutkimusmetodina teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää johtamisen näkökulmasta kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden strategisten asiakirjojen narratiivisuutta ja sen mahdollisuutta luoda yhteisöllistä vaikuttavuutta järjestä, tunteesta ja mielikuvista. Koska johtajuus voidaan nähdä vuorovaikutuksena ja ihmisten välisten havaintojen hallintana, soveltuu laadullinen tutkimusmenetelmä johtamisen tutkimukseen

¹⁴ Liamputtong (2013), s. 25.

¹⁵ Sirén (2013), s. 18.

¹⁶ Ks. Sirén (2013), s. 18–19 ja Wittgenstein (1972), s. 76. ”I know that’ may mean: I am quite familiar with it--”.

¹⁷ Sirén (2009), s. 46–48.

¹⁸ Ks. esim. Raatikainen (2004), s. 15–22.

¹⁹ Pekkarinen ja Sirén (2017), s. 2.

erityisen hyvin²⁰. Tässä luvussa pyrin selvittämään millaisia ovat laadullisen tutkimuksen taustalla vaikuttavat tekijät, kuinka laadullisuus jalkautuu käytännön tutkimukseen ja mitä riskejä ja mahdollisuuksia tutkimussuuntaus tarjoaa omaan tutkimukseeni liittyen. Lisäksi kuvaan tämä tutkimuksen toteutusta ja rajausta laadullisen tutkimusmenetelmän ja teoriaohjaavan sisällönanalyysin periaatteiden näkökulmasta.

2.2.1 Laadullisen tutkimusmenetelmän luonteesta

Laadullinen tutkimus jaetaan usein kahteen koulukuntaan, jotka eroavat toisistaan tutkimukseen vaikuttavien ontologisten ja epistemologisten näkökulmien kautta. Skandinaavisen koulukunnan mukaan todellisuus on muotoutuva ja rakentuva, liikkeessä oleva, kokonaisuus, jolla skandinaavisen koulukunnan perusolettamuksien mukaan on keskinäisriippuvuuksia. Yhdysvaltaisen, voimakkaasti epistemologiaan nojautuvan perinteen mukaan maailma ja siitä saatava tieto ja totuus ovat jo määriteltyjä.²¹ Tässä tutkimuksessa hyödynnetään skandinaavisen koulukunnan tarkoittamaa muotoutuvaa ja rakentuvaa todellisuutta korostavaa laadullista tutkimusta.

Laadullista tutkimusta ei voida nähdä yhtenä menetelmänä tai edes yksiselitteisenä terminä, vaan sen voidaan ajatella koostuvan ymmärtämiseen pyrkivien tutkimusmenetelmien valikoimasta²². Laadullinen tutkimus onkin siis ensisijaisesti ymmärtävää tutkimusta, joka selittävän tutkimuksen sijaan ottaa huomioon myös tutkimuskohteeseen liittyvät psykologiset vivahteet²³. Laadullisen tutkimuksen näkökulmasta todellisuus on sosiaalisesti rakentunut yksilöiden kautta eikä sitä voida mitata vaan ainoastaan pyrkiä ymmärtämään²⁴. Laadullisen tutkimuksen perusajatuksen mukaan todellisuus on siis ihmiselle sitä, miten hän sen itse määrittää²⁵. Laadullisen tutkimuksen voidaankin katsoa nojaavan havaintojen teoriapitoisuuteen eli yksilön käsitykset, tutkittavalle kohteelle annetut merkitykset ja tutkimuksen tekemiseen valitun välineistön käyttäminen vaikuttavat tutkimuksen lopputulokseen. Laadullisessa tutkimuksessa ei siis ole olemassa puhtaasti objektiivista tietoa, vaan tutkijan tekemät tutkimusasetelmalliset valinnat ovat hänen ymmärryksensä varassa.²⁶ Tutkimuksen tuloksista ei pyritä tekemään yleispäteviä, vaan tulos on aina tutkimuksen rajauksen sisällä muodostunut tutkijan ymmärryksen tuote. Tästä johtuen laadullisessa tutkimuksessa on erittäin tärkeää, että tutkija tiedostaa oman tutkimusalansa tiedonintressit ja

²⁰ Huhtinen (2006), s. 53–54.

²¹ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 43–46.

²² Sama, s. 17.

²³ Sama, s. 27.

²⁴ Liamputtong (2013), s. 24.

²⁵ Eskola ja Suoranta (2005), s. 138.

²⁶ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 19.

oman positionsa tutkimuskohteeseensa nähden.

Laadullista tutkimusta kuvataan usein ihmisen ainutkertaisen toiminnan tulkitsemiseksi, jolloin määrällisten tutkimusmenetelmien käyttö ei välttämättä mahdollista järkevää analyysiä. Laadulliset tutkimusmenetelmät korostavatkin määrällisiä tutkimusmenetelmiä tehokkaammin kohdeilmiön käsitteellisen pohdinnan merkitystä.²⁷ Laadullinen tutkimus vaatii kuitenkin luotettavuuden näkökulmasta erilaiset perustelut, kuin määrällisiin tuloksiin keskittyvä kvantitatiivinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen tulosten argumentointi edellyttääkin, että kaikkien tehtyjen havaintojen tulee olla selitettävissä tehdyn tulkinnan puitteissa. Laadulliset tutkimukset ovat useimmiten hypoteesittomia ja tutkimusta pyritään edistämään aineistolähtöisesti mahdollisimman vähin ennakko-oletuksin ja mielikuvin.²⁸

Laadullisen tutkimuksen arvokysymyksistä esiin nousee jo aiemmin tieteenfilosofisten valintojen yhteydessä mainittu subjektiivisuuden korostaminen. Objektiivisuuteen ei pyritä edes tosiasiallisena arvona vaan tutkijan vaikutus tutkimuksen tuloksiin hyväksytään²⁹. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastelun keskiössä on useimmiten ihminen, yhteisö tai yhteiskunta ja niiden toisiinsa vaikuttavat suhteet ja käsitykset. Siksi voidaankin ajatella, että laadullinen tutkimus on ihmisten elämismailman ja siihen liittyvien ilmiöiden tutkimista.

Aineiston analyysitapana tässä tutkimuksessa on teoriaohjaava sisällönanalyysi. Termi *sisällönanalyysi* on sinällään hieman harhaanjohtava, sillä siitä puhuttaessa voidaan tarkoittaa niin sisällön analysointia kuin erittelyäkin. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineiston analysointi perustuu jo olemassa olevaan käsitejärjestelmään³⁰. Analyysillä pyritään järjestämään aineisto selkeään ja tarkoituksenmukaiseen muotoon ja kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman selkeästi³¹. Tässä tutkimuksessa teoriaohjaava sisällönanalyysi valikoitui tutkimuksen analyysimenetelmäksi, koska se mahdollistaa aineiston erittelyn yhteisöllisen narratiivin olemassaolon näkökulmasta, mikä oli teoreettinen lähtökohta koko tutkimuskokonaisuudelle. Tutkimuksessa teorian ohjaavuus näkyy teorialähtöisyyteen verrattuna siinä, että analyysissä on havaittavissa aikaisemman tiedon vaikutus, mutta sillä ei ole teoriaa testaavaa merkitystä³².

²⁷ Eskola ja Suoranta (2005), s. 14–15.

²⁸ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 134 ja 136.

²⁹ Sama, s. 19.

³⁰ Sama, s. 117.

³¹ Sama, s. 108.

³² Sama, s. 96–97.

2.2.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin edellä esiteltyä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä käyttäen valmiista aineistoista. Valmiit aineistot valikoituivat tutkimuksen lähtökohdaksi tutkimusta ohjaavan teorian kautta: yhteisöllinen narratiivi on osa yhteisön toteuttamaa strategista kommunikaatiota, joka ilmenee muun muassa strategisten asiakirjojen välityksellä³³. Tämän perusteella aineistotyyppiksi valikoituivat sekä kansainvälisten yhteisöjen että valtioiden strategiset asiakirjat. Strategisiksi asiakirjoiksi katsottiin yleisiksi toimintaohjeiksi tarkoitettut asiakirjat, joiden vaikutus kohdistuu koko yhteisöön³⁴. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteisöjen perustamisasiakirjat tai strategisiksi toimintasuunnitelmiksi kirjoitetut konseptit. Tämän rajauksen mukaisesti tutkimuksen aineistoksi valikoituivat kaksitoista strategista asiakirjaa, joiden ominaisuudet ja valintaperusteet esittelen tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Yhteisöllisen narratiivin olemuksen ja olemassaolon näkökulmasta tutkimustekninen rajaus oli haasteellinen. Analyysiä ohjaavassa yhteisöllisen narratiivin teoriassa ei oteta kantaa narratiivin fyysiseen olemukseen, esimerkiksi sijoittumiseen tekstissä tai itse narratiivin pituuteen. Yhteisöllinen narratiivi tulee teorian mukaan kuitenkin olla yksinkertainen ja helposti tulkittavissa oleva³⁵. Narratiivin yleisen määritelmän mukaan se taas muodostuu kertovan esityksen kokonaisuudesta³⁶. Näiden ehtojen perusteella toteutin tässä tutkimuksessa periaatetta, jonka mukaan analyysiin valikoituvien narratiivien tai siihen viittaavien tekstikokonaisuuksien tulee koostua yhden tekstikokonaisuuden sisällöstä. Tutkimuksessa periaate toteutui aineiston teknisessä valmistelussa valikoimalla analysoitaviksi valikoiduista asiakirjoista kertomuksellisia tekstikatkelmia, jotka muodostivat yhden kokonaisuuden. Useimmissa tapauksissa analysoitavaksi tekstikatkelmaksi valikoituivat asiakirjojen johdanto-osat, jotka muista asiakirjan lakiteknisistä osista poiketen kuvasivat asiakirjan luonnetta kertomuksellisemmin. Yhteenkään analysoitavaan katkelmaan ei kerätty elementtejä asiakirjan useita eri osista, millä pyrittiin vähentämään mahdollisuutta tutkijan alitajuiseen yksittäisten narratiivisten elementtien valikoimiseen. Tämän jälkeen valikoiduista tekstikatkelmista muodostunut aineisto järjesteltiin mission ja vision elementtejä sisältävien ilmaisujen mukaisesti. Eritellyt ilmaisut teemoiteltiin niiden esiin nostamien arvo- ja tunnepuolen ulottuvuuksien perusteella, ja useimmin esiintyneistä teemoista muodostettiin luvuissa neljä ja

³³ Sirén (2013), s. 214.

³⁴ Suomen kielitoimiston sanakirja (2014, päivitettävä versio): Strategia on perusluonteinen toimintasuunnitelma tai sodanjohtotapa.

³⁵ Sirén (2013), s. 217.

³⁶ Suomen kielitoimiston sanakirja (2014, päivitettävä versio): Narratiivi on tarina tai kertova esitys. Ks. esim. Boje (1991), s. 106–110, jonka mukaan narratiivi on kokonaisuus, joka muokkaa menneisyyden tapahtumat kokemukseksi juonen avulla.

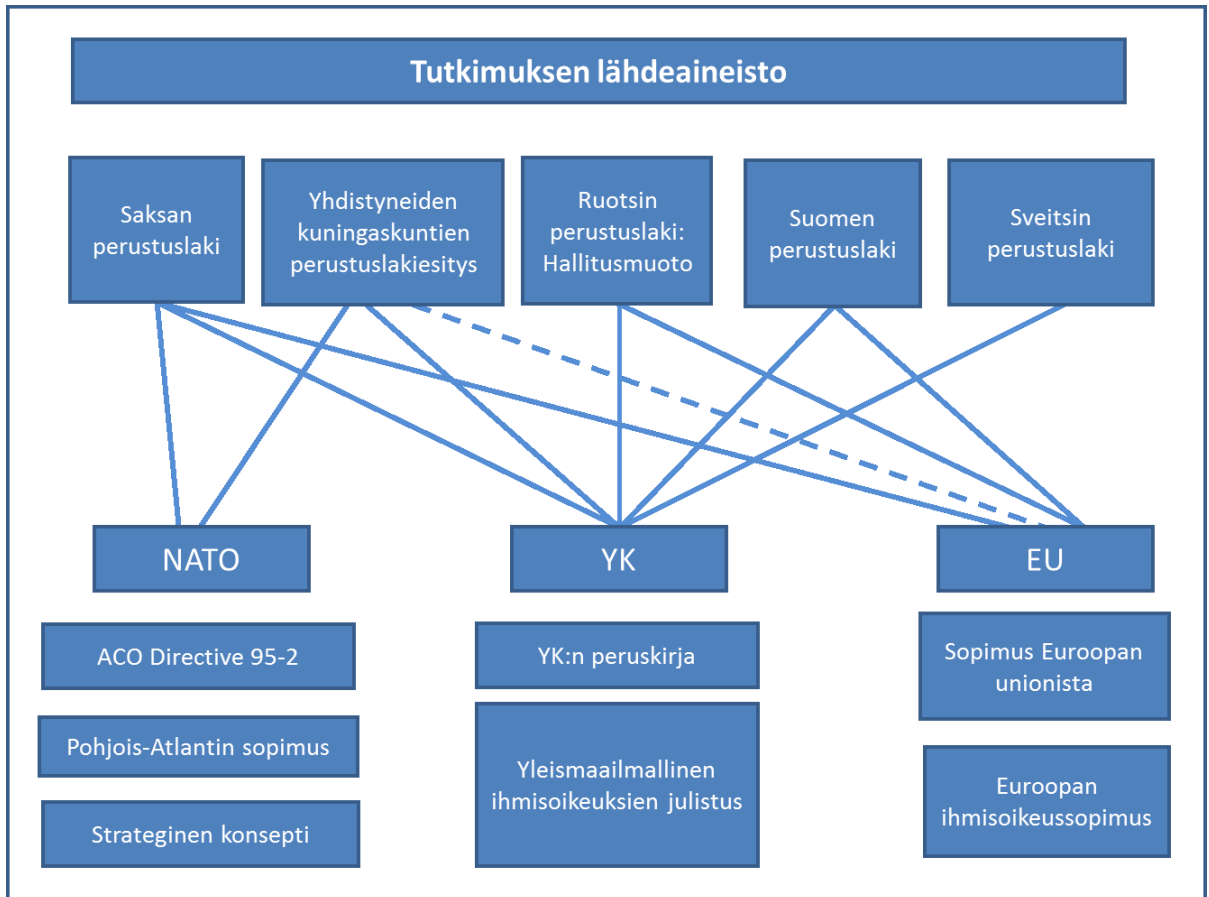
viisi esiteltyä teemakategoriat. Tutkimuksen tulosten tulkinta syntyy aineiston järjestelyn ja analyysissä syntyneen teemoittelun tulosten kautta.

2.3 Tutkimuksessa käytettävät lähteet ja lähdeaineisto

Tämän tutkimuksen ohjaavana teoriana käytetyn Sirénin *Winning wars before they emerge* -teoksen (2013) näkemyksen mukaisesti yhteisön identiteettiä, maailmankuvaa ja arvoja välittävä narratiivi esiintyy yhteisön strategisen viestinnän yleisön tavoittavissa strategisissa asiakirjoissa. Täyttääkseen yhteisöllisen narratiivin vaatimukset narratiivin tulee koostua yhteisön identiteettiä kuvaavan mission ja maailmankuvaa kuvaavan vision elementeistä. Strategisten asiakirjojen viestinnän kohteena voivat olla sekä yhteisön sisäiset että ulkoiset toimijat. Tutkimuksen luotettavuuden ja analyysin hedelmällisyyden kannalta analysoitavien aineistojen tuli olla mahdollisimman vertailukelpoista, vaikka se ei yhteisöllisten narratiivien olemassaoloa tutkittaessa olekaan välttämätöntä. Strategisten asiakirjojen luonne vaihtelee voimakkaasti yhteisön perustamisasiakirjoista strategisen viestinnän suunnitteluun, joten kiinnittämällä huomiota aineiston vertailukriteereihin myös vertaileva tutkimus on mahdollista.

Tutkimuksen primäärilähteiksi valittujen asiakirjojen valinnassa ja vertailtavuutta etsittäessä rakennetta enemmän vaikutti asiakirjan sisältö, tarkoitus ja konteksti, sillä narratiivisuutta tutkittaessa analyysin keskiössä on nimenomaan välitettävä viesti. Vertailukelpoisuuteen vaikuttivat myös valikoitujen kansainvälisten yhteisöjen luonne, vaikuttavuus sekä kansainvälisten yhteisöjen keskinäinen jäsenyys, joiden perusteella oli mahdollisuus nostaa esiin kysymys jäsenyyden mahdollisesta vaikutuksesta yhteisöllisten narratiivien luonteeseen. Seuraavaksi esittelen yksityiskohtaisemmin analyysiin valikoituneet kaksitoista kansainvälisten yhteisöjen strategista asiakirjaa, jotka ovat ACO Directive (AD) 95-2, Pohjois-Atlantin sopimus eli NATO:n peruskirja, NATO:n strateginen konsepti, YK:n peruskirja, Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Sopimus Euroopan unionista (Maastrichtin sopimus), Euroopan ihmisoikeussopimus, Saksan, Ruotsin, Sveitsin ja Suomen perustuslait sekä Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin julkaisema esitys suunnitellusta perustuslain kodifioinnista. Samassa yhteydessä tuon esiin jokaisesta asiakirjasta analyysiin valikoituneen tekstiosion.

Kuvio 2. Tutkimuksen lähdeaineisto

2.3.1 NATO-asiakirjat

Analyysin vertailtavuuden kannalta oleellista oli, että analysoitavan aineiston joukossa oli strateginen asiakirja, joka yksiselitteisesti kuvaisi yhteisönsä yhteisöllisen narratiivin. Tämän mallinarratiivin avulla muiden asiakirjojen narratiivisuuksien etsiminen ja vertailtavuus yksinkertaistui. Analyysissä suuntaa näyttävänä malliasiakirjana toimi North Atlantic Treaty Organizationin (NATO) strategisen kommunikaation direktiivi ACO Directive (AD) 95-2³⁷. Direktiivi on NATO:n päämajan tuottama asiakirja, jolla se määrittää oman strategisen kommunikaationsa roolia, tarkoitusta ja toteutusta. Analyysissä asiakirja oli käytettävissä alkuperäiskielellään englanniksi ja siinä esitetään yksiselitteisesti NATO:n voimassaoleva narratiivi:

[NATO is] a democratic, multinational alliance uniting across borders to guard, with courage and competence, against threats to our homes – –.³⁸

³⁷ NATO (2009a).

³⁸ NATO (2009a), s. 9.

Direktiivin kuvaama narratiivi oli koko tutkimuksen lyhyin ja eikä se muista analyysin narratiiveista poiketen sijainnut asiakirjan johdannossa vaan yksittäisessä kappaleessa asiakirjan keskivaiheilla.

Muita analyysiin valikoituneita NATO:n asiakirjoja olivat Pohjois-Atlantin sopimuksena tunnettu NATO:n peruskirja sekä aika ajoin päivittyvä strateginen konsepti. Pohjois-Atlantin sopimus on 4. huhtikuuta 1949 Washingtonissa allekirjoitettu sopimus, jolla kaksitoista perustajajäsenvaltiota muodostivat Pohjois-Atlantin alueen poliittisen ja sotilaallisen liittouman, NATO:n, ja sitoutuivat sen toimintaperiaatteisiin³⁹. Perustamisen jälkeen jäsenvaltioiden määrä on kasvanut 29:een peruskirjan oleellisesti muuttumatta⁴⁰. Analyysissä käytössäni oli peruskirjan alkuperäinen englanninkielinen versio sekä Suomen ulkoministeriön NATO:n erityisedustuston epävirallinen suomennos⁴¹. Pohjois-Atlantin sopimus ei sisällä NATO:n ACO Directive (AD) 95-2:stä poiketen perusviestiksi nimettyä narratiivia, mutta sopimusasiakirjalle tyypillisiä artikloja edeltävä johdanto sisälsi kuitenkin merkittäviä tarinallisia elementtejä, joista ACO direktiivi lienee saanut vaikutteita. Sopimuksesta analyysiin valikoitui tarinallisten elementtiensä perusteella sopimuksen johdanto-osa:

The Parties to this Treaty reaffirm their faith in the purposes and principles of the Charter of the United Nations and their desire to live in peace with all people and all governments. They are determined to safeguard the freedom, common heritage and civilization of their peoples, founded on the principles of democracy, individual liberty and the rule of law. They seek to promote stability and well-being in the North Atlantic area. They are resolved to unite their efforts for collective defence and for the preservation of peace and security. — —.⁴²

Kokonaisuus koostuu sopimuksen ensimmäisestä kappaleesta. Kappaleen lopusta on jätetty pois varsinaiseen sopimustekstiin siirtymiseen liittyvä osa.

NATO:n strateginen konsepti on englanninkielinen asiakirja, jolla NATO tuo esiin yleisen näkemyksensä jäsenvaltioiden puolustuksen ja turvallisuuden tulevaisuudesta⁴³. Konsepti ohjaa NATO:n toimintaa kehittyvässä ja muuttuvassa turvallisuusympäristössä niin, että se saa perustehtävänsä, puolustuksen ja turvallisuuden varmistamisen, toteutettua kaikissa tilanteissa. Konsepti on ensisijaisesti NATO:n kuvaus siitä, kuinka muuttuvaan turvallisuuskehitykseen vastataan. Viimeisin päivitys strategiseen konseptiin on vuodelta 2010 ja analyysissä se oli käytössä englanninkielisenä. Konseptista analyysin valikoitui seuraava tekstikokonaisuus:

³⁹ NATO (1949).

⁴⁰ NATO (2018).

⁴¹ Suomen erityisedustusto NATO:ssa (1949).

⁴² NATO (1949), johdanto.

⁴³ NATO (2010), s. 3–5.

NATO member states form a unique community of values, committed to the principles of individual liberty, democracy, human rights and the rule of law. The Alliance is firmly committed to the purposes and principles of the Charter of the United Nations, and to the Washington Treaty, which affirms the primary responsibility of the Security Council for the maintenance of international peace and security.⁴⁴

Konseptissa NATO:n keskeisiä tehtäviä ja peruseriaatteita kuvaava luku sisältää useita tarinallisia elementtejä. Edellä esitetty kappale valikoitui analyysiin useita arvoja ja päämäärää tiiviisti kuvaavan sisältönsä perusteella.

2.3.2 YK-asiakirjat

Strategisen kommunikaation edelläkävijänä NATO ja sen edellä esitellyt asiakirjat nousivat analysoitavaan aineistoon lähes automaattisesti, mutta vertailtavuuden lisäämiseksi muiden yhtä laajan jäsenistön ja vaikuttavuuden omaavien kansainvälisten yhteisön mukaanotto oli välttämätöntä. Tästä johtuen aineistoon valikoituivat myös eräät Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ja Euroopan unionin (EU) asiakirjat. YK:n osalta analysoitavana ovat YK:n peruskirja sekä yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus. YK:n peruskirja on 26. kesäkuuta 1945 San Franciscossa allekirjoitettu perustamissopimus kansainvälisen Yhdistyneiden Kansakuntien konferenssin päätteeksi ja sen allekirjoitti tuolloin 50 perustajavaltiota⁴⁵. Nykyisin yhteisöön kuuluu 193 jäsenvaltiota, mikä kattaa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta lähes kaikki maailman itsenäiset valtiot.⁴⁶ Suomi on jäsenvaltiona saattanut peruskirjan voimaan 1956, joten analyysissä se oli käytössä suomenkielisenä. Peruskirjasta analysoitavaksi tekstikokonaisuudeksi valikoitui osa peruskirjan johdantoluvusta:

Me Yhdistyneiden Kansakuntien kansat, vakaana tahtonamme pelastaa tulevat sukupolvet sodan vitsaukselta, joka jo kahdesti nykypolven eläessä on tuottanut ihmiskunnalle sanomattomia kärsimyksiä, uudelleen vakuuttaa uskovamme ihmisen perusoikeuksiin, ihmisyksilön arvoon ja merkitykseen, miesten ja naisten sekä kansakuntien, suurten ja pienten, yhtäläisiin oikeuksiin, luoda olosuhteet, joiden vallitessa oikeudenmukaisuutta sekä kunnioitusta sopimuksista ja muista kansainvälisen oikeuden lähteistä johtuvia velvoituksia kohtaan voidaan pitää yllä, edistää sosiaalista kehitystä ja parempien elämisen ehtojen aikaansaamista vapaammassa oloissa, sekä tässä tarkoituksessa osoittaa suvaitsevaisuutta ja elää keskenämme rauhassa hyvinä naapureina, yhdistää voimamme kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, omaksua periaatteita ja luoda menettelytapoja, jotka takaavat sen, ettei asevoimaa käytetä muutoin kuin yhteiseksi eduksi, sekä käyttää hyväksi kansainvälisiä toimielimiä kaikkien

⁴⁴ NATO (2010), s. 6.

⁴⁵ FINLEX (1959).

⁴⁶ UN (2018).

kansojen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi, olemme päättäneet yhdistää ponnistuksemme näiden päämäärien toteuttamiseksi.⁴⁷

Peruskirjan analyysin valikoituvan tekstin valinta oli haastavaa, sillä peruskirjan varsinainen sopimusteksti sisälsi myös narratiivisia elementtejä, mutta usein ne jakautuivat useisiin eri kappaleisiin ja artikloihin. Johdanto-osa valikoitui analyysiin tutkijana tekemäni rajauksen perusteella, jonka mukaan yhteisöllisen narratiivin tulee koostua yhtenäisestä tekstikokonaisuudesta. Valikoitunut teksti käsittää peruskirjan ensimmäisen luvun lähes kokonaan lopusta poistettua yhteisön nimeämistä koskevaa kappaletta lukuun ottamatta.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus hyväksyttiin ja julkaistiin YK:n kolmannen yleiskokouksen yhteydessä 10. joulukuuta 1948⁴⁸. Sen tarkoituksena oli tunnustaa ihmiskunnan kaikkien jäsenten yhtäläinen arvo. Julistus on saatavissa virallisina käännöksinä kaikkien jäsenvaltioiden kielillä, Suomen hallituksen vahvistamana myös suomeksi. Ihmisoikeuksien julistuksesta analyysiin valikoitui niin ikään sopimuksen johdantoluku:

Kun ihmiskunnan kaikkien jäsenten luonnollisen arvon ja heidän yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksiensa tunnustaminen on vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustana maailmassa,

kun ihmisoikeuksia on väheksytty tai ne on jätetty huomiota vaille, on tapahtunut raakalaistekoja, jotka ovat järkyttäneet ihmiskunnan omaatuntoa, ja kun kansojen korkeimmaksi päämääräksi on julistettu sellaisen maailman luominen, missä ihmiset voivat vapaasti nauttia sanan ja uskon vapautta sekä elää vapaina pelosta ja puutteesta,

kun on välttämätöntä, että ihmisoikeudet turvataan oikeusjärjestyksellä, jotta ihmisten ei olisi pakko viimeisenä keinona nousta kapinaan pakkovaltaa ja sortoa vastaan,

kun on tähdellistä edistää ystävällisten suhteiden kehittymistä kansojen välille,

kun Yhdistyneiden Kansakuntien kansat ovat peruskirjassa vahvistaneet uskonsa ihmisten perusoikeuksiin, ihmisyyksilön arvoon ja merkitykseen sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin ja kun ne ovat ilmaisseet vakaan tahtonsa edistää sosiaalista kehitystä ja parempien elämisen ehtojen aikaansaamista vapaammassa oloissa,

kun jäsenvaltiot ovat sitoutuneet edistämään, yhteistoiminnassa Yhdistyneet Kansakunnat-järjestön kanssa, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleistä kunnioittamista ja noudattamista, ja, (sic)

⁴⁷ FINLEX (1956), johdanto.

⁴⁸ YK (1948).

kun yhteinen käsitys näiden oikeuksien ja vapauksien sisällöstä on mitä tärkein tämän sitoumuksen täydelliselle toteuttamiselle – –.⁴⁹

Teksti koostuu kokonaisuudessaan julistuksen johdanto-osasta. Katkelman lopusta on jätetty pois noin kappaleen mittainen julistuksen antamista käsittelevä osio.

2.3.3 EU-asiakirjat

EU:n asiakirjoista analyysiin valikoituivat YK:n asiakirjojen tapaan Sopimus Euroopan Unionista sekä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus. Sopimus Euroopan unionista, joka usein tunnetaan paremmin Maastrichtin sopimuksena, allekirjoitettiin 7. helmikuuta 1992 Maastrichtissa kahdentoista jäsenvaltion kesken⁵⁰. Sopimus käsitti kolme perusteemaa, jotka olivat yhteisö, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa. Sopimus johti EU:n syntymiseen ja euron käyttöönottoon. Analyysissä käytössäni oli sopimuksen virallinen suomennos ja siitä analyysin valikoitui seuraava katkelma:

[luettelo sopimuksen osapuolista], jotka

OVAT PÄÄTTÄNEET toteuttaa uuden vaiheen siinä Euroopan yhdentymiskehityksessä, joka on aloitettu luomalla Euroopan yhteisöt,

HAKEVAT INNOITUKSENSA Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisen loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet sekä vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate,

PALAUTTAVAT MIELEEN Manner-Euroopan jaon päättymisen historiallisen merkityksen ja tarpeen luoda vakaa perusta tulevaisuuden Euroopan rakentamiselle,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa vapauden ja kansanvallan sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin, – –.⁵¹

Teksti on sopimuksen arvoperustaa kuvaava katkelma sopimuksen johdanto-osasta. Siitä on jätetty pois luettelo sopimusosapuolista sekä sopimuksen vahventamiseen ja sopimuksen päämääriin liittyvät kappaleet.

Euroopan ihmisoikeussopimus on kansainvälinen sopimus, jonka ensimmäinen versio 4. marraskuuta 1950 silloisten Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kesken⁵². Sen tarkoituksena

⁴⁹ YK (1948), johdanto.

⁵⁰ EUR-LEX (1992).

⁵¹ Sama, johdanto.

⁵² FINLEX (1999b).

on velvoittaa sitoutuneet jäsenvaltiot turvaamaan lainsäädännössään ja oikeuskäytännössään sopimuksessa jokaiselle yksilölle taatut oikeudet. Nykyisin sopimuksen on allekirjoittanut 44 valtiota. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen ja se on saatavilla virallisena suomenkielisenä käännöksenä. Euroopan ihmisoikeussopimuksesta analyysiin valikoitui teksti:

[sopimusosapuolet] katsovat, että tällä julistuksella pyritään turvaamaan sen sisältämien oikeuksien maailmanlaajuinen ja todellinen tunnustaminen ja noudattaminen;

tunnustavat, että Euroopan neuvoston pyrkimyksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille ja että yhtenä keinona tähän pääsemiseksi on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien ylläpitäminen ja edistäminen;

vakuuttavat vankkaa uskoaan oikeudenmukaisuuden ja maailmanrauhan perustana oleviin perusvapauksiin, joiden säilymisen paras tae on toisaalta toimiva poliittinen demokratia ja toisaalta niiden ihmisoikeuksien laaja ymmärtäminen ja kunnioittaminen, joihin ne vetoavat;

ovat samanmielisten Euroopan maiden hallituksina, joilla on yhteinen poliittisten perinteiden, ihanteiden, vapauden ja oikeusjärjestelmän perintö, päättäneet ottaa ensiaskeleet eräiden yleismaailmallisessa julistuksessa mainittujen oikeuksien yhteiseksi voimaansaattamiseksi – –.⁵³

Teksti koostuu sopimuksen johdanto-osasta. Sen alusta on jätetty pois maininta sopimusosapuolista ja lopusta sopimustekstiin johdatteleva lauseke.

2.3.4 Valtioiden perustuslait

Kattavan analyysin tekemiseksi ja mahdolliseen narratiiviin vaikuttavan yhteisöjen jäsenyyden havaitsemiseksi kansainvälisten yhteisöjen rinnalle tuli löytää myös itsenäisiä, perustuslain omaavia valtioita. Analyysiin valikoituivat edellä esiteltyjen kansainvälisten yhteisöjen jäsenyyden perusteella Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta, Ruotsi, Suomi ja Sveitsi.

Saksa valikoitui aineistoon sekä EU- että NATO-jäsenyytensä perusteella, mikä mahdollisti vertailun sekä EU:n että NATO:n narratiivien kanssa. Saksan perustuslaki on vuodelta 1949 ja se jäi voimaan myös Saksojen yhdistyttyä. Analyysissä käytin Saksan perustuslain englanninkielistä käännöstä ja siitä seuraavaa katkelmaa:

Conscious of their responsibility before God and man, Inspired (sic) by the determination to promote world peace as an equal partner in a united Europe, the German people, in the exercise of their constituent power, have adopted this Basic Law. Germans in the [luettelo Saksan osavaltioista] have achieved the

⁵³ FINLEX (1999b), johdanto.

unity and freedom of Germany in free self-determination. This Basic Law thus applies to the entire German people.⁵⁴

Teksti on kokonaisuudessaan perustuslain johdanto, ja samalla lain ainoa narratiivisiä elementtejä sisältävä kokonaisuus. Muu osa asiakirjasta koostuu myös narratiivisuuksia sisältävistä lakiteknisistä artikloista, mutta jotka eivät narratiivisuuden osalta kuitenkaan muodostaneen yhtenäistä kokonaisuutta. Analyysin helpottamiseksi johdannosta on jätetty pois luettelo Saksan 16 osavaltioista, jotka ovat alkuperäisessä laissa yksittäin mainittuina.

Yhdistynyt kuningaskunta valikoitui aineistoon osittain 2017 tehdyn EU:sta eroamispäätöksen, niin sanotun Brexitin, perusteella. Näin Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulee vuoteen 2019 mennessä tapahtuvan eron myötä ainoastaan NATO:n jäsenvaltio. Yhdistyneen kuningaskunnan ensimmäinen perustuslaiksi tulkittava kokonaisuus on 19. kesäkuuta 1215 Runnymedessä allekirjoitettu Magna Carta so. suuri peruskirja, joka oli maailman ensimmäinen julkista valtaa rajoittava ja ihmisoikeuksista säätävä säädöskokoelma. Vaikka kokoelma oli melko epäonnistunut eikä ollut kaikilta osin voimassa edes kuukausia, se on edelleen Yhdistyneen kuningaskunnan perustuslain kulmakivi.⁵⁵ Tästä huolimatta Yhdistyneellä kuningaskunnalla ei nykyisin ole muista moderneista valtioista poiketen kodifioitua perustuslakia, vaan se koostuu useista laeista ja periaatteista, jotka ohjaavat valtion politiikkaa. Näistä suurimmat kokonaisuudet ovat lainsäätäjän hyväksymät lait, tuomioistuinten päätösten perusteella muodostetut lait ja parlamentaariset yleissopimukset ja valtuudet, jotka koostuvat kaiken kaikkiaan kymmenistä eri asiakirjoista. Narratiivisuuden näkökulmasta alkuperäisen Magna Cartan tutkiminen olisi ollut erittäin mielenkiintoista, mutta vanhakantainen kieli ja satojen vuosien ikäero muihin analysoitaviin asiakirjoihin nähden ei tässä yhteydessä mahdollistanut relevanttia narratiivien vertailua. Narratiivien ollessa kuitenkin myös yhteisön oman tahdon mukainen identiteetin ilmaus, valitsin analysoitavaksi parlamentin alahuoneen yleisellä kilpailulla valitseman ja maaliskuussa 2015 julkaiseman esityksen suunnitteilla olevan ensimmäisen kodifioidun perustuslain johdannosta. Johdantoesitys on kokonaisuudessaan seuraava:

United, we stand in celebration of the diverse voices that make up the great chorus of our nation. Confident in our individuality, and steadfast in our shared values and common purpose, we – the citizens of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland – have come together in the spirit of self-determination in order to establish the principles of our law and governance. By this act we create for ourselves a sovereign state, animated by many spirits, accountable to all. Conscious of the responsibility that we bear to future

⁵⁴ Deutscher Bundestag (1949), johdanto.

⁵⁵ British Library (2018).

generations – and of their role in defending and regenerating this Constitution – we lay down maxims crafted to promote civic harmony, mutual tolerance, universal wellbeing, and social and political freedom.⁵⁶

Johdanto on valittu analyysiin sellaisenaan ilman poistoja. Yksittäisen kansalaisen kirjoittamana ja hallinnon toimijoiden hyväksymänä se kuvanee hyvin kansan näkemystä yhteisön identiteetistä. Lisäksi parlamentin alahuoneen verkkosivuillaan julkaisemana se täyttäneen myös strategisen asiakirjan vähimmäisvaatimukset.

Ruotsilla ei ole yhtä yksittäistä perustuslakia vaan perustuslaki koostuu neljästä eri laista, jotka ovat 1809 annettu Kruununperimysjärjestys, 1949 annettu Painovapausasetus, 1974 annettu Hallitusmuoto ja 1991 annettu Sananvapausperustuslaki. Ruotsi on EU:n jäsenvaltio ja myös sen säädökset luovat puitteita Ruotsin lainsäädännölle.⁵⁷ Ruotsi ei ole NATO:n jäsenvaltio. Analyysissä käytössäni oli Ruotsin neljän perustuslain englanninkielinen kokoelma⁵⁸. Analyysiin valikoitui seuraava artikla Hallitusmuodosta:

All public power in Sweden proceeds from the people. Swedish democracy is founded on the free formation of opinion and on universal and equal suffrage. It is realised through a representative and parliamentary form of government and through local self-government. Public power is exercised under the law.⁵⁹

Ruotsin perustuslakikokoelmasta oli erittäin haastavaa valikoida analyysiin soveltuvaa tekstiä. Yksikään lakikokonaisuus ei sisältänyt johdantoa tai muuta yleistä osiota, vaan olivat lähinnä artiklaluetteloita. Hallitusmuodon ensimmäinen artikla valikoitui analyysiin muiden perustuslakien kanssa vertailukelpoisen asiasisällön perusteella.

Suomi on statukseltaan kansainvälisten yhteisöjen jäsenyyttä tarkasteltaessa Ruotsin kaltainen EU:n jäsenvaltio. Suomen perustuslaki tuli voimaan 1. maaliskuuta 2000 ja se korvasi aiemmin voimassa olleen neljän lain, hallitusmuodon, valtiopäiväjärjestyksen, ministerivastuulain ja valtakunnanoikeuden, muodostaman lakikokonaisuuden⁶⁰. Valtiosäännön pääperiaatteiden osalta laki on pysynyt hyvin samankaltaisena itsenäisyyden alkuvuosilta lähtien. Analyysissä perustuslaki oli käytössä alkuperäisellä kielellään suomeksi ja analyysissä siitä käytettiin seuraavaa tekstiä:

---

⁵⁶ House of Commons (2015).

⁵⁷ Sveriges Riksdag (1974), s. 3.

⁵⁸ Sveriges Riksdag (1974).

⁵⁹ Sama, s. 65.

⁶⁰ Oikeusministeriö (2018).

Suomi on täysivaltainen tasavalta. Suomen valtiosääntö on vahvistettu tässä perustuslaissa. Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Suomi on Euroopan unionin jäsen.⁶¹

Ruotsin perustuslain tavoin Suomen perustuslaista oli haastavaa löytää analyysiin soveltuvaa tekstiä lain virkakielisyyden ja johdannon puuttumisen takia. Analysoitava teksti valikoitui siis hyvin samoin perustein kuin Ruotsin perustuslain tekstikin: vertailukelpoisen asiasisällön perusteella. Valikoitunut teksti koostuu kokonaisuudessaan perustuslain valtiosääntöä käsittelevästä 1§:stä.

Sveitsi ei ole EU:n eikä NATO:n jäsenvaltio ja analyysiaineistoon nostettuna sen perustuslaki toi narratiiviin mahdollisesti vaikuttavan yhteisön jäsenyyden tarkasteluun oman ulottuvuutensa. Sveitsi on valtiomuodoltaan valaliitto so. liittovaltio, joka muodostuu 26 kantonista. Jokaisella kantonilla on oma perustuslakinsa jota noudatetaan, mikäli asia ei valaliiton perustuslain, valtion oikeusjärjestelmän ensisijaisen säädöksen, mukaan kuulu sen toimivaltaan. Sveitsin ensimmäinen valaliiton perustuslaki on annettu Euroopan hulluna vuonna 1848, mutta uusin versio on allekirjoitettu 18. huhtikuuta 1999.⁶² Analyysissä käytin tämän valaliiton perustuslain englanninkielistä käännöstä, josta analyysiin valikoitui seuraava osio:

In the name of Almighty God! The Swiss People and the Cantons, mindful of their responsibility towards creation, resolved to renew their alliance so as to strengthen liberty, democracy, independence and peace in a spirit of solidarity and openness towards the world, determined to live together with mutual consideration and respect for their diversity, conscious of their common achievements and their responsibility towards future generations, and in the knowledge that only those who use their freedom remain free, and that the strength of a people is measured by the well-being of its weakest members, adopt the following Constitution: (sic)⁶³.

Teksti koostuu kokonaisuudessaan perustuslain johdannosta, josta löytyi kattavin kokonaisuus narratiivisia elementtejä. Huomioitavaa on, että myös varsinaiset lakitekniset artikkelit sisälsivät yksittäisiä yhteisölliseen narratiiviin viittaavia elementtejä⁶⁴ muodostamatta kuitenkaan selkeää yhtenäistä kokonaisuutta.

⁶¹ FINLEX (1999a), 1§.

⁶² The Swiss Parliament (2018).

⁶³ The Swiss Federal Council (1999), johdanto.

⁶⁴ Esim. Sama, Art 2: "The Swiss Confederation shall protect the liberty and rights of the people and safeguard the independence and security of the country."

2.4 Tutkimuksen kritiikki

Tutkimuksen kannalta keskeisen rajoitteen muodostavat aineiston järjestelyn ja valikoitujen tekstikappaleiden valinnan vaatima tulkinta. Analyysiin valikoituivat sellaiset asiakirjojen tekstikappaleet, jotka tutkijan tulkinnan mukaan sisälsivät eniten narratiivisuuden periaatteiden mukaisia narratiivisia elementtejä. Tässä aineiston ensimmäisessä jäsennystavassa pyrittiin huomioimaan periaate, jonka mukaan ensimmäisen jäsennystavan pitäisi olla mahdollisimman lähellä sellaista käsitteellistä tasoa, jonka aineiston tuottaja ja tutkija ymmärtävät samalla tavalla⁶⁵. Aineistona olevat strategiset asiakirjat ovat kuitenkin yhteisön hallinnon tuottamia poliittisia asiakirjoja, joten aineiston tuottajan kollektiivisen ja tutkijan subjektiivisen ymmärryksen yhtenäisyyttä on vaikea hahmottaa. Myös aineiston järjestely mission ja vision elementteihin perustui tutkijan itsensä tulkintaan yhteisöllisen narratiivin teorian reunaehtoja noudattaen. Tästä johtuen on mahdollista, että tietyt näkökulmat narratiivisuuden ilmentymisessä ja teemoittelussa jäävät huomiotta.

Toisaalta laadullisen tutkimuksen luonteeseen kuuluva havaintojen teoriapitoisuus mahdollistaa yksilön käsityksien ja tutkittaville kohteille annettujen merkityksien vaikutuksen tutkimuksen lopputulokseen. Laadullisessa tutkimuksessa ei voida tavoitella puhtaasti objektiivista tietoa vaan tutkimuksessa toteutetut tutkimusasetelmalliset valinnat ovat tutkijan ymmärryksen varassa⁶⁶. Myös konstruktivismi tutkimuksen taustafilosofiana tukee tulkinnallisuutta erityisesti silloin, kun tutkimuskohteena ovat ihmisille muodostuvat käsitykset ja erilaiset ymmärtämisen tavat. Tutkimus kohteen ollessa inhimillisen toiminnan tuotos on aina mukana subjektiivinen toimija, jonka omien tarkoitusten ja päämäärin vaikutuksesta johtuen tutkimuksen tulee perustua ensisijaisesti subjektiiviseen ymmärtämiseen⁶⁷.

---

⁶⁵ Eskola ja Suoranta (2005), s. 151.

⁶⁶ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 19.

⁶⁷ Sama, s. 28–29 ja 65.

3 MIELIKUVILLA JOHTAMINEN

”Story is the leader.”⁶⁸

Narratiivisuuden perusajatus perustuu ihmisten luontaiseen taipumukseen synnyttää tarinoista mielikuvia. Jo ennen kirjoitustaidon syntymistä ihmiset ovat tukeutuneet suulliseen tarinankerrontaan informaation välittäjänä. Tuolloin se, jolla oli paras tarina, keräsi eniten seuraajia ja vaikutusvaltaa. Tarinalla oli johtajuutta luova vaikutus. Johtamiseen tarinankerronta liitettiin varsinaisesti vasta noin 2 500 vuotta sitten länsimaisen ajattelun isien, Platonin ja Aristoteleen, toimesta. Tarinallisuus nähtiin pitkään osana johtamista, kunnes F. W. Taylorin johtama tieteellinen liikkeenjohto irrotti johtamisajattelun selkeästi tarinallisuudesta. Tulevaisuuden ennustettavuus ja työn tuloksen mitattavuus hallitsivatkin johtamisteoriaa voimakkaasti lähes koko 1900-luvun, ja vasta 1990-luvun lopulla narratiivisuus omaksuttiin osaksi johtamis- ja organisaatiotutkimusta.⁶⁹ Siitä lähtien tarinallisuus on nähty joko organisaation olemuksena⁷⁰ tai johtamistyön resurssina. Narratiivisuudesta voidaan katsoa tulleen johtamistutkimuksen nouseva trendi.⁷¹ Onkin todettava, että tarinat ovat aina läsnä siellä, missä on inhimillistä toimintaa, ja tarinallisuus on keskeinen osa myös ihmisistä muodostuvien yhteisöjen sosiaalista olemassaoloa.

Tässä luvussa käsittelen johtamisen ja yhteisöllisen narratiivin välistä rajapintaa kahden johtamisteorian, strategisen kommunikaation ja narratiivisen paradigman, kautta. Erityisesti nostan esiin strategisen kommunikaation merkityksen osana nykyaikaista, moniulotteista taistelukenttää ja yhteisöllisen narratiivin vaikutuksen osana strategisen kommunikaation onnistumista. Lisäksi esittelen tässä tutkimuksessa narratiivien analysoinnissa käytettävän nominalisaation periaatteet.

3.1 Strateginen kommunikaatio

Viimeisen kahden vuosikymmenen aikana taistelukenttä on muuttunut globaalien verkostoitumisen myötä perinteisestä maa-, meri- ja ilmaulotteisesta taistelutilasta avaruus-, informaatio- ja sähkömagneettisen spektrin käsittävien ulottuvuuksien kautta 6-ulotteiseksi globaaliksi mielikuva-avaruudeksi⁷². Perinteisin aseina käytävästä sodasta on siis psykologisen

⁶⁸ Parry ja Hansen (2007), s. 282.

⁶⁹ Auvinen (2008), tiivistelmä.

⁷⁰ Hansen ja Parry (2007), s. 281.

⁷¹ Auvinen (2008), s. 31.

⁷² Ala-Ojala, Jantunen, Kemppilä, Virta ja Ylimartimo (2011), s. 3 ja 11 ja Sirén (2013), s. 43.

vaikuttamisen ja elektronisen operoinnin kautta tultu ympärivuorokautiseen tietoverkko- ja informaatio-operointiin, jossa vaikuttavat alati vaihtuvat mielipide-ilmastot. Tämän myötä informaation hallintaan vaikuttavien ei-kineettisten suorituskykyjen merkitys niin taistelukentällä kuin koko yhteiskunnassa on kasvanut. Sotataidollisesta näkökulmasta katsottuna sodan voitto ei enää automaattisesti tarkoita vastustajan kineettisten suorituskykyjen lamauttamista, vaan voittoon voidaan päästä myös vaikuttamalla vastustajan suvaitsemattomiin identiteettirakenteisiin⁷³ niin, että kineettisen voiman käytöltä voidaan välttyä.

Strategisen kommunikaation käsite jalkautui sotilaskäyttöön, kun syntyi tarve luoda ja edistää yhteisön etuja sisällyttämällä poliittista ja strategista ohjausta myös yhteisön sotilas- ja siviilipoliittisiin asioihin⁷⁴. Strategisen kommunikaatio ei kuitenkaan suhteellisen uutena käsitteenä ole täysin vakiintunut⁷⁵. Yhdysvalloissa, jossa strateginen kommunikaatio alkoi nousta varteenotettavaksi mielikuva-avaruuden koordinoitikeinoksi 2000-luvun alussa, tehtiin Puolustusministeriön toimesta vuonna 2006 kuvaus, joka on vähitellen löytänyt paikkansa strategisen kommunikaation määritelmänä. Sen mukaan strateginen kommunikaatio on:

” – – processes and efforts to understand and engage key audiences to create, strengthen or preserve conditions favorable to advance national interests and objectives to through the coordinated information, themes, plans, programs and actions synchronized with other elements of national power.”⁷⁶

Tämän määritelmän mukaan strategisen kommunikaatio on siis ensisijaisesti viestintäprosessi, jonka tarkoituksena on sitouttaa yleisöä luomaan, vahvistamaan ja säilyttämään olosuhteet, jotka edistävät kansallisten intressien ja tavoitteiden edistämistä. Määritelmä ottaa kantaa myös välitettävän viestin ja muiden valtiollisten suorituskykyjen yhteensovittamiseen. Halutakseen vaikuttaa positiivisesti, synnyttääkseen haluamansa mielikuvan ja ollakseen uskottava ei voi sanoa yhtä ja tehdä toista. Strategisen kommunikaation näkökulmasta sanojen ja tekojen on kohdattava⁷⁷.

Vuonna 2009, hieman Yhdysvaltojen Puolustusministeriön tuottaman strategisen kommunikaation määrittelyn jälkeen, NATO määritteli strategisen kommunikaation johtavaksi

⁷³ Sirén (2013), s. 43. Tulevaisuudessa kriisit konkretisoituvat yhä vähemmän sivilisaatioiden välisiin yhteentörmäyksiin. Kyse on todennäköisemmin suvaitsevaisuuden ja suvaitsemattomuuden aiheuttamista konflikteista.

⁷⁴ Sama, s. 5.

⁷⁵ Ks. esim. UK Ministry of Defence (2012). Strategisella kommunikaatiolla on hyvin monia virallisia ja epävirallisia merkityksiä riippuen siitä, missä yhteydessä termi esitetään ja kuinka se kirjoitetaan. Esimerkiksi englanninkielisistä yksikkö- tai monikkomuodoista kumpikaan (strategic communication(s)) ei ole vakiintunut käytäntöön vaan molempia esiintyy edelleen.

⁷⁶ QDR Strategic Communication (2006), s. 3.

⁷⁷ Sirén (2013), s. 6–7.

informaatio-operaatioitaan ja sotilaallisia suhteitaan ohjaavaksi käytänteeksi ja määritteli samalla strategisen kommunikaation terminä seuraavasti:

” – – the coordinated and appropriate use of NATO communications activities and capabilities: Public Diplomacy, Public Affairs, Military Public Affairs, Information Operations and Psychological Operations, as appropriate – – in support of Alliance policies, operations and activities, and in order to advance NATO’s aims.”⁷⁸

NATO:n määritelmä korostaa sitouttamista ja yhteenkuuluvuuden vahvistamista enemmän viestintäprosessin tarkoituksenmukaista ja yhteen sovitettua käyttöä NATO:n toiminnan edistämiseksi. Sen mukaan strateginen kommunikaatio voidaan nähdä ensisijaisesti yhteisön ulkopuoliseen yleisöön vaikuttamisena kuin yhteisön itsensä yhteenkuuluvuuden lisääjänä. NATO:n määritelmään mukaan strateginen kommunikaatio on sateenvarjokäsite, jonka alta löytyvät niin myöhemmin käsiteltävän julkisuusdiplomatian keinot kuin julkisten suhteiden ja diplomatian kokonaisuudetkin.

2010-luvun alussa myös muut valtiot aloittivat Yhdysvaltojen ja NATO:n vanavedessä strategisen kommunikaatio käytänteiden määrittelemisen ja pilotoinnin. Vuonna 2011 Yhdistyneiden kansakuntien Puolustusministeriö julkaisi Joint Doctrine Note 1/12: Strategic communication: The Defence Contributionin, jossa määrittelee strategisen kommunikaation hyvin yksinkertaisesti:

”Advancing national interests by using all Defence means of communication to influence the attitudes and behaviours of people.”⁷⁹

Tämä määritelmä tiivistää strategisen kommunikaation kansallisten etujen ajamiseksi nimenomaan ihmisten asenteisiin ja mielikuviin vaikuttamalla. Se ei ota kantaa vaikutuksen kohteeseen, vaan jättää sen vapaasti tulkittavaksi ja toteutettavaksi. Strategisen kommunikaation periaate ei edellytäkään tietyn yleisön tai kohteen olemassaoloa, vaan kohde määräytyy halutun vaikutuksen perusteella. Tämä kohteen valinnaisuus ja vaihtuvuus on oleellinen strategisen kommunikaation hyväksyttävyyden ja maineen hallinnan kannalta. Tiettyyn yleisöön ja viestinnän kohderyhmään lukittauduttaessa on mahdollista sekoittaa strateginen kommunikaatio propagandan tai julkisuusdiplomatian käsitteisiin⁸⁰. *Propaganda* pyrkii ensisijaisesti yhteisön ulkopuolisten ihmisten mielikuviin ja asenteisiin vaikuttamiseen sanallisin tai visuaalisin keinoin, usein kulttuurin kiedottujen viestien välityksellä.

⁷⁸ NATO (2009b), s. 1.

⁷⁹ UK Ministry of Defence (2012), s. 1–1.

⁸⁰ Ks. esim. Sirén (2013), s. 6–7.

Propagandan välittämä viesti ei automaattisesti ole fiktiota, mutta se voi olla sekoitus väritettyä totuutta ja muita mielikuviiin ja asenteisiin voimakkaasti vaikuttavia narratiiveja. Propaganda on yksipuolista harhaanjohtamista kohti sellaisia päämääriä, jotka propagandan levittäjä haluaa pitää salassa.⁸¹ Narratiivisuuden näkökulmasta propaganda on tarina, joka on istutettu leviämään ja muuttamaan voimakkaasti yleisiä mielipiteitä. Propagandallisesta tarinasta puuttuu aitous, mutta sen päämäärien takia sillä voi olla jopa institutionaalista tukea.⁸² *Julkisuusdiplomatia* taas pyrkii yhteisön maineenhallintaan ainakin ulkoisesti propagandaa neutraaleimmoin keinoin ja se voi olla myös yksittäisten henkilöiden tai pienten yhteisöjen keinovalikoimassa. Julkisuusdiplomatia nähdään usein kuitenkin ensisijaisesti valtiollisten toimijoiden maineenhallintakeinona.⁸³ Strategisen kommunikaation voidaan sitä vastoin terminä nähdä sisältävän niin yhteisön oman maineenhallinnan kuin toisten yhteisöjen identiteetteihin kohdistuvan vaikuttamisenkin⁸⁴. Kuten NATO:n määritelmä esittää, strateginen kommunikaatio on viestinnän sateenvarjokäsite, jonka alla toimivat niin yhteisön sisäisen sitouttamisen, julkisuusdiplomatian kuin kansainvälisten suhteidenkin ylläpitokeinot. Strategisen kommunikaatio ei keskity yhden viestinnän toimialan toteuttamiseen, vaan pyrkii viestinnän kokonaisuuden koordinointiin ja sen kautta tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseen. Viestinnän kohteena ovat sekä yhteisön omat jäsenet että ulkopuolisen yhteisön yksilöt ja sillä pyritään yhteisön kollektiivisen identiteetin rakentumiseen. Oleellisinta on jaettujen uskomuksien ylläpitäminen, yhteisten päämäärien tavoittelemine ja viestinnän vaikutusten seuranta, sillä ilman niitä strategisen kommunikaation ydin, viestinnän koordinointi ja toivottujen päämäärien saavuttaminen, ei toteudu. Vaikuttavuuden arvioinnilla ja sen perusteella tehtyjen viestinnän sisällön ja toteutusten muutoksilla on merkittävä rooli, jotta voimme ylipäätään puhua strategisesta, mielikuvien kautta vuorovaikutteisesta, kommunikaatiosta⁸⁵.

Strategisen kommunikaation määritelmään liitetään usein myös viranomaisyhteistyön, informaatio-operaatioiden sekä kauppaja- ja sotilaspolitiikan keinot⁸⁶. Tällöin strategisen kommunikaation määritelmä saa yhä vahvemman yhteisön kansallista arvomaailmaa ylläpitämään pyrkivän sisällön. Strategisen kommunikaation perusajatus on kuitenkin yhteisön narratiivin, perusviestin, aktiivinen välittäminen koko viestinnän keinovalikoimaan käyttäen ja yhteisöllisten tavoitteiden saavuttamiseen pyrkiminen. On siis ilmeistä, että yhteisön poliittinen johto niin yhteiskunta-, kauppaja-, sotilaskin muillakin politiikan sarjoilla vaikuttaa yhteisön

⁸¹ Huhtinen (2005), s. 58–59.

⁸² Boje (2008), s. 78.

⁸³ Saressalo (2013), s. 16 ja 60.

⁸⁴ Hirvelä ja Huhtinen (2012), s. 16.

⁸⁵ Huhtinen, Sirén ja Toivettula (2011), s. 4.

⁸⁶ Sama.

tavoitteiden määrittelyyn ja sitä kautta yhteisön perusviestin sisältöön. Tästä syystä viranomaisyhteistyö 6-ulotteiseksi muuttuneen informaatiovirran koordinoinnissa ja tavoitteiden saavuttamisessa on strategisen kommunikaation näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää.

3.1.1 Strateginen kommunikaatio suorituskykynä

Sotilasjohtamisen näkökulmasta strategisen kommunikaation tarve perustuu tämän vuosituhannen taistelutilan- ja informaatioympäristön muutokseen, joka on johtanut kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan paradigmaan. Paradigma korostaa yhteisöllisyyttä ja pyrkii koordinoimalla edistämään sotilas- ja siviiliorganisaatioiden yhteistyötä koko kriisinhallintaoperaation aikana. Se ei suoranaisesti pyri voittamaan sotaa yhtään taistelua käymättä, mutta implisiittisesti tarkasteltuna se pyrkii kokonaisvaltaisuudessaan myös kriisien ennaltaehkäisyyn ja yhteisöissä vallitsevaan suvaitsemattomuuteen vaikuttamiseen. Paradigman mukaan kriisinhallinnalla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa ensisijaisesti kohdeyleisön käyttäytymistapoja ohjaaviin arvoihin, joihin aseella ja kineettisellä vaikuttamisella ei voida vaikuttaa.⁸⁷ Strateginen kommunikaatio korostaa tätä yhteistyötä, pehmeitä vaikutuskeinoja ja positiivisen tunnustuksen tarvetta⁸⁸ jatkuvana, jo syvän rauhan aikana käytettävänä, suorituskykynä ja sen voidaan sitä kautta nähdä nousseen täydentämään kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan paradigmaa.

Strateginen kommunikaatio muodostuu sotataidollisesta näkökulmasta katsottuna samoista osakokonaisuuksista kuin vaikutuskeskeinen lähestymistapakin, mutta tiedonvälityksen nopeutuminen ja globalisoituminen ovat nostaneet kynnystä aseellisen voiman käyttöön kriisien ratkaisussa. Kineettisen voiman näytöt ovat muuttuneet ei-kineettisten suorituskykyjen muodostamiksi uhkakuviksi, joita vastaan voi taistella vain osoittamalla esimerkillisyyttä ja uskottavuutta, jota muut positiivisen tunnustuksen tarpeen paradigman mukaisesti haluavat seurata.⁸⁹ Strateginen kommunikaatio pyrkii vaikuttamaan tähän taistelutilan kuudenteen ulottuvuuteen, mielikuva-avaruuteen, mallilla, jossa mieli on sekä ase että toiminnan pääasiallinen kohde. Huhtinen ja Rantapelkonen ovatkin kuvanneet informaatioidankäynnin olevan ensisijaisesti sodankäyntiä mielikuvilla, jossa jokaisella täytyy olla kyky mielikuvien luomiseen ja niiden käyttämiseen aseena. Taistelutilan laajassa informaatiovirrassa mielikuvien

⁸⁷ Huhtinen, Sirén ja Toivettula (2011), s. 11.

⁸⁸ Sama, s. 12. Positiivisen tunnustuksen tarpeen katsotaan ohjaavan yksilöiden ja yhteisöjen toimintaa, sillä globaalissa mielikuva-avaruudessa ei välttämättä tavoitellakaan valtaa vaan positiivista huomiota.

⁸⁹ Sama, s. 12–13.

ei-kineettinen voima on jopa kineettisiä suorituskykyjä tehokkaampi⁹⁰. Tästä huolimatta strategisen kommunikaation paradigma ei kuitenkaan hylkää kineettisten suorituskykyjen käyttöä ja suunnittelua, vaan korostaa pehmeämpien menetelmien käyttöä informaatiovirtoihin reagoimiseksi ja oman uskottavuuden tehostamiseksi ja ylläpitämiseksi⁹¹.

Strategista kommunikaatiota tutkittaessa on syytä huomioida, että perinteisistä asevoimien suorituskyvyistä poiketen sen kohteena ei ole ainoastaan vastustaja.⁹² Strategisen kommunikaation välityksellä voidaan vastustajan identiteettirakenteisiin ja käyttäytymistä ohjaaviin arvoihin vaikuttamisen lisäksi pyrkiä muokkaamaan tai ylläpitämään myös oman yhteisön arvomaailmaa ja myöhemmin tutkimuksessa käsiteltävän yhteisöllisen narratiivin kautta välittää kuvaa siitä keitä me olemme ja mihin pyrimme. Yhteistä arvomaailmaa rakentamalla ja tätä kautta sen käyttäytymistä ohjaamalla voidaan lisätä myös yhteisön yhteenkuuluvuutta ja tarvittaessa perustella omaa toimintaa. Asevoimien näkökulmasta katsottuna strategisella kommunikaatiolla pyritään siis vahvistamaan omaa identiteettiä ja yhteenkuuluvuutta ja hyökkäämään vastustajan identiteettiä vastaan, mutta varautumalla ja tiedottamalla myös välttämään omien sotatoimien mahdollisesti aiheuttaman mediakohun mahdollisuus. Strategisen kommunikaation ydinajatus, kansallisten tavoitteiden edistäminen, on myös asevoimien näkökulmasta kaksisuuntaista.

Strateginen kommunikaatio voidaan nähdä oleellisena osana nykyaikaisen sodankäynnin rakennetta, jopa eräänlaisena sotataidollisena elementtinä. Se on merkittävä kognitiivinen, yhteisön luonnetta ja tavoitteita kuvaava ja edistävä osa taktista ja strategista suunnittelua. Strateginen kommunikaatio ei suorituskykynä rajoitu vain armeijakunnan aseeksi, vaan sen yhteisöllisyyteen ja laajaan vaikuttamiseen pyrkivän luonteen johdosta sen toimijoita ovat kaikki yhteisön jäsenet halukkuudesta riippumatta. Koska strategisen kommunikaatio on kuitenkin ensisijaisesti informaatiovaikutusten hallintaa massiivisessa informaatiota tuottavassa, välittävässä ja tulkitsevassa toimintaympäristössä, on sitä koordinoitava ja johdettava. Strategista kommunikaatiota ei voida kuitenkaan nähdä vain yhtenä hierarkian huipulta toteutettavana sotilasjohtamisen keinona⁹³. Se on ennen kaikkea johtajuuden (leadership) väline, jossa esimerkiksi johtamalla pyritään mainostamaan niitä ominaisuuksia ja arvoja, joilla yhteisöllinen etu tavoitetaan mahdollisimman tehokkaasti.

⁹⁰ Huhtinen ja Rantapelkonen (2002), s. 109.

⁹¹ Sirén (2013), s. 10.

⁹² Hirvelä ja Huhtinen (2012), s. 9–10.

⁹³ Jantunen (2013), s. 4–5.

US Joint Commandin Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy on koonnut strategisen kommunikaation kokonaisuuden yhdeksään periaatteeseen, jotka tiivistävät onnistuneesti paradigman suorituskyvyllisen perusajatuksen. Käsikirjan strategisen kommunikaation kokonaisuuden yhdeksän periaatetta ovat:

Johtajajohtoisuus: Onnistunut strateginen kommunikaatio alkaa selkeästä johtajuudesta ja sitä tulee johtaa koko kommunikaatioprosessin ajan. Tällöin toiminta on koordinoitua ja toiminnan vaikutuksia ja toivottuja tuloksia seurataan jatkuvasti.⁹⁴

Uskottavuus: Johdonmukaisuus on tehokkaan viestinnän perusta ja se luo käsityksen tarkkuudesta, totuudenmukaisuudesta ja kunnioituksesta. Toiminta ja ulkoiset viestit on oltava koordinoitua ilman näkyviä epä johdonmukaisuuksia⁹⁵. Sanojen ja tekojen on siis puhuttava samaa kieltä. Uskottavuutta voi lisätä myös tekemällä yhteistyötä ja harjoittamalla näkyvää kommunikointia muiden yleisesti uskottaviksi todettujen tahojen kanssa.

Ymmärrys. Yleisön moraalisten ja kulttuuristen näkemysten ymmärtäminen on keskeisessä roolissa onnistuneessa strategisessa kommunikoinnissa, koska yleisö määrittelee viestin omalla tulkinnallaan. Yleisön kokemus, valtakulttuuri ja näkemys muodostavat sen kontekstin, joka muovaa heidän käsityksiään kommunikoijan toiminnasta. Se, mitä teemme, näytämme tai sanomme, ei välttämättä ole sitä, mitä toiset näkevät tai kuulevat. Yleisön näkemyksen huomioimatta jättäminen voi johtaa vakaviin väärinkäsityksiin.⁹⁶

Kaksisuuntaisuus. Tehokas viestintä edellyttää monipuolista vuoropuhelua osapuolten välillä. Se sisältää aktiivisen kuuntelun, sitoutumisen ja pyrkimyksen keskinäiseen ymmärrykseen. Menestys riippuu suhteiden rakentamisesta ja hyödyntämisestä ja tämä vaatii kuuntelemista, kulttuurien kunnioitusta ja luottamuksen rakentamista, eikä tapahdu yleensä yhdessä yössä.⁹⁷

Läpitunkevuus. Viestinnällä ei ole rajoja, vaan kaikki ovat kommunikoijia halukkuudesta riippumatta. Kaikella, mitä viestitään, on toivotut tai ei toivotut seuraukset. Jokainen yhteisön jäsen on lähetti. Kaikella viestinnällä voi olla strategisesti merkittäviä seurauksia ja siksi viestinnän koordinoijien on varauduttava myös ei-toivottuihin vaikutuksiin.⁹⁸

⁹⁴ US Joint Forces Command (2010). s. A1. Ks. myös Huhtinen, Sirén ja Toivettula (2011), s 18–19.

⁹⁵ US Joint Forces Command (2010). s. A1.

⁹⁶ Sama, s. A1–2.

⁹⁷ Sama, s. A2.

⁹⁸ Sama.

Pyrkimyksen yhtenäisyys. Viestinnän kuuluu olla yhtenäinen yhteistyöprosessi, joka toimii saumattomasti kaikkiin suuntiin. Viestintäprosessi on jalkautettava niin vertikaalisesti strategiselta tasolta taktiselle tasolle kuin horisontaalisestikin sidosryhmien välille. Johtajat koordinoivat viestintää omilla vastuualueillaan halutun vaikutuksen aikaansaamiseksi.⁹⁹

Tuloskeskeisyys: Strategisen kommunikaation tavoitteet ovat peräisin politiikasta ja strategisista tavoitteista, joten viestinnän tulisi keskittyä niistä johdettujen ja toivottujen tavoitteiden saavuttamiseen ja halutun loppuasetelman tavoittamiseen. Viestinnän täytyy olla synkronoitu muiden toimintojen kanssa halutun lopputuloksen saavuttamiseksi. Tähän päästään viranomaisyhteistyön ja sotilas-siviili -yhteistyön kautta.¹⁰⁰

Herkkyyys: Strategisessa kommunikoinnissa tulisi keskittyä pitkän aikavälin tavoitteisiin. Nopea ja oikea-aikainen reagointi muuttuviin olosuhteisiin voi kuitenkin olla ratkaiseva, sillä aikautuksella voi olla merkittäviä strategisia vaikutuksia. Halutun vaikutuksen saamiseksi oikea-aikaisen viestin lähettämiseen voi olla vain hyvin rajallinen aikaikkuna. Koordinoidulla viestillä on saavutettava koko yleisö oikealla hetkellä ja varmistuttava viestin merkittävyydestä.¹⁰¹

Jatkuvuus: Strateginen viestintä on jatkuvaa analysointia, suunnittelua, toteuttamista ja arviointia. Prosessi on kehämäinen ja menestys muilla osa-alueilla vaikuttaa suoraan muiden osa-alueiden menestymiseen. Strategisen viestinnän onnistumiseksi prosessin on kuitenkin toimittava vastustajaa tehokkaammin ja nopeammin.¹⁰²

Siitä huolimatta, että strateginen kommunikaatio on koko yhteisöä koskettava ei-kineettinen suorituskyky ja viestintä prosessina rajoittamaton, US Joint Commandin Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategyn yhdeksän peruseriaatetta korostavat monilta osin johtajuuden merkitystä strategisen kommunikaation onnistumisessa. Tämän tutkimuksen osalta erityisen kiinnostavaa on vaatimus kohdeyleisön moraalisten ja kulttuuristen näkemysten ymmärtämisestä, mikä edellyttää suorituskyvyn käytön koordinoijilta inhimillistä ymmärrystä yksilöiden arvomaailman ja mielikuvien rakentumisesta. Tähän pelkällä asioiden johtamisella (management) tai kineettisellä suorituskyvyllä ei pystytä vastaamaan.

⁹⁹ US Joint Forces Command (2010), s. A2–3.

¹⁰⁰ Sama, s. A3.

¹⁰¹ Sama.

¹⁰² Sama.

3.1.2 Yhteisöllinen narratiivi osana strategista kommunikaatiota

Tutkimusta ohjaavan taustateorian ydin on ajatus yhteisöllinen narratiivin tarpeellisuudesta osana strategisen kommunikaation kokonaisuutta. Tämä yhteisöllinen narratiivi, yhteisön perusviesti, on strategisen kommunikaation peruselementti, jonka kautta perinteisestä yhteisöjen välisestä kommunikaatiosta tulee strategista¹⁰³. Sen kautta yhteisö pyrkii muokkaamaan kohdeyleisön arvot ja identiteettirakenteet etunsa mukaisiksi¹⁰⁴. Perusviestin kautta taho, joka määrittää yhteisön tarinaa, määrittää myös sitä yhteistä todellisuutta, josta yksilöt tekevät toimintaansa ohjaavia tulkintoja¹⁰⁵. Perusviestin kautta tavoitellaan siis yhteisön kollektiivisia mielikuvia ja toiminnan yhtenevyyttä. Tämän saavuttamiseksi yhteisöllisen narratiivin tulee olla todellisuuteen perustuva kuvaus yhteisön identiteetti- ja kulttuurirakenteista ja vastata kysymykseen keitä me olemme (missio), mikä on maailmankuvamme (visio).¹⁰⁶

Strateginen narratiivi ilmentää sitä yhteisöllistä identiteettiä, jota yhteisö osallistumisillaan ja toimillaan edustaa. Se on ennen kaikkea yhteisön identiteetin kuvaus, jolla yhteisön arvoista ja olemuksesta pyritään tekemään vastustamaton. Samaistuttavan ja vakuuttavan narratiivin avulla yhteisön tavoitteita edistetään seuraajien ja kannattajien kautta yhä enemmän yhä useammassa ulottuvuuksissa. Kuten Saara Jantunen väitöskirjassaan (2013) toteaa, narratiivien välisen kamppailun voittaa se, joka pystyy tehokkaammin paljastamaan kamppailun syyt ja seuraukset omien etujensa mukaisilla käsitteillä. Hävinneet narratiiviin seuraajat eivät vain katoa, vaan koko narratiivista tulee merkityksellinen. Näin yhä useampi mieltää voittaneen narratiivin omemmaksi ja sen arvot määrittelevät todellisuutta tästä eteenpäin.¹⁰⁷ Strategisessa narratiivissa ei siis ole kyse propagandistisesta mainoksesta vaan esimerkin ja mielikuvien rakentamisesta ja ylläpitämisestä, jotka houkuttelevat kohdeyleisön omien arvojensa ja identiteettirakenteidensa kriittiseen tarkasteluun ja toimimaan narratiivin kertojan etujen mukaisesti.

Sanotaan, että siinä missä teot ja tapahtumat unohtuvat, tarinat jäävät elämään. Yhteisöllisen narratiivin näkökulmasta tekojen merkitystä ei kuitenkaan pidä väheksyä ja uppoutua täysin tarinan voiman valtaan. Yhteisöllinen narratiivin arvoja, asenteita ja käyttäytymistä muokkaamaan pyrkivä luonne ei välttämättä yksin riitä vakuuttamaan kohdeyleisöä yhteisön

¹⁰³ Hirvelä ja Huhtinen (2012) ja Sirén (2013), s. 130–131.

¹⁰⁴ Sirén (2013), s. 214.

¹⁰⁵ Auvinen ja Lämsä (2010), s. 90.

¹⁰⁶ Sirén (2013), s. 214–215 ja Aaltonen ja Heikkilä (2003), s. 73.

¹⁰⁷ Jantunen (2013), s. 93.

identiteetistä. Teoilla on pyrittävä osoittamaan, että yhteisö on sanojensa mittainen¹⁰⁸. Mikäli yhteisön sanat ja teot eivät kohtaa toisiaan, globaali yleisö tuomitsee yhteisön nopeasti uskottavuutensa menettäneeksi¹⁰⁹. Tämä sanojen ja tekojen yhteys on ehkä merkittävin strategista kommunikaatiota ja jo aiemmin tässä luvussa käsiteltyä propagandistista manipulatiivisuutta erottava yksityiskohta: manipulaatio ja propaganda voivat perustua vain sanoihin, joiden totuusarvolla ei sen vaikuttavuuden kannalta ole merkitystä. Strateginen kommunikaatio ja sen yhteisöllinen narratiivi vaatii vaikuttavuuden taustalle aina toteuttamiskelpoisen arvon ja mahdollisuuden sen mukaan toimimiseen.

Yhteisöllinen narratiivi voidaan yhteisön identiteettiä peilaavan mission lisäksi nähdä myös poliittisesti vaikuttuneiden ideoiden, näkymien ja käsitteiden ketjuna, visiona, joka kuvaa yhteisön maailmankatsomusta. Tällaiset käsitteitä sisältävät narratiivit rakentuvat usein yhteisön poliittista kulttuuria kuvaavan sisäisen logiikan ympärille. Käsitteet *vapaus*, *oikeus* ja jonkin arvon *edustaminen* kuvastavat poliittisen latauksen omaavan yhteisöllisen narratiivin tyyppiesimerkkiä.¹¹⁰ Näiden yksilön oikeuksiin ja yhteisöllisyyden nousuun voimakkaasti vaikuttavien käsitteiden käyttöä on kuitenkin arvioitava kriittisesti ja harkitsevasti, sillä Arjun Appadurain mukaan niiden semanttiset merkitykset riippuvat voimakkaasti käsitteen kontekstista¹¹¹. Voidaanhan esimerkiksi länsimaissa yhteisöllisten narratiivien välittämä ihmisoikeuksien toteutumista vaativa arvo sodan ja rauhan tilaa määrittelevä peruskäsite, demokratia, nähdä hyvin eri tavoin eri kontekstissa esitettynä¹¹².

Kuten strategista kommunikaatiota käsittelevässä luvussa tuli ilmi, strategisen kommunikaation kohdeyleisö ei rajoitu ainoastaan vastustajaan, vaan sillä pyritään tavoittamaan myös koko yhteisö kaikkine horisontaalisine ja vertikaalisine tasoineen. Siksi sen tulee olla ymmärrettävä ja kaikkien viestin kohdeyleisöjen keskuudessa yleisesti hyväksyttävä. Tällä pyritään välttämään kognitiivisen dissonanssin mahdollisuutta. Philip Taylorin mukaan *kognitiivisella dissonanssilla* tarkoitetaan tilannetta, jossa yksilö kohtaa kaksi käsitystä, jotka ovat ristiriidassa keskenään tai tietty käsitys on ristiriidassa käyttäytymisen kanssa¹¹³. Tässä tilanteessa yksilö pyrkii vähentämään epämiellyttävää dissonanssia muuttamalla käyttäytymistään. Yhteisöllisen narratiivin vaikuttavuuden kannalta välitetyn viestin on oltava ehdottoman yksinkertainen ja arvopohjaltaan yhteisön yleisesti kannatettuja arvoja vastaava, jotta vältetään sen mahdollisesti aiheuttamalta ristiriitaisuuden ja sitä kautta luotaantyöntävyyden tunteelta.

¹⁰⁸ Ks. esim. Huhtinen, Sirén, Toivettula (2011), s. 15.

¹⁰⁹ Sirén (2013), s. 1.

¹¹⁰ Jantunen (2013), s. 33.

¹¹¹ Sama Appadurain (1990) mukaan.

¹¹² Jantunen (2013), s. 33.

¹¹³ Taylor (2003), s. 11.

Kaiken kaikkiaan yhteisöllinen narratiivi on strategisen kommunikaation perustavanlaatuisen osatekijä, jonka kautta edistetään kokonaisuutena yhteisön tavoitteiden saavuttamista kohdeyleisöön mielikuviin vaikuttamalla. Se on sanojen ja tekojen yhtenevyyttä ja strategisen sanoman levittämistä toiminnan kaikilla tasoilla niin kotimaassa kuin ulkomailla. Yhteisöllisen narratiivin perusviestin on oltava helposti tulkittava ja yleisesti hyväksyttävä, ja sen tulee perustua yhteisön viranomaisten yhteistyöhön koko yhteisön sitouttamiseksi. Yhteisöllistä narratiivia muodostettaessa yhteisöllä on kuitenkin viestin yksinkertaisuudesta ja yleisestä hyväksyttävyydestä huolimatta valta jättää asioita tarkoituksellisesti kertomatta. Tekemillään valinnoilla yhteisöt ilmentävät identiteettejään sekä intressejään. Muodostetulla narratiivilla yhteisön on pyrittävä kohdeyleisön voimakkaaseen houkuttelemiseen, kuitenkin totuuden ja sanojen ja tekojen yhteensovittamisen kautta. Yhteisöllinen narratiivi on ennen kaikkea ideologiaa välittävä viestintäväline, jonka kautta yhteisö jakaa identiteettinsä ja tulevaisuuden näkymiensä ideologiaa.

3.2 Narratiivinen paradigma

Oleellinen osa strategisen kommunikaation käsitettä on sen merkitys narratiivia hyödyntävänä johtamisen välineenä. Vaikka puhtaan informaation välittyminen ei vaadi narratiivista ilmaisua, on narratiivi mielikuvan syntymisen kannalta välttämätön osa vaikuttamiseen pyrkivää kommunikointia. Mielikuvan syntyminen ja sisäistäminen sekä kyky tämän prosessin koordinoituun johtamiseen ovat kriittisesti sidoksissa strategisen kommunikaation yhteisöllisen narratiivin olemassaoloon. Tässä kappaleessa käsitelen yhteisöllisen narratiivin olemusta johtamisen välineenä narratiivisen paradigman näkökulmasta.

Tämän luvun johdannossa nostettiin esiin narratiivisuuden vuosituksiansa vanha historia johtamisen osana. Ennen 1900-luvulla tapahtunutta tieteellisen liikkeenjohdon mukanaan tuomaa narratiivisuuden inflaatiota narratiivisuudesta olivat kiinnostuneet lähinnä folkloristit. 1900-luvulla kiinnostus narratiivisuutta kohtaan levisi rajoitettuihin tiedeyhteisöihin, mutta mitattavissa oleva johtamisen tuloksellisuus piti pintansa johtavana johtamisteorian. 2000-luvun alkuun mennessä narratiivisuus oli kuitenkin tehnyt valtaisan paluun ihmistieteiden kentällä.¹¹⁴ Ymmärtääksemme narratiivisuuden merkityksen tämän päivän informaatiovaikutusten hallinnan välineenä ja yksilön mielikuvien muodostajana on meidän ymmärrettävä taustalla vaikuttavan johtamisteorian, narratiivisen paradigman, perusajatus. Narratiivisen paradigman taustafilosofian mukaan ihminen on pohjimmiltaan tarinankertoja,

---

¹¹⁴ Gabriel (2000), s. 3.

jolle narratiivisuus on tapa jäsentään ja ilmaista kokemuksia, mutta myös keskeinen sosiaalisen olemassaolo muoto.¹¹⁵ Paradigma on se peruskivi, jolle tarinoiden looginen arviointi toiminnan perustana pohjautuu. Sen mukaan maailma on joukko tarinoita, joiden kautta koemme ja elämme.¹¹⁶ Se taho, jolla on kyky kertoa vaikuttavia ja vetovoimaisia tarinoita, omaa valtaa. Tarinoimalla pyritään jalkauttamaan yhteisön arvoja ja asenteita, ja sitä kautta rakentamaan yhteisön kollektiivista muistia. Narratiivinen paradigma tuo siis perinteiseen loogisrationaaliseen johtamiseen arvo- ja tunnepuolen ulottuvuuden¹¹⁷.

Tarinankerronta on eräänlainen tietämisen muoto¹¹⁸, sillä narraatiolla on tarkkuuden voima. Siinä yhdistyvät järki, merkitys, tunne ja mielikuvitus yhtenä monimutkaisena kokonaisuutena¹¹⁹. Tällainen narratiivinen rationaalisuus täydentää perinteistä johtamisen ja koordinoinnin olemusta ottamalla mukaan arvo- ja tunnepuolen, joiden merkitys strategisen kommunikaation näkökulmasta on merkittävä¹²⁰. Ottamalla narratiivisuus osaksi strategista kommunikaatiota haluttua informaatiota pystytään havainnollistamaan ja yksinkertaistamaan jakamalla tietoa mielikuvia luovassa muodossa. Narratiivin ymmärrystä ja tietoa välittävän luonteen kautta omaksumme puhtaan informaation välittämistä herkemmin uusia asioita, sillä jokapäiväinen elämämme on jo ensimmäisistä ikävuosistamme lähtien kietoutunut tarinoiden ympärille¹²¹.

Narratiivisen paradigman edustama tarinan voima on oleellinen osa strategisen kommunikaation vaikuttavuutta. Narratiivisuuden johtamisen välineenä katsotaan perustuvan niin sanottuun *diskursiiviseen vallankäyttöön*: tarina ei synny itsestään, vaan tarina muodostuu aina subjektiivisesti jostakin tietystä näkökulmasta. Vaikka tarinointi ei olekaan väkivaltaan verrattavaa absoluuttista vallankäyttöä, hallitsee tilannetta usein se, joka kertoo vetoavan tarinan.¹²² Vakuuttava tarina taas saa osakseen hyväksyntää ja sen mukaista toimintaa toteutetaan¹²³. Toisaalta narratiivien käyttö johtamisessa vaatii usein aseman, jonka perusteella narratiivin kertojalla on vaikutusvaltaa yhteisössä. Voiko tarinan voima siis perustua siihen, että tarinan esittäjällä on jo muin perustein auktoriteettia yhteisönsä keskuudessa, ja tarinointi on vain valtaa ylläpitävä voima? Joskus törmää ajatukseen, että tarinankertojan auktoriteetti on ansaittava. Toisaalta taas kaikilla ihmisillä on oikeus ja kyky kertoa tarinoita ja sitä kautta

¹¹⁵ Auvinen ja Lämsä (2010), s. 83.

¹¹⁶ Auvinen (2008), s. 31.

¹¹⁷ Auvinen ja Lämsä (2010), s. 84.

¹¹⁸ Sama, s. 83.

¹¹⁹ Auvinen (2008), s. 32.

¹²⁰ Auvinen ja Lämsä (2010), s. 84.

¹²¹ Auvinen (2008), s. 32.

¹²² Auvinen ja Lämsä (2010), s. 85.

¹²³ Auvinen (2010), s. 10.

heillä on kyky myös kuulemiensa tarinoiden tulkitsemiseen. Voidaan siis ajatella, että tarinan voima perustuu ensisijaisesti ihmisen luontaiseen kykyyn tarinoiden tulkitsijana ja se ulottuu aina tarinoijalta kuulijalle saakka.

Tarinointi nähdään kulttuurisen globalisaation ja uusien informaatioteknologioiden syntyminen myötä yhä hyväksyttävämpänä ja tarpeellisempana johtamistyön tapana¹²⁴. Elämämme on yhä kasvavassa määrin tasapainoilua silmäräpäyksellisten hetkien ja sukupolvien ajan jatkuneen pysyvyyden välillä. Pyrimme löytämään järjestystä varmuuden ja epävarmuuden välille. Teot ja tapahtumat katoavat ajan myötä, mutta tarinat ja tarinointi säilyvät pitkään luoden yhteisöön varmuutta ja vakautta. Tästä johtuen vakauttava tarinointi johtamisen muotona saakin usein suoraa käskytystä vähemmän vastustusta. Tarinoiden totuusarvon vaikeasta määrittelemisestä johtuen tarinointia voidaan kuitenkin joskus pitää haastavana johtamistapana, sillä se voidaan helposti tulkita manipulointina. Manipulaatio voidaan määritellä toisten ihmisten hyväksikäytöksi tai toiminnan suuntautumisen taitavaksi ohjailuksi, joka huonosta maineestaan riippumatta kuuluu kuitenkin osaksi sosiaalista kanssakäymistä¹²⁵. Manipulointi voi siis jopa tuottaa vapaan valinnan tuntemuksen tai innostuksen ja aikaansaada oma-aloitteisuutta¹²⁶. Narratiivisen paradigman näkökulmasta ero puhtaasti manipuloinnin ja strategisen kommunikaation mielikuvia tuottavan ja arvojen kautta käyttäytymiseen vaikuttamiseen tähtäävän toiminnan välillä on häilyvä. On myös mahdotonta määritellä tarkasti, kuinka johtamisen manipulatiiviseen käyttöön tulee eettisesti suhtautua, sillä varsin usein viestinnän kohde ei ole täysin selvillä johtavan tahon tavoitteista. Manipulaation taustalla on kuitenkin aina narratiivin kertojan tarkoituksenmukainen todellisen intention kätkeyminen¹²⁷. Strateginen kommunikaatio taas pyrkii viestinnän läpinäkyvyyteen, eikä sen narratiivien kertojilla ole useinkaan kohdeyleisön intresseistä poikkeavat intentiot. Pyritäänhän strategisen kommunikaation narratiivien välityksellä ensisijaisesti koko yhteisön etujen tavoittelemiseen.

Tässä tutkimuksessa narratiivinen paradigma yhdistää strategisen kommunikaation edustaman johtamisen ja yhteisöllisen narratiivin edustaman narratiivisuuden. Narratiivinen paradigma näkee strategisen kommunikaation kautta syntyvän johtamisen vaikutuksen muodostuvan konstruktivistisesti ihmisten oman tulkinnan kautta. Paradigma tuo esiin myös narratiivisuuden laajan vaikuttavuuden korostamalla yksikön ominaisuuksia tarinankertojana ja tulkitsijana. Näin yhteisöllisen narratiivin vaatimus laajasta, jopa yhteisön rajat ylittävästä, vaikuttavuudesta on mahdollinen.

¹²⁴ Aaltonen ja Heikkilä (2003), s. 13–17.

¹²⁵ Auvinen (2010), s. 10.

¹²⁶ Auvinen ja Lämsä (2010), s. 90–91.

¹²⁷ Sama.

3.2.1 Narratiivi

Narratiiveja tutkittaessa oleellista on muodostaa käsitys narratiivista käsitteenä. Narratiivia määriteltäessä on huomioitava, ettei sitä pystytä tekemään yksiselitteisesti¹²⁸. Narratiivi määritellään kuitenkin usein kertomukseksi, joka perinteisesti ymmärrettynä tarkoittaa tarinaa. Tarinan tulee sisältää vähintään kaksi toisiinsa liittyvää tapahtumaa kertomuksellisen muutoksen ja kokemuksen syntymiseksi ja välittämiseksi.¹²⁹ David M. Boje tukee käsitystä tarinallisuuden vaiheista määriteltessään narratiivin kokonaisuudeksi, joka muokkaa menneisyyden tapahtumat kokemuksiksi juonen avulla¹³⁰. Tarina nähdään usein symbolisena esityksenä tapahtumien kulusta, jossa yhdistyvät aika ja subjektiin liitettävä asia. Sanamuotoon puettuna mentaalisenä kuvana se välittää mielikuvia kertojan mielestä toiseen.¹³¹

Tarinalle itselleen on olemassa useita määritelmiä, vaikka narratiivi ja tarina viittaavatkin määritelmällisesti usein toisiinsa. Aristoteleen mukaan tarina on:

” – – the imitation of an action that is serious and also, as having magnitude, complete in itself ”¹³².

Aristoteleen mukaan tarinan voidaan siis ajatella olevan toistettava kuvaus jo itsessään täydellisenä pidettävästä toiminnasta¹³³. Boje on puolestaan korostanut tarinallisuuden ymmärtämisessä yksittäisen tarinan vajavaisuutta. Hänen mukaansa tarina on vähitellen täydentyvä ja avautuva prosessi, joka vahvistaa uutta tietoa muodostaen lopulta tarinan juonen¹³⁴. Parhaimmillaan se korostaa sitä keitä me olemme, miksi olemme olemassa ja mihin olemme menossa¹³⁵. Yhteisöllisen narratiivin missio ja visio ovat siis hyvän tarinan elementtejä, joilla voi olla hyvin voimakas yhteisöllisyyttä lisäävä vaikutus.

Folkloristit katsovat, ettei tarina ole pelkkä narratiivi, vaan sillä on erityisesti viihdyttämiseen tähtäävä pyrkimys¹³⁶. Kerrotuilla tarinoilla onkin tämänkaltainen tarkoitus, mutta viihdyttämiseen pyrkimistä ei voida pitää ainoana oikeana tarinan määritelmänä. Esimerkiksi mainoskuva voi sisältää voimakkaan tarinallisen elementin, mutta sen tarkoituksena ei sinänsä ole viihdyttää, vaan luoda tuotteen ostoon kannustavia mielikuvia. Myöskään tämän

¹²⁸ Ks. esim. Gabriel (2000), s. 9–11.

¹²⁹ Ala-Ojala, Jantunen, Kemppilä, Virta ja Ylimartimo (2011), s. 81–82.

¹³⁰ Boje (1991), s. 106–110.

¹³¹ Auvinen (2008), s. 14.

¹³² Paredes (2008).

¹³³ Boje (2008), s. 261.

¹³⁴ Boje (1991), s. 106–110.

¹³⁵ Aaltonen ja Heikkilä (2003), s. 16.

¹³⁶ Auvinen (2008), s. 39.

tutkimuksen kohteena olevan yhteisöllisen tarinan ensisijaisena tarkoituksena ei ole viihdyttäminen vaan nimenomaan yhteisön päämääriä ja tavoitteita tukevien mielikuvien ja tunteiden herättäminen. Tässä tutkimuksessa narratiivi voidaan nähdä niin sanottuna diskursiivisena käytäntönä eli tarina ymmärretään ensisijaisesti kommunikointia hyödyntävänä vaikuttamiskeinona. Käytännössä tämän tutkimuksen narratiivisuudella tarkoitetaan tarinallisia elementtejä sisältäviä tekstikokonaisuuksina, jotka pyrkivät loogisuuden ja selkeyden kautta kuvailemaan niiden taustalla vaikuttavia arvoja. Tässä tutkimuksessa, kuten yleisestikin, narratiivisuus on osa tiedon välittämistä ja ymmärryksen perustavanlaatuinen ja ikaikainen muoto.¹³⁷

3.2.2 Narratiivisuuden tutkiminen

Narratiivien tutkiminen perustuu näkemykseen, jonka mukaan narratiivista aineistoa voivat olla kaikki loogisen rakenteen sisältävät kertomukselliset aineistot, jotka edellyttävät tulkintaa. Narratiivejä voidaan tutkia niiden sisältämien toiminnan kuvausten kautta, mikä voi perustua esimerkiksi narratiivien sisältämän ajanjakson aikana tapahtuviin muutoksiin.¹³⁸ Kieli ja kerronta ovat narratiiveissa aina tapahtumien kuvaamisen ytimessä. Kertomuksellinen ja kuvaileva lause ei kuitenkaan yksin ole tekemisen kuvaus, vaan transitiivisuuden toteuma, mikä viittaa kertomuksellisen lauseen elementteihin, tekijään, toimintaan ja toiminnan kohteeseen, todellisuuden rakenteellisina ilmentäjinä¹³⁹. *Transitiivisuus* kuvaa sitä, kuinka kieli ja sen rakenteet heijastavat ja rakentavat todellisuutta ja mahdollistaa sitä kautta loogisen kerronnan siitä, mitä kukin teki ja mitä sitten tapahtui. Transitiivisuuden näkökulmasta narratiivisuus voidaan nähdä prosessina, jossa toimijat itse välittävät toimintansa kuvausta ja nostavat sen kertomuksen ytimeksi¹⁴⁰. Narratiivien tutkimisen keskiössä on siis toiminnan ja tapahtumien kuvausten tarkastelu. Tässä tutkimuksessa transitiivisuutta hyödynnetään yhteisöllisten narratiivien tulkinnassa. Transitiivisuus mahdollistaa kronologisen kerronnan siitä, kuka teki ja mitä, ja sitä kautta aineistoon valikoiduista asiakirjoista on mahdollista havaita mahdollisen narratiivin elementtejä. Tässä tutkimuksessa transitiivisuuden kautta luodaan käytännön rajat sille, millainen ilmaisu voidaan toiminnan ja tapahtumien kuvauksen perusteella tunnistaa narratiiviksi. Tämä on tutkimuksen kannalta oleellista, sillä ainoastaan NATO ACO Directive (AD) 95-2 -direktiivi määrittelee yhteisön narratiivin yksiselitteisesti. Tästä johtuen tässä tutkimuksessa muiden asiakirjojen narratiivien valinta toteutettiin jo aiemmin tutkimusaineistoa käsitellessä luvussa esitellyllä tavalla tutkijan havaintojen

¹³⁷ Eskola ja Suoranta (2005), s. 22–23.

¹³⁸ Ala-Ojala, Jantunen, Kemppilä, Virta ja Ylimartimo (2011), s. 82.

¹³⁹ Sama.

¹⁴⁰ Sama.

perusteella. Analyysiin valikoitujen tekstikatkelmien edellytyksenä oli transitiivisuuden mukainen toiminnan ja tapahtumien kuvaus sekä tekstin yhtenäisyys. Narratiivin tuli siis koostua tarinan periaatteiden mukaisesti yhtenäisestä tekstikatkelmasta, eikä tekstikatkelmien osia kerätty analyysiin asiakirjojen eri osista.

Transitiivisuuden lisäksi toinen narratiivin tutkimisen kannalta oleellinen käsite on nominalisaatio, joka viittaa prosessiin, jossa väitteestä muodostetaan käsite¹⁴¹. *Nominalisaatiossa* substantiiveja johdetaan verbeistä ja adjektiiveista tarkoituksena lisätä lauseen abstraktiutta ja sen kautta vaikuttaa siihen, kuinka yksilö asian tulkitsee. Nominalisaation avulla voidaan prosessin sijaan yksinkertaisemmin kuvata ilmiöitä ja niiden suhteita.¹⁴² Nominalisaatio voidaan esittää esimerkiksi NATO:n narratiivia hyödyntäen taulukon 1 mukaisesti:

Taulukko 1. Esimerkki nominalisaatiosta

Väite				Käsite		
Toimija	Toiminta	Kuvaus		Toimija	Toiminta	Kuvaus
NATO	is	a democratic, multinational alliance uniting across borders to guard, with courage and competence, against threats to our homes. ¹⁴³	→	Against threats to our homes, with courage and competence, guarding NATO	is	a democratic multinational alliance uniting across borders.

Narratiivien tutkimisen kannalta nominalisaation tärkein tuote on väitteestä muodostunut käsite, joka metaforan tyyppisenä kieliopillisena ilmiönä kuvaa tekemisen sijaan toimijan roolia ja mahdollistaa sen arvottamisen¹⁴⁴. Tämä korostuu usein kertomuksellisissa kuvauksissa, joissa kuulijan mielikuviin pyritään vaikuttamaan nimenomaan arvottamisen kautta. Tämän tutkimuksen osalta nominalisaatiota hyödynnetään lähteiden vaikeasti havaittavien tarinallisuuksien löytämisessä so. usein julkishallinnon käyttämän virkamieskielen yksinkertaistamisessa. Nominalisaatio on usein nimenomaan haastavaan virkakieleen sovellettava metodi, jolla selkeytetään niin sanottua kapulakielisyyttä ja yksinkertaistetaan tekstin sisällön tulkittavuutta. Tämän tutkimuksen aineistot koostuvat suurelta osin hallinnon

¹⁴¹ Ala-Ojala, Jantunen, Kempplä, Virta ja Ylimartimo (2011), s. 82.

¹⁴² Laaksonen (2013), s. 21–22 ja 25–27 ja sama Buttin (2004) mukaan.

¹⁴³ NATO (2009a), s. 9.

¹⁴⁴ Ala-Ojala, Jantunen, Kempplä, Virta ja Ylimartimo (2011), s. 82.

toimijoiden tuottamista virallista asiakirjoista, joten nominalisaation ja tekstin transitiivisuuden ymmärtäminen on oleellinen osa narratiivisuuden luotettavaa tutkimusta. Toisaalta on huomioitava, että nominalisaation kautta alkuperäiskielen sanajärjestys voi kokea muutoksia, jotka eivät ole sille tyypillisiä. Nominalisaatiossa kieliopillisuuden säilyttämistä tärkeämpää on kuitenkin alkuperäisen ilmaisun taustalla vaikuttavien arvojen esiin tuominen. Nominalisaatiota hyödyntäen yhdellä ilmaisulla on mahdollista tuottaa monia merkityksiä ja sitä kautta konstruktivistinen näkemys ymmärryksen rakentumisesta tulkinnan kautta toteutuu parhaimmillaan¹⁴⁵.

---

¹⁴⁵ Jantunen (2013), s. 116.

4 TARINOITA VAPAUDESTA

” [Storytelling] – – offers a route to the heart.”¹⁴⁶

Tässä luvussa esittelen aineistosta analyysin kautta esiin nousseet havainnot yhteisöllisen narratiivin olemassaolosta mission näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa missio nähdään yhteisön itselleen asettamana yhteiskunnallisena tehtävänä, jolla se kuvaa omaa identiteettiään. Voidakseen vakuuttaa muut uskottavasti näkemyksistään ja arvojensa vahvuudesta, on yhteisön tunnistettava oma identiteettinsä ja kulttuurisidonnaiset heikkoutensa mission kautta.¹⁴⁷ Vastatakseen kysymykseen siitä keitä me olemme, tulee identiteettiä kuvata arvolatautunein termein. Tämän luvun kolmessa ensimmäisessä alaluvussa käsittelemme aineistosta esiin nousseiden narratiivien missioita niiden useimmin välittämien teemakokonaisuuksien näkökulmasta. Neljännessä alaluvussa tiivistän yhteen havainnot ja johtopäätökset narratiivien olemassaolosta sekä olemuksesta. Luvun tarkoituksena on mission osalta vastata tutkimuskysymyksiin yhteisöllisen narratiivin ilmenemisestä, niiden välittämistä teemoista sekä kansainvälisen yhteisön jäsenyyden vaikutuksesta yhteisön omaan narratiiviin.

4.1 Ihmisyys ja vapaus

Yleisin kahdentoista asiakirjan joukosta esiin noussut missioiden teemakokonaisuus on ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yksilön vapaus, joihin seitsemän analysoiduista asiakirjoista viittaa. Viittaukseksi tulkittiin teemaan suoraan viittaavan termin käyttö analyysin valikoidussa narratiivisessa tekstikatkelmassa. Ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yksilön vapauden teemaan viitanneiden missioiden joukossa on edustus kaikista aineiston yhteisökokonaisuuksista: NATO:sta, YK:sta, EU:sta ja valtioista. Seuraavaksi käsittelemme tämän teemakokonaisuuden missioita esiin nousseiden esimerkkien kautta.

Puolustusliiton statuksestaan huolimatta NATO nostaa ihmisyyteen ja vapauten viittaavan teemakokonaisuuden esiin Pohjois-Atlantin sopimuksessa sekä Strategisessa konseptissaan. Pohjois-Atlantin sopimuksen narratiivi ei anna suoraa vastausta mission peruskysymykseen yhteisön identiteetistä, mutta nominalisaation kautta narratiivista oli muodostettavissa arvoperusteinen kuvaus, joka voidaan taulukon 2 mukaisesti muodostaa seuraavasti:

---

¹⁴⁶ Denning (2004), s. 2.

¹⁴⁷ Sirén (2013), s. 214.

Taulukko 2. Pohjois-Atlantin sopimuksen mission nominalisaatio

Väite				Käsite		
Toimija	Toiminta	Kuvaus		Toimija	Toiminta	Kuvaus
The Parties of this Treaty	reaffirm	their faith in the purposes and principles of the Charter of the United Nations – – founded on the principles of democracy, individual liberty and the rule of law. ¹⁴⁸	→	In the purposes and principles of the Charter of the United Nations – – founded on the principles of democracy, individual liberty and the rule of law	faithing	Parties.

Nominalisaation kautta käsitteestä poistuu sopimuksen alkuperäiseen muotoon sisältyvä *vahvistamiseen* liittyvä termi, mutta narratiivin arvoja välittävästä näkökulmasta sillä ei ole merkitystä. Muodostettu käsite kuvaa sopimuksen vahvistamiseen liittyvän termin puuttumisesta huolimatta sopimuksen osapuolista muodostuvaa yhteisöä *yksilön vapauden periaatteeseen* nojaavaksi ja huomioi sitä kautta yksilöt osana kansainvälisen yhteisön identiteettiä. Yksilön vapauden periaate nähdään tasa-arvoisena muiden mission esiin nostamien arvojen rinnalla.

NATO:n strategisen konseptin missio on arvoperustansa osalta lähes identtinen peruskirjan kanssa. Strategisen konseptin mukaan:

” NATO member states form a unique community of values, committed to the principles of individual liberty, democracy, human rights and the rule of law.¹⁴⁹”

Yksilön vapauden lisäksi strateginen konsepti nostaa esiin ihmisoikeuksien periaatteisiin nojaamisen osana omaa identiteettiään. Strategisen konseptin osalta on huomionarvoista, että vuonna 2010 julkaistu konsepti on NATO:n asiakirjoista todennäköisesti parhaiten tämän vuosikymmenen henkeä peilaava ja muuttuneen informaatio- ja turvallisuusympäristön vaikutus voi näin ollen heijastua konseptissa ihmisoikeuksien periaatteen korostamisen tarpeena.

Ihmisoikeudellisiin asioihin missioissaan viittaavat myös molemmat YK:n asiakirjat. YK:n peruskirja nostaa identiteettikuvauksessaan esiin voimakkaasti tunteisiin vetoavia elementtejä ja käsitteellinen identiteettikuvaus on löydettävissä nominalisaation kautta (taulukko 3):

¹⁴⁸ NATO (1949), johdanto.

¹⁴⁹ NATO (2010), s. 6.

Taulukko 3. YK:n peruskirjan mission nominalisaatio

Väite				Käsite		
Toimija	Toiminta	Kuvaus		Toimija	Toiminta	Kuvaus
Me, Yhdistyneiden kansakuntien kansat	vakaana tahtona uudelleen vakuuttaa uskovamme	ihmisten perusoikeuksiin, ihmisyyksikön arvoon ja merkitykseen, miesten ja naisten sekä kansakuntien, suurten ja pienten, yhtäläisiin oikeuksiin — — ¹⁵⁰	→	Me, ihmisten perusoikeuksiin, ihmisyyksilön arvoon ja merkitykseen, miesten ja naisten sekä kansakuntien, suurten ja pienten, yhtäläisiin oikeuksiin	uskovat	Yhdistyneiden kansakuntien kansat.

Nominalisaation kautta muodostettu käsite voidaan nähdä tyyppiesimerkkinä yhteisöllisen narratiivin missiosta: sen helposti ja yleismaailmallisesti tulkittavat, jopa intersubjektiiviset, arvot ovat mielikuvia synnyttäviä ja sitä kautta haluttua arvomaailmaa voimakkaasti välittäviä. Näin mission esiin nostamat inhimillisyyttä puolustavat arvot välittyvät yksiselitteisinä laajalle yleisölle. Nominalisaatiossa alkuperäisen väitteen ilmaisut *vakaana tahtonamme* ja *vakuuttaa* katoavat. Tämä tuo esiin nominalisaation tarjoaman mahdollisuuden yhden ilmaisun monimerkityksellisyydestä¹⁵¹.

Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus on YK:n perustamisen kautta syntynyt asiakirja, joka on kieliasunsa perusteella saanut vaikutteita YK:n peruskirjasta. Tästä johtuen sen välittämä vastaus siihen, keitä me olemme, on peruskirjaan tukeutuva ja peruskirjan tavoin taulukon 4 mukaisesti nominalisaation kautta tulkittava:

Taulukko 4. Yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen mission nominalisaatio

Väite				Käsite		
Toimija	Toiminta	Kuvaus		Toimija	Toiminta	Kuvaus
Yhdistyneiden kansakuntien kansat	ovat peruskirjassa vahvistaneet uskonsa	ihmisten perusoikeuksiin, ihmisyyksilön arvoon ja merkitykseen, sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin — — ¹⁵²	→	Ihmisten perusoikeuksiin, ihmisyyksilön arvoon ja merkitykseen, sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin	uskovat	Yhdistyneiden kansakuntien kansat — — .

¹⁵⁰ FINLEX (1956), johdanto.

¹⁵¹ Jantunen (2013), s. 116.

¹⁵² UN (1948), johdanto.

YK:n peruskirjan tavoin Yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen nominalisaation kautta muodostettu käsite on yleismaailmallisesti tulkittaviin inhimillisyyden arvoihin tukeutuva ja mielikuvia synnyttävä. Kielellinen ilmaisu on yksinkertainen ja helposti tulkittava, mikä lisää peruskirjan mission tavoin arvojen halutun välittymisen todennäköisyyttä. Peruskirjasta poiketen Yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen mission nominalisaation alkuperäinen väite tukeutuu peruskirjan sopimukseen, mikä ilmaisuna katoaa varsinaisesta käsitteestä. Peruskirjan nominalisaation tavoin tämä korostaa mahdollisuutta yhden ilmaisun monimerkityksellisyyteen ja sen useisiin mahdollisiin tulkintoihin.

Euroopan yhteisöjen sopimuksista sekä Sopimus Euroopan unionista että Euroopan ihmisoikeussopimus ottavat kantaa ihmisoikeudellisiin kysymyksiin. Sopimus Euroopan unionista ei narratiivissaan vastaa suoraan mission edustamaan identiteettikysymykseen, vaan vastaus siihen on haettava taulukon 5 mukaisesti nominalisaation kautta:

Taulukko 5. Sopimus Euroopan unionista mission nominalisaatio

Väite				Käsite		
Toimija	Toiminta	Kuvaus		Toimija	Toiminta	Kuvaus
[luettelo sopimuk- sen osapuolis- ta) jotka	hakevat innoituk- sensa	Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisten loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet, sekä vapaus, kansanvalta ja tasa-arvo ja oikeusvaltioperi- aate – – ¹⁵³	→	Ihmisten loukkaamatto- mista ja luovuttamatto- mista oikeuksista sekä vapaudesta, kansanvallasta ja tasa-arvo- ja oikeusvaltio- periaatteesta	innoituk- sensa hakevat	[luetellut sopimuk- sen osapuolet].

Missiossaan Sopimus Euroopan unionista nostaa yhteisön identiteetin perusarvoiksi sekä ihmisten loukkaamattomat oikeudet että vapauden. YK:n asiakirjojen missioiden tavoin Euroopan unionin välittämät ihmisoikeudelliset arvot ovat yleismaailmallisesti tunnettuja ja siten laaja-alaisesti välittyviä ja samaistuttavia. Näin järjestykseen viittaavat kansanvallan ja

¹⁵³ EUR-LEX (1992), johdanto.

oikeusvaltioperiaatteen arvot saavat rinnalleen helpommin lähestyttävät ihmisyyden periaatteet.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen missio on NATO:n strategisen konseptin tavoin suoraan ilman nominalisaatiota tulkittavissa. Sen mukaan:

” – – [yleissopimuksen allekirjoittaneet hallitukset] ovat samanmielisten Euroopan maiden hallituksia, joilla on yhteinen poliittisten perinteiden, ihanteiden, vapauden ja oikeusjärjestelmän perintö – –”¹⁵⁴

Muista ihmisyyteen missioissaan viittaavista yhteisöistä poiketen Euroopan ihmisoikeussopimus ei statuksestaan huolimatta ota varsinaisesti kantaa ihmisoikeudellisiin kysymyksiin vaan viittaa missiossaan ainoastaan *vapauden perintöön*. Tässä yhteydessä vapaudella voidaan katsoa yksilön vapaudesta poiketen tarkoitettavan myös yhteisön vapautta, esimerkiksi itsenäisyyttä ja itsenäistä päätöksentekovaltaa. Statuksestaan huolimatta Euroopan ihmisoikeussopimuksen osapuolet kokevat missionsa perusteella olevan ihmisoikeuksien puolustajaa enemmän poliittinen toimija.

Valtioista ihmisyyden arvoihin missiossaan viittasi ainoastaan Yhdistyneiden kuningaskuntien perustuslain johdantoesitys. Sen mukaan Yhdistyneet kuningaskunnat on:

“United – – confident in our individuality, and steadfast in our shared values and common purpose, we - the citizens of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland - - lay down maxims crafted to promote civic harmony, mutual tolerance, universal wellbeing, and social and political freedom.”¹⁵⁵

Yhdistyneiden kansakuntien perustuslain johdantoesityksen missiossa yhdistyy myös vision elementit. Missio kuvaa yhteisön järkähtämätöntä uskoa jaettuihin arvoihin, joiden kautta se pyrkii edistämään inhimillistä hyvinvointia ja vapautta. Identiteettikuvauksessaan yhteisö siis esittää tavoitteen, johon se toiminnallaan haluaa pyrkiä. Mission ja vision limittymisestä johtuen Yhdistyneiden kuningaskuntien missio kuvaakin muihin inhimillisyyden edistämistä viittaaviin missioihin verraten hyvin voimakkaasti yhteisön sitoutumista yhteiseen päämäärään.

Edellä esitettyjen missioesimerkkien valossa ihmisoikeudet, tasa-arvo ja vapaus ovat edustettuina kaikkien analysoitujen yhteisökokonaisuuksien joukossa, mutta Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta se ei näyttäisi olevan merkittävä osa valtioiden identiteettiä. Ihmisyyteen viittaavat arvot ovat yksilölähtöisyydestään huolimatta hyvin kiistanalaisia ja

¹⁵⁴ FINLEX (1999b), johdanto.

¹⁵⁵ House of Commons (2015).

monitahoisia, ja niihin puuttuminen ja sitä kautta yhteisön jäsenien kohteleva leimaa voimakkaasti yhteisöä, joko positiivisella tai negatiivisella tavalla. Tämän voi johtaa siihen, että ihmisoikeuksien puolustaminen nähdään ennen kaikkea suurien vaikuttajien ja vaikutuskanavien asiana, eivätkä yksittäiset valtiot kevyin perustein ota missioissaan kantaa ihmisoikeuksiin. Yksittäistä valtiota ei välttämättä haluta nähdä maailmanlaajuisen arvon puolestapuhujana vaan sen kuuluu olla osa monikansallisten yhteisöjen identiteettiä. Tähän myös missioista esiin nostettujen ihmisyyteen ja inhimillisyyteen viittaavien teemojen jakautuminen kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden välille viittaa.

Ihmisoikeuksiin liittyvät teemat voidaan vaikuttajan yhteisöllisen statuksen lisäksi nähdä myös kontekstisidonnaisina. Kuten yhteisöllistä narratiivia käsittelevässä kappaleessa toin esiin, *demokratia* voi terminä saada hyvin erilaisia merkityksiä eri konteksteihin liitettynä¹⁵⁶. Myös ihmisoikeuksien osalta kontekstin vaikutus on suuri. Esimerkiksi termi *vapaus* voi eri konteksteissa saada hyvinkin erilaisia merkityksiä: vangille ja maailmanmatkaajalle vapaus luo aivan omat mielikuvansa. Perusajatukseltaan ihmisoikeuksiin ja ihmisyyteen sekä vapautteen liittyvät teemat merkitsevät kuitenkin aina mahdollisuutta paremman tulevaisuuden luomiseen ja tähän mielikuvia synnyttävään voimaan näihin teemoihin perustuvat identiteettikuvauksetkin nojaavat. Mielikuvien synnyttäjänä ihmisyyden puolustaminen ja vapaus luovat aina positiivisen mielikuvan kontekstista riippumatta.

4.2 Järjestys

Aineistona olleiden kahdentoista strategisen asiakirjan mission välittämistä teemoista toiseksi yleisin on valtio- tai oikeusjärjestykseen liittyvä teema, johon kuusi yhteisöä asiakirjan narratiivillaan viittaa. Myös tässä kategoriassa viittaukseksi tulkittiin ainoastaan suoraan teemaan viittaavan termin käyttö analyysiin valikoidussa tekstikatkelmassa. Tutkimuksen aineistoon valikoiduista NATO:n asiakirjoista kaikki viittasivat valtiojärjestykseen. Tutkimuksen ainoa asiakirja, NATO ACO Directive (AD) 95-2, jossa suorasanaisesti ilmoitetaan yhteisön narratiivin olemassaolo, kuvaa yhteisönsä identiteettiä seuraavasti:

”a democratic, multinational alliance uniting across borders – –.”¹⁵⁷

Ilmaisu on yksinkertaisuudessaan moniulotteinen. Samassa ilmaisussa korostetaan niin NATO:n jäsenistön tahdosta nousevaa kansanvaltaa kuin yhteistä kansainvälistä, rajat ylittävää

¹⁵⁶ Jantunen (2013), s. 33.

¹⁵⁷ NATO (2009a), s. 9.

liittoutumista tuon tahdon tueksi. Missio, keitä me olemme, on NATO:lle tämän ilmaisun osalta hyvin selvä, vaikka se ei kuvaakaan jäsenvaltioiden kansalaisen osuutta osana ”meitä”. Ilmaisun perusteella NATO:n identiteetti rakentuu liittoutumisen ja siitä seuraavan järjestyksen arvoille.

Myös Pohjois-Atlantin sopimus nostaa järjestykseen liittyvät teemat esiin oman narratiivinsa missiossa. Taulukossa 2 esitetyn nominalisaation kautta tuotettu käsite huomioi järjestyksen teeman missiossaan seuraavasti:

“In the purposes and principles of the Charter of the United Nations – – founded on the principles of democracy, individual liberty and the rule of law – – faithing Parties – – .”¹⁵⁸

Tässä ilmaisussa Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolet nostavat järjestyksen arvot esiin kahden termin välityksellä. Sekä *demokratian* että *lainsäädännön ja oikeusjärjestyksen periaatteeseen* vetoaminen luo yksilön vapauden rinnalla kuvan yksilölähtöisestä yhteisöstä, jonka toimintaan myös yksittäinen jäsen voi vaikuttaa ja uskoa.

Myös NATO:n strateginen konsepti nostaa järjestyksen esiin asiakirjansa missiossa. Strategisen konseptin mukaan:

” NATO member states form a unique community of values, committed to the principles of individual liberty, democracy, human rights and the rule of law.”¹⁵⁹

Ilmaisu korostaa valtio- ja oikeusjärjestystä osana yhteisöllisyyden muodostumista, joka perustuu arvojen ja periaatteiden sitovaan vaikutukseen. Ilmaisun välittää mission tavoitteen mukaisesti voimakasta ja yksinkertaisesti tulkittavaa identiteettikuvaa yhteisön arvoperusteista niin ulkopuolisille kuin yhteisön jäsenille itselleen. Edellä esitettyyn NATO:n virallisen yhteisöllisen narratiivin missioon verrattuna Strateginen konsepti tuo identiteetin taustalla vaikuttavat tekijät yksityiskohtaisemmin esiin.

YK:n asiakirjoista kumpikaan ei ota missiossaan kantaa järjestykseen puolustettavana arvona. Sen sijaan aineistoon valikoiduista Euroopan yhteisöjen sopimuksista sekä Sopimus Euroopan unionista että Euroopan ihmisoikeussopimus nostavat missioissaan järjestyksen esiin. Sopimus Euroopan unionista esittää taulukossa 3 kuvatun nominalisaation kautta yhteisön identiteetin seuraavasti:

¹⁵⁸ NATO (1949), johdanto.

¹⁵⁹ NATO (2010), s. 6.

”Ihmisten loukkaamattomista ja luovuttamattomista oikeuksista sekä vapaudesta, kansanvallasta, tasa-arvo - ja oikeusvaltioperiaatteesta innoituksensa hakevat [luetellut sopimuksen osapuolet] – –.”¹⁶⁰

Ilmaisussa Euroopan unionin osapuolet kuvaavat kansanvallan ja oikeusvaltioperiaatteen ihmisoikeuksien ja vapauden vertaisiksi puolustettaviksi arvoiksi. Sopimus Euroopan unionista onkin NATO:n strategisen konseptin ja seuraavaksi käsiteltävän Euroopan ihmisoikeussopimuksen tavoin asiakirja, jonka missio ottaa inhimillisyyden ja vapauden teeman lisäksi kantaa myös järjestystä kuvaaviin arvoihin. NATO:n asiakirjojen tavoin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen identiteetikuvaus nostaa esiin kansanvallan ja oikeusvaltioperiaatteen yhteisöllisyyden muodostajana. Ilmaisun narratiivisuutta lisää esimerkiksi NATO ACO Directive (AD) 95-2- direktiivin suorasanaiseen ilmaisuun verraten *innoitukseen* viittaaminen, mikä itsessään kuvaa yhteisön asennoitumista narratiivissa esittämiinsä arvoihin.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen missio ottaa edellisessä alaluvussa esitellyllä tavalla kantaa inhimillisiin arvoihin, mutta myös järjestykseen. Sen mukaan:

” – – [yleissopimuksen allekirjoittaneet hallitukset] ovat samanmielisten Euroopan maiden hallituksia, joilla on yhteinen poliittisten perinteiden, ihanteiden, vapauden ja oikeusjärjestelmän perintö – –.”¹⁶¹

Edellisessä alaluvussa totesin mission kuvaavan yhteisön identiteettiä ensisijaisesti poliittisena toimijana. Narratiivin mukaan yhteisön kiinteys muodostuukin ennen kaikkea yhteisen järjestystä edistävän perinnön pohjalle, jonka osaksi myös oikeusjärjestelmä koetaan. Ilmaisussa viitataan arvoihin nimenomaan perinnön kautta. *Perintö* nähdään usein *vaalimisen* arvoisena kokonaisuutena, joten se itsessään luo Euroopan ihmisoikeussopimuksen jäsenille niin edustamiensa inhimillisten arvojen kuin oikeusjärjestelmänkin osalta arvojen säilyttämisen vaatimuksen.

Valtioiden missioissa valtio- tai oikeusjärjestykseen viitattiin yllättävän harvoin. Identiteetikuvausten näkökulmasta vain Ruotsin ja Suomen perustuslait sisälsivät valtiojärjestykseen viittaavat termit. Molemmat perustuslait sisälsivät lakiteknisinä kokonaisuuksina hyvin rajoitetusti narratiivisuuteen viittaavia tekstiosioita. Suomen perustuslaki toteaa yksiselitteisesti, että:

¹⁶⁰ EUR-LEX (1992), johdanto.

¹⁶¹ FINLEX (1999b), johdanto.

”Suomi on täysivaltainen tasavalta” ja ” – – Euroopan unionin jäsen.”¹⁶²

Ilmaisut vastaavat mission hengessä kysymykseen siitä, mitä me olemme, mutta jättää tarkentamatta identiteettiimme vaikuttavat arvot. Kuten ihmisyyttä ja vapautta kuvaavan luvun yhteenvedossa tuon ilmi tasavaltaisuus ja yhteisön jäsenyys voidaan sinällään nähdä arvona itsessään, mutta yhteisön ulkopuolisen ei ole helppoa muodostaa niistä samaistumisen arvoista mielikuvaa.

Ruotsin perustuslakikokonaisuus ja siitä analyysiin valikoitunut Hallitusmuoto kuvaa Suomen perustuslain kaltaisesti yhteisön valtiomuotoa:

“Swedish democracy is founded on the free formation of opinion and on universal and equal suffrage.”¹⁶³

Perustuslain ilmaisu kuvaa valtiomuotoa ylläpitäviä arvoja, mutta se ei edes nominalisaation kautta tuota vastausta yhteisöä kuvaavaa identiteettiä koskeviin kysymyksiin. Ruotsin perustuslaki on siis järjestykseen viittaavista asiakirjoista ainoa, jonka ilmaisu ei perustamismission elementit täyttävään narratiiviin.

Edellä esitettyjen esimerkkien valossa valtio- tai oikeusjärjestyksen nostivat mission vaatimukset täyttävällä tavalla esille NATO, EU ja Suomi. Järjestykseen viittaamalla yhteisöt haluavat välittää mielikuvaa vakaasta ja oikeusjärjestelmältään kestävästä yhteisöstä. Valtiojärjestykseen liittyvät arvot voivat kuitenkin jo yhteisön sisällä saada aikaan vain heikon vaikutusmahdollisuuden tunteen¹⁶⁴. Järjestys voidaan kokea houkuttelevaksi arvoksi sinänsä, mutta siihen samaistuminen voi erityisesti yhteisön ulkopuoliselle olla vaikeaa. Tämä voi osaltaan olla syynä valtioiden vähäiseen haluun välittää valtiojärjestyksen merkitystä osana omaa identiteettiään. Kansainvälisten yhteisöjen osalta heterogeenisempi jäsenistö lisännee halua yhteisen järjestyksen esiin nostamiseksi. Kaiken kaikkiaan yhteisöllisessä narratiivissa järjestyksen merkitys on osoittaa yhteisön saavuttamaa vakauden tilaa ja toimia välillisenä arvopohjan välittäjänä. Saavutetun tilan kuvaus välittää kuvaa yhteisön päämäärätietoisuudesta ja järjestäytyneisyyden aiheuttamasta vakaudesta, joista kumpikin rakentavat näin järjestyksen teeman välityksellä yhteisön identiteettiä.

¹⁶² FINLEX (1999a), 1§.

¹⁶³ Sveriges Riksdag (1974), s. 65.

¹⁶⁴ Huhtinen, Sirén ja Toivettula (2011), s. 15–16.

4.3 Yhteistoiminta

Kolmas aineistosta esiin noussut missioiden teema on yhteistoiminta. Useat analysoidun aineiston kansainvälisten yhteisöjen missiot ottavat kantaa yhteistoimintaan yhteisön sisäisenä *liittoumana*¹⁶⁵, mutta viittaaminen tapahtuu muihin yhtenäisempiin teemakokonaisuuksiin verraten vaihtelevasti. Myös yhteisöjen ulkopuolisiin *kumppanuuksiin*¹⁶⁶ viitataan. Yhteisön identiteettiä rakentavia arvoja tutkittaessa on pohdittava, ovatko yhteistoimintaan liittyvät termit esimerkiksi demokratia-termin tavoin arvoja itsessään vai ovatko ne ainoastaan yhteisölle välttämättömiä keinoja kertoa yhteisön rakenteen muodostumisesta. Liittoutumisella ja yhteiseen päämäärään pyrkimisellä on kuitenkin voimien keskittämisestä kertova vaikutus ja sen kautta yhä suurempi joukko jakaa samat perusarvot. Liittoutumista kuvaavien termien käyttö voidaan siis kontekstista riippuen nähdä niin yhteisön organisaatorakenteen kuvaajana kuin arvojen välittäjänä itsessään.

Yhteistoimintaan liittyvien termien monitulkintaisuudesta johtuen tässä kategoriassa missioiden viittaukset on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä esittelen missioiden välittämien termien kautta niiden yhteisöjen ja valtioiden missiot, jotka ottavat ilmaisussaan kantaa kumppanuuteen yhteisön rakenteen kuvaajana eli liittouma syntyy yhteisön jäsenistön kesken. Tämä jälkeen tuon esiin esimerkit niistä missioista, joissa viitataan yhteisön ulkopuoliseen kumppanuuteen.

Kaikki NATO:n analyysissä mukana olleet asiakirjat nostavat missioissaan esiin yhteisön sisäisen kumppanuuden. NATO ACO Directive (AD) 95-2 käyttää missiossaan ilmaisua *alliance*, joka kuvaa yhteisöä yhteistoimintasopimuksen osapuolina. Pohjois-Atlantin sopimus sekä NATO:n strateginen konsepti nostavat yhteistoiminnan esiin ilmaisuilla *The Parties to this Treaty* sekä *NATO member states*¹⁶⁷. Kumpikaan ilmaisu ei varsinaisesti ota direktiivin tavoin kantaa yhteiseen päämäärän, vaan ilmaisujen tarkoituksena lienee ensisijaisesti yhteisön rakenteen muodostumisen kuvaaminen ja yhteisöllisyyden tunteen lisääminen.

Pohjois-Atlantin sopimuksesta ja NATO:n strategisesta konseptista poiketen YK:n molemmat asiakirjat viittaavat yhteistoimintaan kuvaamalla yhteisön rakennetta sen jäsenten kautta. Käyttämällä termiä *Yhdistyneiden kansakuntien kansat* yhteisö luo kuvan yhteisön

¹⁶⁵ Suomen kielitoimiston sanakirja (2014, päivitettävä versio): Liittoumalla tai liitolla tarkoitetaan sopimusta yhteistoiminnasta (us. yhteisen päämäärän saavuttamiseksi).

¹⁶⁶ Suomen kielitoimiston sanakirja (2014, päivitettävä versio): Kumppanuudella tarkoitetaan toveruutta.

¹⁶⁷ NATO (1949) ja NATO (2010), s. 6.

identiteetistä eri kansalaisuuksien muodostamana kokonaisuutena¹⁶⁸. Kansalaisuuksien kirjon välityksellä yhteisö tuo esiin suvaitsevaisuuden ja solidaarisuuden arvoja yhteisön toiminnan perustana.

Sopimus Euroopan unionista sekä Euroopan ihmisoikeuksien julistus lähestyvät yhteistoiminnan teemaa lakiteknisemmin. Sopimus Euroopan unionista ei varsinaisesti ota kantaa yhteistoiminnan teemaan vaan luetteloii sopimuksen allekirjoittaneet osapuolet yksilöinä. YK:n esimerkistä poiketen tämä ei tuo esiin valtioiden poliittisten johtajien asemassa olevien allekirjoittajien taustalla vaikuttavien kansojen monimuotoisuutta ja sen vaikutusta suvaitsevaisuuden mielikuvien luoja. Euroopan ihmisoikeussopimus sen sijaan nostaa missiossaan esiin sopimusosapuolten samanlaisen arvomaailman kuvaamalla heitä *samanmielisten maiden hallituksiksi*¹⁶⁹. Tämä huomioi luettelointia paremmin yhtenäisten arvojen välittämisen kansainväliset rajat ylittävän yhteisön sisällä, mutta viittaamalla hallituksiin jättää sopimuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tavoin vain poliittisia päättäjiä sitovaksi. Euroopan yhteisöt eivät siis asiakirjojensa missioiden kautta sitouta sopimusosapuolten kansalaisia vaan korostavat yhteisöä poliittisten toimijoiden yhteistoimintakenttänä.

Valtioiden missioiden yhteistoimintaan viittaavat ilmaisut eivät kansainvälisten yhteisöjen ilmaisujen tavoin tiivisty yksittäisen termin käyttöön, vaan teema on tulkittavissa laajemmasta kokonaisuudesta. Valtiosta yhteisön sisäisten osapuolten yhteistoimintaan viittasi ainoastaan Yhdistyneet kuningaskunnat ilmaisulla:

” United - - the citizens of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.”¹⁷⁰

Yhdistyneiden kansakuntien perustuslain johdantoesityksen mukainen ilmaisu kuvaa yksinkertaisuudessaan yhteisön muodostamien osapuolten yhdistymistä. Tämä ilmaisu on osapuolten luettelointiin verrattuna tehokkaammin yhteisöllisyyteen liittyviä mielikuvia tuottava ja yhteisön yhtenäistä tahtotilaa kuvaava.

Yhteisön ulkopuolisiin yhteistoimintaosapuoliin missioissaan viittasivat ainoastaan Saksan ja Suomen perustuslait. Saksan perustuslain mukaan se on:

¹⁶⁸ FINLEX (1956) ja UN (1948).

¹⁶⁹ FINLEX (1999b), johdanto.

¹⁷⁰ House of Commons (2015).

“Inspired by the determination to promote world peace an equal partner in united Europe.”¹⁷¹

Ilmaisulla Saksa ottaa kantaa niin kumppaninsa, yhtenäisen Euroopan identiteettiin, kuin omaan tasavertaiseen asemaansa siinä ja nostaa samalla esiin yhdistyneisyyden ja tasavertaisuuden arvot. Suomi puolestaan ilmaisee jäsenyytensä perustuslaissa yksinkertaisemmin jättämättä kuulijalle tulkinnanvaraa:

”Suomi on Euroopan unionin jäsen.”¹⁷²

Analyysin perusteella yhteistoimintaan missioissaan viittasivat kaikki analysoidut asiakirjat Sveitsin ja Ruotsin perustuslakeja lukuun ottamatta. Kansainvälisten yhteisöjen osalta yhteistoiminnan esiin nostaminen on odotettavaa, sillä yhteisöt perustuvat samojen arvojen edistämiseen tähtäävään kumppanuuteen. Toisaalta eräänlainen kumppanuus nousi esiin myös Saksan ja Suomen identiteettikuvauksissa. Yhteistoimintateemaan viittaamisen tavan vaihtelevuudesta ja sen arvosidonnaisuuden tulkinnasta johtuen teemaa ei analyysin perusteella voi lukuisista viittauksista huolimatta kutsua missioita voimakkaimmin yhdistäväksi teemakokonaisuudeksi. Inhimillisyyden ja vapauden sekä järjestyksen teemoihin verraten yhteistoiminnalle ei sen ilmaisun hajanaisuuden vuoksi voida muodostamaa yhtenäistä arvolatausta. Yhteisön muodostumiseen liittyvällä liittoutumisella ja kumppanuudella voi kuitenkin olla merkittävä osa yhteisön identiteetin muodostumisessa. Analyysin perusteella yhteistoimintaan arvoon viittaavalla tavalla viittasi viisi asiakirjaa. Niissä yhteistoiminta tuotiin esiin liittona, yhdistymisenä tai sopimusosapuolten kansalaisten osallisuutena, joilla yhteisöt kokivat olevat voiman ja vaikutusmahdollisuuksien keskittämisen kautta arvoa osana yhteisön identiteettiä.

4.4 Keitä me olemme?

Yhteisöllisen narratiivin mission osalta lähes kaikissa asiakirjoista oli havaittavissa yhteisön identiteettikuvaukseen liittyviä narratiivisia elementtejä. Ainoastaan Ruotsin perustuslain Hallitusmuodon tekstikatkelma ei sisältänyt ominaisuuksia, jotka olisivat vastanneet mission esittämään kysymykseen siitä, keitä me olemme. Suomen perustuslain osalta yhteisön identiteetti rakentui ainoastaan yhden arvon pohjalle, mutta yksinkertaisuudessaan se kuitenkin täytti missiolta edellytettävän identiteettikuvauksen vaatimukset. Muiden asiakirjojen missiot

¹⁷¹ Deutscher Bundestag (1949), johdanto.

¹⁷² FINLEX (1999a), 1§.

rakentuivat useampien arvojen pohjalle. Neljän yhteisön osalta identiteettikuvaus täytyi muodostaa nominalisaatiota käyttäen.

Asiakirjoista esiin nousseiden teemakokonaisuuksien perusteella kansainväliset yhteisöt korostavat missioissaan ennen kaikkea liittoutumisen ja organisoitumisen tarjoamaa vakautta ja vaikutusvaltaa sekä ihmisyyden ja yksilöllisyyden puolustamista. NATO:n asiakirjojen missiot olivat keskenään hyvin samankaltaiset pois lukien strategisen konseptin missio, joka oli NATO:n asiakirjojen missioista ainoa, joka nosti esiin yksilön vapauden ja järjestyksen lisäksi myös ihmisoikeudet. Kokonaisuutena NATO:n asiakirjojen missioiden perusteella sen identiteetti muodostuu liittoumasta, jonka voima perustuu vakautta tuottavaan järjestäytyneisyyteen ja yhteisen arvomaailman ja päämäärän jakamiseen liittouman osapuolien kesken.

YK:n osalta sen asiakirjojen missiot olivat samankaltaiset. Molempien perusteella YK kokee identiteettinsä perustuvan ihmisoikeuksia puolustavien ja ihmisten tasavertaisuuden tunnustavien kansojen moninaisuudesta. YK korostaa muista kansainvälisistä yhteisöistä poiketen kansojen merkitystä yhteisön muodostajina ja tuo sen kautta esiin identiteettiinsä vaikuttavan suvaitsevaisuuden edistäjän roolin.

Euroopan yhteisöjen missiot perustuivat muista kansainvälisistä yhteisöistä poiketen enemmän poliittisen perinteen pohjalle. Erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimus perustaa identiteettiään voimakkaasti poliittisten päättäjien muodostaman toimijan roolille, eikä anna missiossaan niinkään tilaa poliittisten toimijoiden taustalla vaikuttaville kansoille. Sopimuksen osapuolten identiteetin voidaan siis mission perusteella katsoa perustuvan poliittiseen yhtenäisyyden vaikuttavuuteen. EU:n missio ottaa poliittisten toimijoiden osallisuuden lisäksi kantaa myös inhimillisyyden arvoihin. Sen mission kuvaama identiteetti perustuu siis edellä mainitun poliittisen vaikuttavuuden lisäksi myös inhimillisyyden edistämisen tavoitteisiin.

Valtioiden osalta asiakirjojen esiin tuomat missiot vaihtelivat voimakkaasti. Muista valtioista poiketen Saksa nosti missiossaan voimakkaasti esille paikkansa yhtenäisen Euroopan jäsenenä. Saksan missio oli myös ainoa, jossa nostettiin esiin rauha puolustettavana arvona. Missionsa perusteella Saksan välittämä identiteetti perustuu eurooppalaiseen maahan, joka kumppanuksiensa kautta edistää paremman maailman syntyä. Yhdistyneiden kuningaskuntien missio otti yleisimmistä teemakokonaisuuksista kantaa ainoastaan ihmisyyden ja vapauden kokonaisuuteen. Sen missio keskittyikin kuvaamaan ennen kaikkea itsevarmaa ja yhteisten arvojen yhteen liittämää, itsenäistä liittovaltiolta. Sveitsin perustuslain mission

välittämät arvot eivät linkittyneet mihinkään suuremmista teemakokonaisuuksista, vaan sen missio keskittyi jäsenistön yhteisen päätöksen velvoittavuudelle ja monimuotoisuuden kunnioittamiselle. Perustuslain mukaan:

” – – the Swiss people and the Cantons - - determined to live together with mutual consideration and respect for their diversity, conscious of their common achievements and their responsibility towards future generations – – .¹⁷³

Ilmaisuuksia kuvaava Sveitsiä velvoittavuuden ja monimuotoisuuden kunnioittamisen lisäksi myös tutkimuksen ainoana valtiollisena yhteisönä, jonka mission muodostama identiteetti rakentuu vastuun ympärille. Sveitsin esimerkistä poiketen Suomen perustuslain missio perustuu yksinkertaisuuteen. Sen mukaan Suomen identiteetti perustuu valtiojärjestykseen. Kuten jo aiemmin totesin Suomen perustuslain missio täyttää vain hädin tuskin mission edellyttämän oman identiteetin kuvauksen ja tarinallisuuden elementtienkin osalta toimijan ja toiminnan kuvaus löytyy ainoastaan äärimmäisen yksinkertaistettuna. Ruotsin osalta sen perustuslain Hallitusmuoto ei täytä mission vaatimuksia vaikka ottaakin esiin Ruotsin valtiojärjestyksen perustan. Tässä tapauksessa lakitekniinen teksti ei tuo esiin yhteisön identiteetin rakennetta eikä siihen vaikuttavia arvoja ja näin ollen Ruotsin perustuslain Hallitusmuoto jää mission sisältävien asiakirjojen ulkopuolelle.

Kansainvälisen yhteisön jäsenyyden osalta jäsenyydellä ei ollut havaittavissa merkittävää vaikutusta yhteisön mission rakentumiseen. Esimerkiksi Suomi nosti missiossaan esiin järjestyksen merkityksen, joka nousi esiin myös EU:n missiosta, mutta selkeää ja yleistettävämpää yhtenevyyttä valtioiden ja kansainvälisten yhteisöjen missioiden välillä ei havaittu. Edes saman yhteisön tuottamat erilliset asiakirjat eivät kaikkien teemojen osalta tuoneet yhteisön identiteettiä johdonmukaisesti esille, vaikka esimerkiksi NATO:n asiakirjojen missioiden teemojen välillä oli löydettävissä yhtäläisyyksiä. Voi siis olla, että yhteisöllisen narratiivin muodostumiseen vaikuttaa johdonmukaista, yhteisön itsensä muodostamaa narratiivia enemmän konteksti, jossa hallinnollista asiakirjaa valmistellaan. Toisaalta on otettava huomioon myös tietoisuuden merkitys narratiivin välittymisessä: mikäli yhteisö ei ole selkeästi nimennyt ja tuonut esiin omaa narratiiviaan, se voi jäädä yhtä asiakirjaa koskevaksi sen hetkisen tilan kuvaukseksi. Mahdollisesti NATO:n yhtenäisempään mission kuvaukseen vaikuttaa juuri yhteisön sisällä vallitseva tietoisuus NATO ACO Directive (AD) 95-2 -direktiivin kuvaamasta yksiselitteisesti esitetystä yhteisöllisen narratiivin olemassaolosta.

---

¹⁷³ The Swiss Federal Council (1999), johdanto.

5 TARINOITA MAAILMAN RAUHASTA

”Ilman tarinaa ei voi taistella.”¹⁷⁴

Tässä luvussa esittelen aineistosta analyysin kautta esiin nousseet havainnot yhteisöllisen narratiivin olemassaolosta vision näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa visio nähdään yhteisön näkemyksenä siitä, millainen yhteisön maailmankuva on ja millaisen tavoitteen se haluaa saavuttaa.¹⁷⁵ Visio voi muodostua tavoitteelliseksi tai yleistä tilaa kuvaavaksi, mutta usein visio nähdään käsityksenä tulevaisuuden suunnasta. Visiolla on voimakas toimintaa aikaansaava voima. Voidaan myös nähdä, että edellisessä luvussa käsitellyllä missiolla on yhteisön identiteetin ja sitä kautta perinteiden ja historian kuvaajana oleellinen merkitys vision synnylle: menneisyyden vaikutus identiteetille on oltava riittävän vakuuttavaa, jotta se voi synnyttää vision tulevaisuuden suunnasta.¹⁷⁶ Vision kautta yhteisö pyrkii sekä näkemään että luomaan parempaa tulevaisuutta. Johtamisen näkökulmasta johtamisen tehokkuus konkretisoituu nimenomaan visiossa: johtamisella se on kyettävä muuttamaan yhteiskunnallisesta utopiasta sosiaalisesti todellisuudeksi¹⁷⁷. Yhteisön on siis oltava sanojensa mittainen niin yhteisön itsensä kuin ulkopuolistenkin takia. Voidaan sanoa, että vision kautta yhteisö tekee mission kuvaamasta identiteetistä merkityksellisen.

Yhteisöjen missioiden välittämistä teemoista poiketen visioiden teemoissa oli enemmän hajontaa. Visioista nousi esiin kaiken kaikkiaan kuusi teemakokonaisuutta, joihin viittasin enemmän kuin yksi yhteisö. Tämän luvun kolmessa ensimmäisessä alaluvussa käsittelen kolme yleisintä aineistosta esiin noussutta teemakokonaisuutta vision näkökulmasta. Neljännessä alaluvussa kokoan yhteen havainnot ja johtopäätökset vision olemassaolosta sekä olemuksesta. Luvun tarkoituksena on vision osalta vastata tutkimuskysymyksiin yhteisöllisen narratiivin ilmenemisestä, niiden välittämistä teemoista sekä kansainvälisen yhteisön jäsenyyden vaikutuksesta yhteisön strategisten asiakirjojen narratiiveihin.

---

¹⁷⁴ Kangasmaa (2016), s. 32.

¹⁷⁵ Sirén (2013), s. 214.

¹⁷⁶ Haslam, Platow ja Reicher (2011), s. 103.

¹⁷⁷ Sama, s. 104.

5.1 Rauha

Visioiden välittämistä teemoista yleisin on rauhan teema, johon kuusi yhteisöä visiossaan viittaa. Tässä kategoriassa viittaamiseksi tulkittiin jälleen suora sanallinen viittaus kyseiseen termiin. Euroopan yhteisöjen asiakirjoja lukuun ottamatta rauhan teemaan viittaavia yhteisöjä löytyi kaikista muista analyysin yhteisökokonaisuuksista.

NATO:n osalta rauhaan visiossaan viittaavat Pohjois-Atlantin sopimus sekä NATO:n strateginen konsepti. Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaan:

“They seek to promote stability and well-being in the North Atlantic area. They are resolved to unite their efforts for collective defence and for the preservation of peace and security – – .”¹⁷⁸

Strategisen konseptin visiossa NATO käyttää termiä *pyrkii* (seek to promote). Termiä käyttämällä yhteisö luo kuvan tavoittelevansa välittämäänsä teemaa, mutta jättää itselleen samalla pakoreitin tilanteesta, jossa se ei jostain syystä ole pystynyt olemaan sanojensa mittainen¹⁷⁹. Visiossa käytetään myös *säilyttämiseen* (preservation) viittaavaa termiä, jonka kautta NATO välittää mielikuvaa tämän hetkisestä maailmankuvastaan. Pohjois-Atlantin sopimuksessa yhteisön maailmankuva tuodaan osittain esiin välillisesti ja se perustuu jo olemassa olevan rauhan arvon säilyttämiseen.

Myös NATO:n strateginen konsepti välittää visiossaan maailmankuvaansa jo olemassa olevan arvon kautta. Sen mukaan yhteisö toimii:

” – – for the maintenance of international peace and security.”¹⁸⁰

Strategisen konseptin visiossaan käyttämä termi *ylläpitää*, viittaa säilyttämisen termin tavoin jo yhteisön maailmankuvassa olevaan arvoon, jonka pysyvyyden eteen se on valmis toimimaan. Molemmat rauhaan visioissaan viittaavat NATO:n asiakirjat tuovan siis maailmankuvansa esiin välillisesti jo olemassa olevien arvojen säilyttämisen kautta.

YK viittaa rauhan arvoihin molempien asiakirjojensa visioissa. YK:n peruskirjan visio on NATO:n asiakirjoista poikkeava. Se kuvailee käsitystään maailman tilasta hyödyntäen niin

¹⁷⁸ NATO (1949), johdanto.

¹⁷⁹ Sirén (2013), s. 218.

¹⁸⁰ NATO (2010), s. 6.

yhteisön tämänhetkistä maailmankuvaa kuin sitä päämäärää, johon yhteisö haluaa pyrkiä. Yhteisö ilmaisee visionsa seuraavasti:

” – – vakaana tahtonamme pelastaa tulevat sukupolvet sodan vitsaukselta, joka jo kahdesti nykypolven eläessä on tuottanut ihmiskunnalle sanomattomia kärsimyksiä, – – luoda olosuhteet, joiden vallitessa – – [voimme] osoittaa suvaitsevaisuutta ja elää keskenämme rauhassa hyvinä naapureina, yhdistää voimamme kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi – –.”¹⁸¹

YK:n peruskirjan vision alkuosa perustuu negatiiviseen tilaan, jota yhteisön toimenpitein halutaan välttää. Näin yhteisö tuo visiossaan esiin myös yhteisön historiallisen muistin, jossa yhteisö ikään kuin sitoutetaan yhteisön tulevaisuuteen menneisyyden kautta. Visio sisältää myös tulevaisuuteen viittaavan yhteisön toiminnan päämäärän kuvauksen. Sekä menneeseen että tulevaan viittaava vision osa nostaa rauhan arvon yhteisön toiminnan perustaksi ja päämääräksi.

Yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen visio on analyysin monipuolisin ja se kuvaa laajasti yhteisön käsitystä sen hetkisestä maailmantilasta ja toiminnan päämääristä. Muista asiakirjoista poiketen sen visioksi tulkittava osa on yhtenäinen kokonaisuus:

”Kun ihmiskunnan kaikkien jäsenten luonnollisen arvon ja heidän yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksiensa tunnustaminen on vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustana maailmassa, kun ihmisoikeuksia on väheksytty tai ne on jätetty huomiota vaille, on tapahtunut raakalaistekoja, jotka ovat järkyttäneet ihmiskunnan omaatuntoa, ja kun kansojen korkeimmaksi päämääräksi on julistettu sellaisen maailman luominen, missä ihmiset voivat vapaasti nauttia sanan ja uskon vapautta sekä elää vapaina pelosta ja puutteesta, kun on välttämätöntä, että ihmisoikeudet turvataan oikeusjärjestyksellä – –.”¹⁸²

YK:n peruskirjan tapaan visio nostaa suoraan esiin yhteisön menneisyyteen ja tulevaisuuteen vaikuttavat perusarvot, joihin myös rauha arvona kuuluu. Myös tässä visiossa maailmakuva tuodaan esiin osin negatiivisen tilan kautta korostamalla YK:n peruskirjan tavoin ihmiskunnan kokemia kärsimyksiä ja oikeusjärjestyksen välttämättömyyttä tuon tilan välttämiseksi. Visio välittää voimakasta rauhan ja vapauden kaipuuta ja samalla ojentaa kansainvälistä yhteisöä raakalaismaisesta käytöksestä kuin kasvattaakseen maailmasta suvaitsevamman ja lempeämmän.

Valtioiden osalta rauhaan visioissaan viittaavat Saksa ja Sveitsi. Kansainvälisten yhteisöjen visioiden tavoin myös valtioiden visiot olivat hyvin vaihtelevia ja tulkinnanvaraisia. Saksan

¹⁸¹ FINLEX (1956), johdanto.

¹⁸² UN (1948), johdanto.

perustuslain esittämä maailmankuva on yksi näistä ja se perustuu kahteen osaan. Ensimmäinen osa kuvaa maailman olemusta, mutta pääosin ainoastaan Saksan itsensä osalta:

”[Germans in the Länder] – – have achieved the unity and freedom of Germany in free self-determination – –.”¹⁸³

Ilmaisu korostaa Saksan sisäisen yhtenäisyyden ja vapauden saavuttamista ja merkitystä yhteisölle itselleen. Toisaalta Saksan perustuslaki ottaa kantaa myös yhteisön tulevaisuuden päämäärään:

”Inspired by the determination to promote world peace – – .”¹⁸⁴

Tämä ilmaisu tuo puolestaan esiin yhteisön halun osallistua maailmanlaajuiseen ja valtion rajat ylittävään rauhan edistämiseen. Saksan perustuslain voidaan siis katsoa ottavan kantaa niin yhteisön itsensä sitouttamiseen kuin strategisen tason kumppanuuteenkin.

Sveitsin perustuslain visiolla on monia yhteisiä elementtejä Saksan perustuslain kanssa. Se koostuu useista osista, jotka puhuttelevat eri yleisöjä. Rauhan teemaan perustuslaissa viittaa osa:

“– – to strengthen liberty, democracy, independence and peace in a spirit of solidarity and openness towards the world – – .”¹⁸⁵

NATO:n visioissaan käyttämien säilyttämisen ja ylläpitämisen termien tavoin myös termi *vahvistaa* kuvaa yhteisön maailmankuvaa jo olemassa olevien arvojen kautta. Sveitsi ei siis perustuslakinsa mukaan tavoittele muutosta maailmankuvaansa, vaan halua ensisijaisesti ylläpitää saavuttamaansa valtion rajat ylittävän avoimuuden ja solidaarisuuden kautta.

Edellä esiteltyjen rauhan arvoa välittävien visioiden näkökulmasta rauha voidaan kokea niin kansainvälisesti, yhteisön sisäisesti kuin yksilöllisestikin. Se on kansainvälisesti tunnustettu arvo, jonka merkitys on suuri myös yksilölle. Rauha on vapauden ohella intersubjektiivinen termi, joka synnyttää kuulijassaan positiivisen mielikuvan. Rauhan tavoittelemisen tai ylläpitämisen esiin nostamisella yhteisöt haluavat tuoda esiin näkemyksensä joko tämän hetkisestä positiivisesta maailman tilasta tai sen tavoittelemisen arvoisuudesta. Tämän kautta yhteisö haluaa korostaa omaa merkitystään ja tahtotilaansa sen ylläpitämisessä. Rauhan teeman

¹⁸³ Deutscher Bundestag (1949), johdanto.

¹⁸⁴ Sama.

¹⁸⁵ The Swiss Federal Council (1999), johdanto.

osalta huomionarvoista on, että analysoitujen asiakirjojen joukosta kumpikaan EU:n asiakirjoista ei visiossaan ottanut kantaa kansainvälisen rauhan ylläpitämiseen. Rauhan lähettiläs on kuitenkin lähes poikkeuksetta yleisesti hyväksytty toimija.

5.2 Uhkaan vastaaminen

Visioiden välittämistä teemoista toiseksi yleisin on uhkan olemassa olo ja siihen vastaamisen teema, johon viisi yhteisöä visiossaan viittaa. Tässä kategoriassa viittaamiseksi tulkittiin uhkaan tai turvallisuuden ja vakauden luomiseen tai säilyttämiseen viittaavan termin käyttö. Rauhan teemasta poiketen tähän teemaan viittaavia asiakirjoja löytyi NATO:n ja YK:n asiakirjoista. Euroopan yhteisöt yksittäisten valtioiden tavoin eivät ottaneet visioissaan kantaa uhkaan tai turvallisuuden vakauttamiseen.

Puolustusliiton statuksen omaava NATO ottaa kaikissa asiakirjoissaan kantaa uhkan muodostumiseen ja siihen vastaamiseen. NATO ACO Directive (AD) 95-2 -direktiivin mukaan NATO:n päämäärä on:

“– – to guard – – against threats to our homes – – .”¹⁸⁶

Ilmaisussa NATO käyttää jokaista yhteisön yksilöä koskettavaa lähestymistapaa kuvaamalla yksilön pyhimpään turvapaikkaan, kotiin, mahdollisesti vaikuttavaa uhkaa. Samalla NATO tuo esiin käsityksensä siitä tilannekehityksestä, jota vastaan toiminen on yhteisön legitimitetin perusta. Tässä visioksi tulkittavissa olevassa ilmaisussa kuvataan niin yhteisön maailmankatsomuksellinen tilanne, uhkan mahdollisuus, kuin sen kautta syntyvä oman toiminnan, turvallisuuden turvaamisen, oikeutuskin. Direktiivin visiolla pyritään vastaamaan siihen huutoon, joka yhteisön maailmankuvan aiheuttamasta turvattomuudesta kumpuaa.

Pohjois-Atlantin sopimuksen visio on uhkan ja siihen vastaamisen osalta ACO-direktiivin kaltainen. Se keskittyy kuvaamaan yhteisön käsitystä maailman tilasta olemassa olevien arvojen kautta:

“They seek to promote stability and well-being in the North Atlantic area. They are resolved to unite their efforts for collective defence and for the preservation of peace and security – – .”¹⁸⁷

---

¹⁸⁶ NATO (2009a), s. 9.

¹⁸⁷ NATO (1949), johdanto.

Ilmaisu kuvaa esiin nostettujen arvojen *turvaamisen* tärkeyttä. Turvaamiseen viittaamisen voidaan tulkita tarkoittavan sitä, että yhteisö kokee näiden arvojen olemassaolon jo tämän hetkessä maailmankuvassaan. Toiminnan päämäärän osalta ilmaisussa viitataan myös *säilyttämiseen*, joka sekin vaikuttaa yhteisössä jo vallitseviin arvoihin. Pohjois-Atlantin sopimuksessa yhteisön maailmankuva tuodaan olemassa olevien ja yhteisön tunnustamien arvojen kautta ja se päämäärä perustuu näiden tunnustettujen arvojen säilyttämiseen.

NATO:n strateginen konseptin visio on NATO ACO Directive (AD) 95-2 -direktiivin ja Pohjois-Atlantin sopimuksen tavoin maailman nykytilaa välillisesti kuvaava. Yksilön vapautteen, demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja oikeusjärjestelmään sitoutumisen lisäksi yhteisö sitoutuu myös ylläpitämään kansainvälistä turvallisuutta:

” – – for the maintenance of international peace and security.”¹⁸⁸

Myös tässä asiakirjassa yhteisön maailmankuva perustuu jo olemassa oleviin arvoihin. Yksinkertaisuudessaan termi *ylläpitäminen* luo mielikuvan sekä yhteisön tämänhetkisestä maailmankuvasta että yhteisön toiminnan päämäärästäkin ja tiivistää samalla NATO:n asiakirjojen visioita yhdistävän teeman: jo saavutetun rauhan ja turvallisuuden säilyttämisen.

YK:n osalta uhkan ja turvallisuuden teemaan viittaaminen visioiden kautta on NATO:n asiakirjoista poikkeava. YK:n asiakirjojen visiot ovat NATO:n visioita narratiivisempia. YK:n peruskirjan visio kuvaa yhteisön maailmantilaa uhkan ja turvallisuuden näkökulmasta seuraavasti:

” – – vakaana tahtonamme pelastaa tulevat sukupolvet sodan vitsaukselta, joka jo kahdesti nykypolven eläessä on tuottanut ihmiskunnalle sanomattomia kärsimyksiä, - - luoda olosuhteet, joiden vallitessa – – [voimme] yhdistää voimamme kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi – –.”¹⁸⁹

Ilmaisussa yhteisön maailmankuvaa kuvataan viittaamalla *sodan vitsaukseen*. Se kuvataan kärsimyksiä aiheuttaneena menneen maailman uhkana, jonka kohtaamisen yhteisö haluaa toiminnallaan välttää. Menneeseen viittaamalla yhteisö rakentaa sekä identiteettiään että maailmankuvaansa historiallisen muistin kautta, joka sitouttavuus yhteisön sisällä eri ikäpolvien välillä on vahva.

¹⁸⁸ NATO (2010), s. 6.

¹⁸⁹ FINLEX (1956), johdanto.

Jo rauhan teemaa käsiteltäessä toin esiin, että Yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen visio on analyysin monipuolisin ja se kuvaa laajasti yhteisön käsitystä sen hetkisestä maailmantilasta ja toiminnan päämääristä. Uhkan ja turvallisuuden osalta julistuksen kuvaus on seuraava:

” – – kun ihmisoikeuksia on väheksytty tai ne on jätetty huomiota vaille, on tapahtunut raakalaistekoja, jotka ovat järkyttäneet ihmiskunnan omaatuntoa, ja kun kansojen korkeimmaksi päämääräksi on julistettu sellaisen maailman luominen, missä ihmiset voivat vapaasti nauttia sanan ja uskon vapautta sekä elää vapaina pelosta ja puutteesta – –.”¹⁹⁰

Julistuksen visioksi tulkittava ilmaisu ottaa ensisijaisesti kantaa uhkaan ihmisoikeuksien menettämisenä, joka historian aikana on aiheuttanut kärsimyksiä. YK:n peruskirjan tavoin se perustaa käsityksensä maailmasta historiallisen muistin varaan. Se ei varsinaisesti ota kantaa turvallisuuden luomiseen tai ylläpitämiseen, mutta kuvaa yhteisön muodostavien kansojen päämääräksi ihmisoikeuksien osalta täydellisen maailman luomisen, jonka välillisesti voidaan katsoa tarkoittavan yksilöä kohtaavan turvallisuuden luomista. Huomion arvoista on, että uhkaan ja turvallisuuteen viittaavista asiakirjoista Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus on ainoa, jonka päämäärä ei vision perusteella ole jo saavutetun tilan ylläpitäminen vaan paremman luominen.

Uhka on rauhan ja vapauden tavoin intersubjektiivinen termi, joka luo kontekstista riippumatta negatiivisen mielikuvan. Uhkaan vastataan turvallisuutta, tai ainakin sen tunnetta, lisäämällä. Uhka ja siihen vastaamisen teema ovat aineiston perusteella osa kansainvälisten yhteisöjen maailmankuvaa, eikä yksikään aineiston valtioista ottanut siihen visiossaan kantaa. Uhkan olemassaolon ja turvallisuuden ylläpitämisen teemaan visioillaan viitanneista kansainvälisten yhteisöjen asiakirjoista suurin osa perusti maailmankuvansa jo saavutettuun turvallisuuden tilaan. NATO viittasi kaikkien asiakirjojensa visioissa lisäksi turvallisuuden säilyttämiseen yhteisön ensisijaisena päämääränä. YK:n asiakirjojen visiot perustuivat sen sijaan historiallisen muistin tuottamiin negatiivisiin mielikuviin, joiden alkuperäisen syyn välttämiseen yhteisö tulevaisuudessa pyrkii. Lupaamalla vastata uhkakuviin yhteisöt luovat yhteisön sisäistä vakautta ja samalla kertovat yhteisön ulkopuolisille olevansa tarvittaessa valmiita toimintaan turvallisuuden säilyttämiseksi. Uhkia kuvaamalla ja niihin vastaamalla yhteisöt luovat yhteisön sisällä vakautta ja halua turvautua yhteisöön tarjoamaan suojaan. Ulkopuolisille se on merkki valmiudesta ja halusta puolustaa yhteisön arvoja jopa kineettisiä menetelmiä käyttäen, mikäli vision tuottama ei-kineettinen uhka ei ole riittävä yhteisöä kohtaavan kriisin välttämiseksi.

---

¹⁹⁰ UN (1948), johdanto.

5.3 Yhteisön vastuu

Kolmas aineistosta esiin noussut visioiden teema on yhteisön vastuu. Edellisessä alaluvussa käsitellyn uhkan ja siihen vastaamisen teema korostui kansainvälisten yhteisöjen maailmankuvan muodostumisessa. Yhteisön vastuu nousee puolestaan esiin valtioiden visioissa. Teemaan viittaamiseksi katsottiin sellaisen termin tai ilmaisun käyttö, joka osoitti yhteisön vastuun muodostumista toista tahoja kohtaan. Tällaisen viittauksen visioissaan antavat Saksa, Yhdistyneet kuningaskunnat ja Sveitsi.

Saksan perustuslaki alkaa yhteisön vastuuta kuvaavalla ilmaisulla. Sen mukaan:

“Conscious of their responsibility before God and man, Inspired by the determination to promote world peace – – .”¹⁹¹

Ilmaisusta on vaikeaa aukottomasti tulkita viittaako se vastuulla nimenomaan yhteisön maailmankatsomukselliseen näkemykseen jo käsitellyn rauhan edistämisen osalta vai onko se enemmänkin osa yhteisön identiteetin kuvausta. Ilmaisua ei kuitenkaan yksiselitteisesti kuvaa yhteisön olemusta vaan enemmän sen näkemystä omasta paikastaan ja tehtävästään. Tästä johtuen yhteisön esittämä vastuullisuuden teema on tässä tutkimuksessa liitetty osaksi Saksan perustuslaissaan esittämää visiota. Muilta osin Saksan visio perustuu toiminnan ja yhteisön olemassaolon päämäärälle, eikä se yhteisön vastuullisuutta lukuun ottamatta ota kantaa maailman tilaan.

Yhdistyneiden kansakuntien perustuslain johdantoesitys alkaa Saksan perustuslain tavoin vastuuseen viittaavalla ilmaisulla. Johdantoesityksen mukaan Yhdistyneiden kuningaskuntien yhteisö ilmaisee maailmankuvansa seuraavasti:

“Conscious of the responsibility that we bear to future generations – and of their role in defending and regenerating this Constitution – – we create for ourselves a sovereign state, animated by many spirits – – .”¹⁹²

Yhdistyneiden kuningaskuntien narratiivin vastuuta koskevan ilmaisun erottelu mission tai vision osaksi on haastavaa. Saksan perustuslain tavoin se voidaan vision lisäksi katsoa myös osaksi yhteisön identiteetin kuvausta. Toisaalta tässä yhteydessä vastuu kuvataan kuin kannustimena yhteisön päämäärän saavuttamiseksi, mistä johtuen se voidaan nähdä osaksi

¹⁹¹ Deutscher Bundestag (1949), johdanto.

¹⁹² House of Commons (2015).

yhteisön vision muodostumista. Tässä narratiivissa historiallisen muistin tuottama arvo johdattaakin yhteisöä menneisyyteen katsomisen sijasta katsomaan kohti tulevaisuutta.

Kolmas yhteisön vastuuseen kantaa ottava valtio on Sveitsi. Sen perustuslain mukaan yhteisön vastuu ulottuu aina luomisesta kohti tulevia sukupolvia. Perustuslain mukaan Sveitsin yhteisö on:

” – – mindful of their responsibility towards creation – – to strengthen liberty, democracy, independence and peace in a spirit of solidarity and openness towards the world - - conscious of their common achievements and their responsibility towards future generations, and in the knowledge that only those who use their freedom remain free, and that the strength of a people is measured by the well-being of its weakest members, – – .¹⁹³

Sveitsin perustuslaki kuvaa kansainvälisten yhteisöjen visioiden tavoin yhteisön toiminnan päämäärää *vahvistamiseen* viittaavan termin kautta. Näin yhteisö esittelee maailmankuvaansa jo osittain saavuttamiensa arvojen kautta. Toisaalta Sveitsin perustuslain visio ottaa useissa eri ilmaisuissaan kantaa sekä yhteisvastuuseen että yksilön vastuuseen. Yhdistyneiden kuningaskuntien vision tavoin se nostaa esiin yhteisön vastuun tulevia sukupolvia kohtaan, mutta nostaa esiin myös yhteisön vastuun sen heikoimmista jäsenistä osana yhteisön vahvuuden muodostumista. Niin historiaan kuin tulevaisuuteenkin johtuvan vastuun kautta yhteisö sitouttaa jäsenistönsä yhteisen päämäärän tavoittelemiseen.

Yhteisön vastuuta korostaneet visiot olivat kieliasultaan asiakirjojen narratiivisimpia korostaessaan vastuuta tulevien sukupolvien, perustuslain puolustamisen ja jopa luomistyön kautta. Tästä johtuen vastuun teeman jakautuminen mission ja vision välillä oli tulkinnanvaraista. Vastuun korostamisella yhteisöt pyrkivät korostamaan identiteettiään muodostamalla syy-seuraus -suhteita historian ja nykyhetken välille, ja luomaan yhteisönsä jäsenille mielikuvan yksilön merkityksestä osana yhteisön vastuun kantamista ja päämäärän tavoittelemista. Toisaalta vastuulla pyrittiin myös kannustamaan ja sitouttamaan yhteisöä päämäärien tavoittelemiseen, mistä johtuen se voidaan nähdä myös osana yhteisön maailmankuvan muodostumista. Kaiken kaikkiaan vastuuseen viittaavat visiot kuvaavat maailman tilaa ensisijaisesti yhteisön jäsenten kautta nostamalla esiin yhteisön jäsenten vastuun maailman tilasta. Huomionarvoista on, että vastuun teema nousi esiin ainoastaan valtioiden asiakirjojen visioissa. Analyysin kautta tähän ei löytynyt selittävää tekijää ja valtioiden verraten voimakas vastuuntuntoisuus jää siltä osin arvoitukseksi.

---

¹⁹³ The Swiss Federal Council (1999), johdanto.

5.4 Mikä on maailmankuvamme?

Yhteisöllisen narratiivin vision osalta kymmenessä asiakirjassa oli havaittavissa yhteisön maailmankuvaan ja päämääriin viittaavia narratiivisia elementtejä. Ruotsin ja Suomen perustuslakien analyysin valitut tekstikatkelmat eivät kuitenkaan vastanneet näitä vaatimuksia. Suomi ottaa perustuslaissaan kantaa yhteisön päämäärään, mutta se rajoittuu ainoastaan kansainvälisen toimintaan:

”Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi.”¹⁹⁴

Ilmaisu kuvaa välillisesti *turvaamisen* termin välityksellä yhteisön maailmankuvaa jo olemassa olevien rauhan ja ihmisoikeuksien arvojen kautta, mutta rajoittaa toiminnan samalla kansanvälistä yhteistyötä koskevaksi. Ilmaisua ei kuvaa yhtä yhteisön toiminta-aluetta kattavammin yhteisön toiminnan tavoitteita. Ruotsi ei perustuslain Hallitusmuodossa nosta esiin mitään vision elementteihin viittaavaa narratiivista, vaan keskittyy hallinnon lakitekniiseen kuvailuun.

Esiin nousseiden teemojen osalta strategisten asiakirjojen visioiden teemat ovat kokonaisuutena hieman mission teemoja hajanaisempia. Rauhan teemaa lukuun ottamatta tiettyyn teemakokonaisuuteen viittaavia asiakirjoja oli hieman mission teemoja vähemmän. Vision teemojen osalta on kuitenkin huomionarvoista, että esiin nousseet teemat noudattelevat pitkälti yhteisökokonaisuuksien rajoja. Uhkaan vastaamisen teemaan ottivat kantaa niin kaikki NATO:n kuin YK:nkin asiakirjat. Yhteisön vastuu taas nousi esiin ainoastaan valtioiden asiakirjojen teemoista. Tätä periaatetta noudattelevat myös Euroopan yhteisöjen asiakirjat, jotka muista asiakirjoista poiketen eivät visioissaan ottaneet kantaa mihinkään edellä esitetyistä teemoista. Niistä esiin nousi ennen kaikkea *yhdentymisen* tavoite. Sopimus Euroopan unionista viittaa yhdentymiseen seuraavasti:

”- - tarpeen luoda vakaa perusta tulevaisuuden Euroopan rakentumiselle - -.”¹⁹⁵

Euroopan ihmisoikeussopimus puolestaan kuvaa yhteisön tavoitetta seuraavasti:

”- - pyrkimyksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille - -.”¹⁹⁶

¹⁹⁴ FINLEX (1999a), 1§.

¹⁹⁵ EUR-LEX (1992), johdanto.

¹⁹⁶ FINLEX (1999b), johdanto.

Asiakirjat eivät ota kantaa yhteisön vallitsevaan maailmankuvaan muun kuin Euroopan yhdentymistarpeen kautta. Molempien sopimuksien visio keskittyy ensisijaisesti yhteisön päämäärään maailmankuvan kuvailun sijaan. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava, että sekä Sopimuksessa Euroopan unionista että Euroopan ihmisoikeuksien julistuksessa arvoihin perustuva narratiivisuus on sijoitettu visioiden sijasta jo edellisessä luvussa esiteltyihin yhteisöjen missioihin. Näin ollen vision keskittyminen toiminnan päämäärään on odotettavaa. Näiden yksinkertaisten visioiden perusteella Euroopan yhteisöt tuovat maailmankuvassaan esiin Euroopan yhdentymistarpeen ja oman merkityksensä sen toteuttajana.

Euroopan yhteisöjen lisäksi muut kansainväliset yhteisöt ovat visioissaan melko yhtenäisiä. NATO korostaa visiossaan uhkan mahdollisuutta ja pyrkii toiminnallaan ehkäisemään uhkan konkretisoitumisen. Se korostaa visiossaan valmiuttaan vastata uhkaan jopa kineettisiä voimakeinoja käyttäen, mikäli ei-kineettiset menetelmät eivät riitä kriisin ehkäisemiseksi. Toisaalta NATO nostaa esiin myös rauhan merkityksen osana yhteisön jakamaa arvomaailmaa. Siihen vetoamalla puolustusliiton statuksen omaava yhteisö tuo maailmankuvaansa mukaan pehmeämmän ja samaistuttavamman ulottuvuuden.

YK:n visiot ovat teemoiltaan NATO:n visioiden kaltaisia ja yhtenäisiä. YK korostaa visioissaan sodan aiheuttaman inhimillisen kärsimyksen uhkaa ja nostaa NATO:n tavoin rauhan tavoittelun osaksi yhteisön päämäärää. NATO:n visioista poiketen YK:n uhkakuva muodostuu historialliseen muistiin vedoten, jonka kautta yhteisö hakee kannustinta toimintansa ja päämääriensä tueksi. Historiallisen muistin kautta yhteisö korostaa merkitystään menneisyyden ja tulevaisuuden välisenä sillanrakentajana ja yhteisönsä sitouttajana. Näin YK käyttää historian voimaa hyödykseen mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Kuten jo missiota käsittelevässä luvussa totesin, menneisyyden vaikutus identiteetille on oltava vakuuttavaa, jotta se voi synnyttää vision tulevaisuuden suunnasta¹⁹⁷. Näin historian vaikutus missioon heijastuu vision kautta myös yhteisön päämääriin.

Myös valtioiden visioiden osalta teemojen yhtenäisyys oli havaittavissa. Viidestä analyysissä mukana olleesta valtiosta kolmen asiakirjasta oli löydettävissä visioon viittaavia elementtejä. Nämä kolme valtiota, Saksa, Yhdistyneet kuningaskunnat ja Sveitsi, myös viittasivat visioissaan samaan teemaan: yhteisön vastuuseen. Yhteisöjen vastuun kohteen vaihtelivat luomisesta menneiden ja tulevien sukupolvien perintöön, mutta varsinaista selitystä valtioiden vastuuntuntoon oman maailmankuvansa osalta ei löytynyt.

---

¹⁹⁷ Haslam, Platow ja Reicher (2011), s. 103.

Kansainvälisten yhteisöjen jäsenyydellä ei mission tavoin ollut merkittävää vaikutusta yhteisön vision rakentumiseen. Sen sijaan yhteisön status vaikutti vision muodostumiseen voimakkaasti, mitä mission osalta ei ollut havaittavissa. Saman kansainvälisen yhteisön asiakirjat nostivat lähes poikkeuksetta visioissaan esiin samat teemat. Ruotsi jäi mission tavoin myös vision osalta yhteisöllisen narratiivin ulkopuolelle. Vision osalta mukaan liittyi myös Suomi, jonka perustuslain visioon viittaava ilmaisu rajoittui ainoastaan kansainvälisen toiminnan päämääriin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA DISKUSSIO

” Unlike lying, an imagined reality is something that everyone believes in, and as long as this communal belief persists, the imagined reality exerts force in the world.”¹⁹⁸

Tutkimuksen päätutkimuskysymystä siitä, miten yhteisöllinen narratiivi ilmenee kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden strategisissa asiakirjoissa, lähestyttiin tässä tutkimuksessa ensisijaisesti mission ja vision näkökulmasta. Kysymyksen asetteluun sisältyi ajatus siitä, että strategisten asiakirjojen mahdollisesti sisältämän yhteisöllisen narratiivin välityksellä yhteisö tuo näiden elementtien kautta esiin sille tärkeitä arvoja ja asenteita. Narratiivilla yhteisö luo omaa identiteettiään ja pyrkii sitouttamaan siihen niin yhteisön omat jäsenet kuin houkuttelevuuden kautta myös ulkopuolisen yleisön. Tutkimuksessa aineistoa analysointiin kerronnallisuuden kautta etsien valikoiduista teksteistä yhteisöllisen narratiivin muodostavia mission ja vision elementtejä. Näiden elementtien välityksellä muodostettiin tutkimuksen päätutkimuskysymykseen vastaava käsitys yhteisöllisen narratiivin ilmenemisestä yleisesti analysoiduissa asiakirjoissa. Havaituista mission ja vision elementeistä nostettiin esiin yhteisön välittämät arvot, joista muodostettiin yleisimmät narratiivien välittämät teemakokonaisuudet. Näiden teemakokonaisuuksien perusteella vastattiin tutkimuksen alatutkimuskysymyksiin vertailemalla niin kansainvälisten yhteisön eri asiakirjojen narratiivien keskinäistä yhteneväisyyttä kuin näiden yhteisöjen jäsenyyden vaikutusta valtioiden narratiiveihin.

Tutkimuksessa havaittiin, että lähes kaikki aineistoon valikoidut strategiset asiakirjat sisältävät narratiivisia elementtejä ja suurimmasta osasta on löydettävissä yhteisöllisen narratiivin peruselementit missio ja visio. Kaikki aineiston kansainvälisten yhteisöjen asiakirjat sisälsivät yhteisöllisen narratiivin. Myös aineistoon valikoituneiden valtioiden perustuslakien osalta suurimmassa osassa yhteisöllisen narratiivin elementit olivat löydettävissä. Ainoastaan Ruotsin perustuslain Hallitusmuoto ei sisältänyt kumpaakaan elementtiä. Suomen perustuslain osalta mission elementit taas olivat löydettävissä, mutta kuvaus yhteisön visiosta jäi puuttumaan. Näistä puutoksista huolimatta aineistosta esiin nousseiden mission ja vision elementtien perusteella niiden välittämien teemojen analysointiin avautui tutkimuksessa hyvät mahdollisuudet.

---

¹⁹⁸ Harari (2015), s. 32.

Yhteisöllisten narratiivien ilmenemistä tutkittiin myös ensimmäisen alatutkimuskysymyksen näkökulmasta niiden välittämien teemojen kautta. Tutkimuksessa havaittiin, että missio osalta kansainväliset yhteisöt korostavat missioissaan ennen kaikkea liittoutumisen ja organisoitumisen tarjoamaa vakautta ja vaikutusvaltaa sekä ihmisyyden ja yksilöllisyyden puolustamista. NATO:n asiakirjojen missiot olivat keskenään hyvin samankaltaiset ja niiden perusteella NATO:n identiteetti muodostuu vakautta tuottavaan järjestäytyneisyyteen, yhteiseen arvomaailmaan ja liittouman ulkopuolisen päämäärän jakamiseen uskovasta liittoumasta. Myös YK:n osalta sen asiakirjojen missiot olivat samankaltaiset. Missionsa perusteella YK kokee identiteettinsä rakentuvan ihmisoikeuksia puolustavien ja ihmisten tasavertaisuuden tunnustavien kansojen moninaisuudesta. Muista analyysissä esiin nousseista missioista poiketen YK korostaa kansojen merkitystä yhteisön muodostajina ja tuo sen kautta esiin identiteettiinsä vaikuttavan suvaitsevaisuuden edistäjän roolin. Euroopan yhteisöjen missiot perustuvat puolestaan poliittisen perinteen pohjalle ja poliittisten päättäjien muodostaman toimijan roolille. Sopimuksen osapuolten identiteetin voidaan siis mission perusteella katsoa perustuvan poliittiseen yhtenäisyyden vaikuttavuuteen, mutta myös missioissaan esiin nostaman inhimillisyyden edistämisen tavoitteisiin.

Kansainvälisten yhteisöjen yhteneväisyydestä poiketen valtioiden asiakirjojen esiin tuomat missiot vaihtelivat voimakkaasti. Saksa nosti ainoana aineistoon kuuluvana valtiona missiossaan esille paikkansa yhtenäisen Euroopan jäsenenä. Mission välittämien arvojen perusteella Saksan identiteetti perustuukin eurooppalaiseen maahan, joka kumppanuuksiensa kautta edistää paremman maailman syntyä. Yhdistyneiden kuningaskuntien missio otti yleisimmistä teemakokonaisuuksista kantaa ainoastaan ihmisyyden ja vapauden kokonaisuuteen. Sen missio keskittyikin kuvaamaan itsevarmaa ja yhteisten arvojen yhteen liittämää, itsenäistä liittovaltiolta. Sveitsin perustuslain mission esiin tuoma identiteetti kuvaa Sveitsiä yhteisönä, jonka yhteisöllisyys perustuu sen jäsenten yhteiseen päätökseen ja monimuotoisuuden kunnioittamiseen. Muista missioista poiketen Sveitsi nostaa omassaan esiin myös yhteisön vastuun osana omaa identiteettiään. Pohjoismaiden osalta yhteisöllisen narratiivin käyttö tähän tutkimukseen valikoineessa aineistossa oli muita tutkittuja valtioita heikompa. Suomen perustuslaista oli kuitenkin löydettävissä missio, jonka mukaan Suomen identiteetti perustuu valtiojärjestyksen tarjoamaan vakauteen. Ruotsin perustuslain Hallitusmuoto ei sen sijaan täytä mission vaatimuksia ja jäi näin ollen mission osalta tutkimuksen ainoaksi yhteisöksi, jonka analyysiin valikoitunut asiakirja ei sisältänyt narratiivisia elementtejä.

Vision osalta tutkimuksessa havaittiin, että lähes kaikki mission elementit omaavat asiakirjat sisälsivät myös vision elementtejä. Poikkeuksena tästä oli Suomen perustuslaki, joka mission elementeistä huolimatta ei sisältänyt yhteisön visiota. Toisaalta Ruotsin osalta havaittiin se, että mission puuttuminen johti myös visiollisten elementtien puuttumiseen. Kaiken kaikkiaan vision osalta kansainväliset yhteisöt olivat narratiiveissaan missiota yhteneväisempiä: saman kansainvälisen yhteisön asiakirjojen visiot olivat esiin nostamiensa teemojen osalta lähes poikkeuksetta yhteneväisiä samoin kuin yhteisön vastuun esiin nostaneiden valtioidenkin. Yhteisön status vaikutti siis vision muodostumiseen missiota voimakkaammin. Voimakkaan puolustusliiton statuksen omaavana NATO on yhteisöistä narratiiviansa osalta yhtenäisin. Se korostaa visiossaan uhkan mahdollisuutta ja pyrkii toiminnallaan ehkäisemään uhkan konkretisoitumisen. Puolustusliittona se korostaa visiossaan valmiuttaan vastata uhkaan jopa kineettisiä voimakeinoja käyttäen, mikäli ei-kineettiset menetelmät eivät riitä kriisin ehkäisemiseksi. Toisaalta NATO nostaa esiin myös rauhan merkityksen osana yhteisön jakamaa arvomaailmaa ja siihen vetoamalla tuo maailmankuvaansa mukaan pehmeämmän ja samaistuttavamman ulottuvuuden. YK:n visiot ovat NATO:n visioiden tavoin yhteneväisiä ja samoihin teemoihin tukeutuvia. YK korostaa visioissaan sodan aiheuttaman inhimillisen kärsimyksen uhkaa yhteisön historiallista muistia herättelemällä ja nostaa esiin rauhan tavoittelun yhteisön ensisijaisena päämääränä. Historiaan vetoamalla YK:n narratiivit rakentavat yhteisön maailmankuvaa ja vakuuttavaa visiota tulevaisuuden suunnasta. Euroopan yhteisöjen asiakirjat olivat visionsa osalta hankalasti tulkittavia, sillä ne eivät ota kantaa yhteisön vallitsevaan maailmankuvaan muun kuin Euroopan yhdentymistarpeen kautta. Molemmissa asiakirjoissa arvoihin perustuva narratiivisuus nousi esiin asiakirjojen missioissa, eivätkä asiakirjat ota visiossaan kantaa yhteisön maailmankuvaan muun kuin yhteisön päämäärään kautta. Näin ollen vision keskittyminen toiminnan päämäärään on odotettavaa. Euroopan yhteisöjen visiot ovat yksinkertaisuudessaan kuitenkin hyvin yhteneväisiä ja tuovat maailmankuvassaan esiin Euroopan yhdentymistarpeen ja oman merkityksensä sen toteuttajana.

Myös valtioiden visioiden osalta tutkimuksessa havaittiin missioita suurempi teemojen yhteneväisyys. Asiakirjoissaan vision esiin tuoneet valtiot, Saksa, Yhdistyneet kuningaskunnat ja Sveitsi, viittasivat kaikki visioissaan yhteisön vastuun merkitykseen. Vastuun kohteet vaihtelivat luomisesta menneiden ja tulevien sukupolvien perintöön, mutta varsinaista selitystä valtioiden vastuuntuntoon oman maailmankuvansa osalta ei tässä tutkimuksessa löytynyt. Esittämästään missiosta huolimatta Suomen perustuslaki ei sisältänyt vision elementtejä, kuten ei myöskään Ruotsin perustuslain Hallitusmuoto. Pohjoismaiset valtiot jäivät siis YK:n ja EU:n jäsenyydestään huolimatta vision osalta yhteisöllisen narratiivin esiintymisen ulkopuolelle.

Tutkimuksessa havaittiin, että toisen alatutkimuskysymyksen mukaista kansainvälisen yhteisön jäsenyyden vaikutusta yhteisön oman narratiiviin rakentumiseen ei havaittu mission kuin visionkaan osalta. Edes saman yhteisön tuottamat erilliset asiakirjat eivät kaikkien teemojen osalta tuoneet yhteisön identiteettiä johdonmukaisesti esille. Voi siis olla, että kansainvälisten yhteisöjen yhteisöllisten narratiivien arvot eivät välity sen jäsenistölle tai narratiivin muodostumiseen vaikuttavat voimakkaammin yhteisön sisältä kumpuavat arvot. Syy jäsenyyden vaikuttamattomuuteen ei selvinnyt tässä tutkimuksessa. Esiin nousi sen sijaan havainto kansainvälisten yhteisöjen ja valtioiden hyvin erilaisista visioiden pääteemoista. Kansainvälisten yhteisöjen yleisimpiin teemoihin rauhan ja uhkaan vastaamiseen liittyivät vision osalta ainoastaan Saksa ja Sveitsi, kun yhteisön vastuu jäi kokonaan valtiollisten yhteisöjen arvoksi.

Tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella yhteisöllinen narratiivi ilmenee laajasti kansainvälisten yhteisöjen ja rajoitetusti valtioiden strategisissa asiakirjoissa. Narratiivin kautta yhteisöt välittävät pääasiassa intersubjektiivisiä arvoja, joiden puolustaminen koetaan yleismaailmallisesti oikeutetuksi. Teemoittelun tuottamat tulokset mission teemojen hajanaisuudesta viittaavat siihen, että yhteisön mission muodostumiseen vaikuttavat visiota enemmän ko. asiakirjan tuottamiseen osallistuvien tahojen näkemys ja siihen vaikuttava yhteisön sen hetkinen tila, kun taas visiot ovat voimakkaammin sidoksissa yhteisöjen sisältä kumpuavaan maailmankuvaan. Yhteisöjen ulkopuolisten sidosryhmien vaikutusta ei havaittu kummankaan elementin osalta. Kattavasti erilaisia yhteisöjä ja valtioita käsittävän tutkimuksen perusteella voidaan yleisesti todeta, että yhteisöllinen narratiivi ilmenee laajasti kansainvälisten yhteisöjen strategisissa asiakirjoissa ja on siten merkittävä mahdollisuus yhteisön strategisen kommunikaation kautta toteutettavalle ei-kineettiselle suorituskyvylle. Toisaalta sen tehokkuus haihtuu, mikäli narratiivi muodostuu puhtaasti strategisia asiakirjoja tuottavien hallintokoneistojen keskuudessa, eikä kumpua yhteisön sisäisestä tahdosta ja tunteesta. Tehokas yhteisöllinen narratiivi ei muodostu pakotettuna, eikä narratiiviksi nimeämällä. Sen muodostaminen vaatii aikaa ja YK:n esimerkin tavoin yhteisön historiallisen muistin ja vakuuttavan menneisyyden valjastamista tulevaisuuden suuntaa näyttävän vision tarpeisiin.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus perustuu hyödynnetyn aineiston ja sen käsittelyn, objektiivisuuspyrkimyksen, totuuskäsityksen ja tutkijan position suhteeseen¹⁹⁹. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on kuitenkin tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija, mikä tuottaa haasteita laadullisen tutkimuksen luotettavuuden yhtenäiselle arvioinnille. Esimerkkejä laadullisen tutkimuksen luotettavuusarvioinnista onkin useita. Tuomi ja Sarajärvi kuvaavat tutkimuksen luotettavuuden kriteereiksi Gubaa ja Lincolnia mukaillen vastaavuuden, siirrettävyyden, luotettavuuden ja vahvistettavuuden²⁰⁰. Näiden lisäksi laadullisessa tutkimuksessa on totuuskeskustelun lisäksi kiinnitettävä huomiota myös objektiivisuusnäkökulmaan. Tutkijan on siis pyrittävä ymmärtämään tutkimusaineistoa itsessään suodattamatta tietoa omien lähtökohtiensa läpi²⁰¹. Näiden kaikkien luotettavuuden kriteerien toteutuminen muodostuu laadullisessa tutkimuksessa kuitenkin haasteeksi, sillä tulosten tuottaminen perustuu tutkijan toteuttamaan aineiston tulkintaan, eikä tulkinnan oikeellisuuden mittaamiseen ole olemassa luotettavaa menetelmää.

Tutkimuksen aikana olen pyrkinyt toteuttamaan aineiston valinnan, analysoinnin ja tulosten teemoittelun aineistoa tulkiten. En näe positiollani olevan vaikutusta tutkimuksen kohteen tulkintaan muuten, kuin yleisen kokemusmaailmani kautta. Pyrin aineistoa valitessani ja käsitellessäni siihen, että tutkimuskysymykset ohjasivat tutkimustani voimakkaimmin ja analyysi toteutettiin mahdollisimman pitkälti aineistossa käytettyihin termeihin perustuen. Puolueettomuuden kannalta tutkimuksen herkin vaihe oli analyysiin valikoituvien tekstikappaleiden valinta, jossa tein valinnat puhtaan narratiivisten elementtien tulkintani perusteella. Tutkimuksen rakenne, jolla pyrin kuvailemaan aihetta myös sitä entuudestaan tuntemattomalle lukijalle, tuki kuitenkin mielestäni kokonaisuutena tutkimuksen puolueettomuutta.

Tutkimusaineiston koostuessa valmiista yhteisöjen tuottamista aineistoista, ei Tuomen ja Sarajärven esittämälle tutkimuksen vastaavuudelle löydy varteenotettavaa vertailukohtaa. Vastaavuudella pyritään selvittämään vastaavatko tutkijan tuottamat tulkinnat tutkimuskohteen alkuperäisiä tarkoituksia ja sitä, mitä he todella tarkoittavat²⁰². Valmiin, henkilöitymättömän aineiston kohdalla aineistosta ei voida havaita sen tuottajan persoonallista ja vivahteikasta ääntä, vaan tulkinta perustuu puhtaasti käytettyjen termien ja niistä muodostuvien ilmaisujen

¹⁹⁹ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 134–136.

²⁰⁰ Sarajärvi ja Tuomi (2013) osin Guban ja Lincolnin (1990) mukaan, s. 138–139.

²⁰¹ Sama, s. 135–136.

²⁰² Sama, s. 138.

tulkintaan. Toisaalta tämä tukee tutkimuksen taustalla vaikuttavan yhteisöllisen narratiivin teorian ajatusta siitä, että narratiivin on oltava yksinkertainen ja helposti tulkittava. Yhteisöllisen narratiivin muodostumista voidaankin tulkita niin sanotun konsensukseen perustuvan totuusteorian kautta, jonka mukaan ihmiset muodostavat totuuden yhteisymmärryksessä²⁰³. Yhteisöllisen narratiivin tulkinta ei siis saisi perustua muuhun, kuin yksiselitteisesti ymmärrettävään ilmaisuun. Tästä johtuen myös tutkimustulosten siirrettävyyden toiseen sovellutusympäristöön tulisi olla korkea.

Aineiston analyysin validiutta pyrin lisäämään nostamalla esille tulkinnan perustana olevat raakatestit. Näin pyrin lisäämään tutkimuksen validiutta ja vahvistettavuutta osoittamalla perusteet tekemieni tulkintojen takana ja lisäämään tulkinnan läpinäkyvyyttä erityisesti englanninkielisten lähteiden tulkinnan osalta, joka ei aina välttämättä saavuta kaikkia alkuperäistarkoituksen mukaisia vivahteita. Tulkinnan perustana olevien tekstien mukaanotolla pyrin tarjoamaan lukijalle myös paremmat mahdollisuudet seurata tutkimuksen viitekehyksen mukaista rakentumista. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteerin osalta tässä tutkimuksessa ei päästä ulkopuolisen henkilön tarkastaman tutkimusprosessin tuottamaan luotettavuuteen, vaan tutkimuksen luotettavuutta on pyritty lisäämään minimoimalla tutkimuksen analyysiin vaikuttavat ulkoiset tekijät sekä toteuttamalla tutkimus tieteellisen tutkimuksen toteuttamista yleisesti ohjaavin periaattein²⁰⁴. Aineiston valinnalla, käsittelyllä ja tulkinnalla pyrin mahdollisimman objektiiviseen tulkintaan ja luotettaviin johtopäätöksiin. Tieteellistä tutkimusta ohjaavien yleisten periaatteiden noudattamisella ja useiden analyysikerrosten toteuttamisella pyrin lisäksi tutkimuksen sattumanvaraisuuden minimoointiin. Narratiivien tutkimisessa on kuitenkin aina kyse tulkinnasta eivätkä sen tulokset voi koskaan olla mitattavissa olevia. Siksi tutkimuksen realibiliteetistä ja identtisestä toistettavuudesta ei voida antaa yksiselitteistä arviota.

Tutkimukseni metodi on teoriaohjaava sisällönanalyysi. Sen avulla valittu tietoaaineisto tiivistetään siten, että voidaan tarkastella tutkittavan ilmiön merkityksiä²⁰⁵. Tutkimusmenetelmän valintaan vaikutti oleellisesti teoria yhteisöllisen narratiivin olemassaolosta, joka oli koko tutkimuksen lähtökohta. Tutkimusongelman perusteella metodilla ei kuitenkaan ollut tarvetta testata analyysin tuloksia, vaan näyttäytyä ainoastaan analyysiin vaikuttavana perustana²⁰⁶. Lisäksi teoriaohjaavuus soveltuu hyvin tutkimukseen, jonka tietosisällöt ovat hajanaiset vielä rajallisen tutkimuksen jäljiltä. Teoriaohjaavaan

---

²⁰³ Sarajärvi ja Tuomi (2013), s. 135.

²⁰⁴ Sama, s. 139.

²⁰⁵ Sama, s. 105.

²⁰⁶ Sama, s. 96–97.

sisällönanalyysiin kuuluu myös ajatus yksittäisten havaintojen muodostumisesta yleisemmiksi tuloksiksi, jota taas oli mahdollista hyödyntää narratiivien teemoittelussa. Teoriaohjaavan sisällönanalyysin tapa käsitellä aineistoa on suoraviivainen ja se mahdollistaa käsitysten esille nostamisen niiden ominaisessa ja alkuperäisessä muodossa. Näin ollen teoriaohjaavuus soveltui vaihtoehtoista tutkimukseen hyvin.

Tutkimuksen analyysin osalta elementtien ilmenemisen tutkiminen mission ja vision kautta ei sen sijaan tuottanut kaikilta osin parasta mahdollista tulosta. Narratiivien ilmenemisen osalta ilmaisujen jakaminen missioon ja visioon oli välttämätöntä, jotta taustateorian mukaiset yhteisölliset narratiivit olivat löydettävissä. Tästä johtuen muun muassa Suomen perustuslaki jäi yhteisöllisen narratiivin ulkopuolelle, sillä missiostaan huolimatta sen visiota ei havaittu. Erottelu vaati joidenkin aineistojen osalta kuitenkin voimakasta tulkintaa ja missioiden ja visioiden erottelu oli joiltain osin täysin tutkijan tulkinnan varassa erityisesti silloin, kun analysoitavana oli vieraskielinen lähde. Lähteen kääntäminen on saattanut muuttaa narratiivin tuottajan alkuperäisten tarkoituksien havaitsemista. Alkuperäiskielen erilaiset vivahteet olisivat myös voineet antaa toisenlaisia merkityksiä narratiiveille, kuin käännetyn tekstin avulla analysoidut. Tämä korostui erityisesti silloin, kun mission elementti vaatii muodostuakseen nominalisaation käyttöä. Narratiivien välittämien arvojen teemoittelun osalta tulkinta oli mission ja vision erotteluun verrattuna yksinkertaisempaa, sillä arvolatautuneet teemat olivat usein hyvin intersubjektiveisia ja yksinkertaisia. Tulkinta mission ja vision kautta ei tuloksia tarkasteltaessa olisi kuitenkaan ollut välttämätöntä elementtien sekoittuessa usein toisiinsa, vaan narratiivien välittämät teemat olisi ollut mahdollista esittää myös kokonaisuuksina. Toisaalta mission ja vision teemat erottelemalla tutkimuksesta saatiin sivutuloksia mission ja vision muodostumisen ja yhteisöjen sisäisen yhtenäisyyden osalta.

6.2 Jatkotutkimus

Sotatieteellisen tutkimuksen alalla johtamisen tutkimuksen rooli on vahva. Kehittyneen informaatio- ja kommunikaatioteknologian myötä se on yhä enenevässä määrin painottumassa informaationsodankäyntiin ja sen johtamiseen. Strategisella kommunikaatiolla tulee tulevaisuudessa olemaan yhä merkittävämpi rooli osana nykyaikaista sodankäyntiä ja myös suomalaista sotatieteellistä tutkimusta. Näin myös tämän tutkimuksen tuloksilla on roolinsa pohdittaessa tulevaisuuden suomalaisen narratiivin olemusta ja tehokasta välittymistä. Seuraavaksi esitän muutamia tutkimuksen aikana esiin nousseita huomioita, joiden jatkotutkimuksella strategisen kommunikaation ja narratiivisen paradigman kentällä toimivasta

yhteisöllisestä narratiivista voitaisiin saada yhtä enemmän irti yhteisön ei-kineettisenä suorituskykynä.

Tutkimuksen aikana selvisi, että saman yhteisön eri asiakirjojen narratiivien missiot olivat teemoiltaan vaihtelevia, kun taas visiot hyvin yhteneväisiä. Tutkimustulos on siinä määrin ristiriitainen, että perustan tulevaisuuden suuntaa edustavalle visiolle luo vakuuttava yhteisön identiteetti. Asiakirjoissa esitetyn mission ja vision syntyyn vaikuttavat siis jossain määrin eri tekijät. Missioiden erilaisuus nosti esiin ajatuksen siitä, että strategisiin asiakirjoihin sisällytetyt yhteisöjen narratiivit ovat valtionhallinnon toimijoiden tuottamia kuvauksia, eivätkä ne välttämättä heijasta yhteisön jäsenistön todellista tahtotilaa²⁰⁷. Tarkastelemalla empiirisesti yhteisön jäsenten käsityksiä yhteisön identiteetistä ja päämääristä olisi mahdollista tuottaa tietoa yhteisön todellisista sitouttavista arvoista ja sitä kautta luoda siltä hallinnon toimijoiden tarpeiden ja yhteisön jäsenten kollektiivisten arvojen välille. Näin voitaisiin muodostaa narratiiveja, joiden hyväksyttävyyttä, sitovuutta ja vaikuttavuutta olisivat puhtaasti yhteisön hallinnon toimijoiden tuottamia narratiiveja tehokkaampia.

Myös yhteisöllisen narratiivin välittyminen yleisölle nousi tutkimuksen aikana esiin. Käsitellessäni aineistona olleita strategisia asiakirjoja koin niiden olevan omalla tavallaan väärä paikka yhteisön strategisen kommunikaation yleisöä sitouttavalle tarinalle. Strategisen kommunikaation yleisö koostuu parhaimmillaan merkittävästä määrästä yksilöitä, joiden mielikuviin yhteisöllisellä narratiivilla pyritään vaikuttamaan. Hallinnollisina tuotteina strategisten asiakirjojen välittämä tarina ei kuitenkaan välttämättä saavuta kaikkia yleisön jäseniä koskaan. Näin ollen narratiivin mielikuvia synnyttävä voima, tarinan voima, jää laajassa mittakaavassa saavuttamatta. Uusi johtamisen psykologia nostaa johtamisessa esiin perinteisten kannustintekijöiden sijaan yhteen hiileen puhaltamisen voiman, johon yhteisöllisen narratiivin ydinajatuskin tähtää. Tarkastelemalla yhteisöllistä narratiivia esimerkiksi sen esittämän me-identiteetin rakentumisen kautta, olisi mahdollista kartoittaa niitä keinoja ja arvoja, joilla yhteisöllinen narratiivi saadaan tehokkaimmin osaksi yhteisöä, ”kansaa”.²⁰⁸

²⁰⁷ Huhtinen, Sirén ja Toivettula (2011), s.15. Yhteisöllinen narratiivi on nimenomaan valtionhallinnon toimijoiden esitys yhteisön identiteetistä ja arvoista. Voidaankin kysyä, kuinka hyvin valtionhallinnon ääni vastaa kansan ääntä.

²⁰⁸ Haslam, Platow ja Reicher (2011).

6.3 Diskussio

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yhteisöllisen narratiivin ilmenemistä, narratiivin välittämiä teemoja ja kansainvälisen yhteisön jäsenyyden vaikutusta valtioiden narratiiveihin yhteisöjen strategisten asiakirjojen kautta. Tässä luvussa käsittelemme tutkimuksen teon aikana esiin nousseita keskeisiä havaintoja ja kysymyksiä sekä tutkimuskohteeseen vaikuttavia tulevaisuuden näkymiä.

Rakenteellisesti tutkimukseni tulososio voi ensi silmäyksellä vaikuttaa lukijasta luettelomaiselta, mutta koin aiheen käsittelyn vaativan aineiston järjestelmällistä läpikäyntiä. Tästä johtuen tutkimuksen tulosten käsittely voi näyttäytyä perinteistä laadullista tutkimusta rikkonaisemmalta. Alkuperäisten aineistosta esiin nousseiden ilmaisujen esiin nostaminen toi kuitenkin mielestäni parhaiten esiin asiakirjojen narratiivien vaihtelevuuden ja lisäsi samalla tutkimuksen validiteettia tarjoamalla lukijalle mahdollisuuden nähdä tulkinnan taustalla vaikuttavat kokonaisuudet. Vaikka tämä lisäsi tulosten luettelomaisuutta, teemoihin viittaavien termien irrottamattomuus alkuperäisestä ilmaisusta nosti mielestäni parhaiten esille myös narratiivien välittämät arvot.

Tutkimusaiheen kannalta esiin nousi ajatus narratiivin olemuksen ja rakentumisen epämääräisyydestä, mikä seurasi tutkimusta alusta loppuun saakka. Torsti Sirénin teoksessaan *Winning wars before they emerge* esittämän teorian mukaiset mission ja vision vaatimukset olivat löydettävissä, mutta muiden yhteisöllisen narratiivin kokonaisuudelta vaadittavien ominaisuuksien hahmottaminen oli tutkimuksen alussa hankalaa. Heräsi kysymys siitä, mikä lopulta tekee narratiivista narratiivin. Onko narratiivin ulkoisella tai sisällöllisellä muodolla merkitystä, vai onko se vain yhteisön sisällä vallitseva abstrakti käsitys itsestä ja maailmasta? Lähdin purkamaan ajatusta narratiivisen paradigman kautta, joka tarjosi eväitä narratiivin yleiseen tunnistamiseen toiminnan kuvausten ja alku- ja lopputilanteen välisten muutosten tunnusmerkkien välityksellä. Myös aineistoon valikoitunut NATO ACO Directive (AD) 95-2 -direktiivi tarjosi työkalun yhteisöllisen narratiivin tunnistamiseen aineiston ainoan narratiiviksi nimetyn ilmaisunsa osalta. Tästä huolimatta kysymys yhteisöllisen narratiivin olemuksen rakentumisesta jäi osittain avoimeksi. Ilmaisun kutsuminen narratiiviksi ei vielä tee siitä narratiivia, vaan sen ydin tulee muodostua yhteisön jaettujen uskomuksien ylläpitämisestä, yhteisten päämäärien tavoittelemisesta ja viestinnän vaikutusten seurannasta, sillä ilman niitä strategisen kommunikaation ydin, viestinnän koordinointi ja toivottujen päämäärien saavuttaminen, ei toteudu. Narratiivin vaikuttavuuden arvioinnilla ja sen perusteella tehtyjen viestinnän sisällön ja toteutusten muutoksilla on merkittävä rooli, jotta voimme ylipäättään

puhua strategisella tasolla vaikuttavasta, mielikuvien kautta vuorovaikutteisesta, yhteisöllisestä narratiivista.

Vaikuttavuuteen päästäkseen yhteisöllisen narratiivin on oltava ymmärrettävä ja saavutettavissa. Tutkimuksen tulosten perusteella narratiivia käytetään paljon ja sen välittämät teemat ovat usein yleismaailmallisesti tulkittavia, intersubjektivisia arvoja. Näin ne tuovat esiin tarinoita, jotka alitajuisesti vetoavat kaikkiin ihmisiin. Perusteet yhteisöllisen narratiivin vaikuttavuudelle ovat siis olemassa. Vaikuttavuuteen liittyen tutkimuksen aikana esiin nousi kuitenkin jo jatkotutkimusesityksissä esiin nostettu ajatus yhteisöllisen narratiivin sijoittamisesta ja sen välittämien arvojen kollektiivisuudesta. Onko strateginen asiakirja kuitenkin oikea paikka tarinalle, joka pyrkii niin yhteisön jäsenten kuin sen ulkopuolistenkin mieliin ja sydämiin? Ajatellessani vielä syntymätöntä Suomen tarinaa ja sitä, mikä meitä todellisuudessa yhdistää, mieleeni nousee väkisin ajatus talvisodan hengestä, suomalaisesta sisusta ja rakkaudesta perinteisiin. Ne kaikki ovat arvoja, jotka välittyvät sukupolvelta toiselle kirjallisen tarinan sijasta ensisijaisesti kulttuurin kautta. Ne eivät ole arvoja, jotka houkuttelisivat ulkopuolisia meidän kelkkaamme, mutta ne muodostavat voimakkaan periksiantamattomuuteen ja itsenäisyyteen perustuvan suomalaisen identiteetin, kansakunnan tarinan. Sen kautta suomalainen selviytymisen myytti antaa voimaa ja luo mielikuvia. On siis pohdittava, kuinka valjastaa yhteisön puheina, paraateina ja perinteinä ilmenevä sanojen ja tekojen virta yhteisölliseksi tarinaksi, jonka sitouttava voima saavuttaisi kattavasti niin yhteisön sisäisen kuin ulkoisenkin yleisön. Tarvitaanko yleisön ja narratiivin väliseksi sillaksi maailmankuvaa julistava doktriini tai ylipäällikön päiväkäskey, joka muistuttaa jatkuvasti identiteetin vaatimasta sanojen ja tekojen yhteneväisyydestä? Yhteisöllisen narratiivin kummutessa ensisijaisesti yhteisön historiasta ja kulttuurista olisi narratiivin muodostamisessa ensisijaisen tärkeää huomioida välitettävien arvojen yleinen hyväksyttävyys, narratiivin selkeys ja sen saavutettavuus, sillä virkamiesmäinen kieli voi heikentää yhteisen puolustuksen tarinaa. Se on merkityksetön, mikäli sitä ei kuulla, ymmärretä tai sen välittämä sanoma ei kosketa. Nykyisessä informaatioulottuvuuden käsittävässä maailmassa sitä riskiä ei kuitenkaan ole varaa ottaa. Emme halua antautua sattumanvaraisuuden vietäväksi vaan vastata globaalin mielikuva-avaruuden hyökkäyksiin ei-kineettisten suorituskykyjen kehittämällä. Niiden välityksellä haluamme julistaa maailmalle: ”Tahdomme voittaa rauhan, emme sotaa. Mutta siihenkin me olemme valmiita.”

LÄHTEET

Aaltonen, M. ja Heikkilä, T. 2003. *Tarinoiden voima. Miten yritykset hyödyntävät tarinoita?* Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ala-Ojala, M.; Jantunen, S.; Kempplä, M.; Virta, J. ja Ylimartimo, J. 2011. ”Narratiivit ja julkisuussuhteiden hoitaminen 2030”. *Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030*. Sirén, T. (toim.). Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2: Artikkelikokoelmat No. 7. 81–109.

Appadurai, A. 1990. “Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy”. *Theory, Culture & Society*. Vol 7. 295–310. Saatavissa:
[<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/026327690007002017>].

Auvinen, T. 2008. *Narratiivinen näkökulma johtajuuteen. Tulkitseva tutkimus tarinajohtamisesta suomalaisen esimiestyön kontekstissa*. Jyväskylän yliopisto. Licensiaatin tutkielma.

Auvinen, T. ja Lämsä, A-M. 2010. ”Huijareita ja pyhimyksiä - johtajat tarinoiden kertojina”. *Johtaminen voimavarana - muutoksesta menestykseen*. Juuti, P. (toim.). Vantaa: Hansaprint Oy.

Boje, D. M. 1991. *The Storytelling organizations: A study of story performance in an office-supply firm*. Saatavissa:
[https://gul.gu.se/public/pp/public_courses/course79156/published/1509229038050/resourceId/38968921/content/UploadedResources/Boje_1991.pdf].

Boje, D. M. 2008. *Storytelling organizations*. Lontoo: SAGE.

British Library. 2018. Magna Carta: an introduction. Viitattu 23.1.2018.
[<https://www.bl.uk/magna-carta/articles/magna-carta-an-introduction>].

Denning, S. 2004. “Telling Tales”. *Harward Business Review* 5/2004. Saatavissa:
[<http://vital-aging-network.org/files/media/Telling%20Tales.pdf>].

- Department of Defence. 2009. *Strategic Communication. Joint Integrating Concept*. Version 1.0. Saatavissa: [http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/concepts/jic_strategiccommunications.pdf?ver=2017-12-28-162005-353].
- Deutscher Bundestag. 1949. *Basic Law of the Federal Republic of Germany*. Saatavissa: [https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf].
- Eskola, J. ja Suoranta, J. 2005. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- EUR-LEX. 1992. *Sopimus Euroopan unionista*. Saatavissa: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=FI].
- FINLEX. 1956. Asetus Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan voimaansaattamisesta 1/1956. Viitattu 22.1.2018. [https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1956/19560001/19560001_1].
- FINLEX. 1999a. Suomen perustuslaki 11.6. 1999/731. Viitattu 25.1.2018. [https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731].
- FINLEX. 1999b. Ulkoasiainministeriön ilmoitus Euroopan ihmisoikeussopimuksesta (Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi) sellaisena kuin se on muutettuna yhdennellätoista pöytäkirjalla 63/1999. Viitattu 22.1.2018. [https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063].
- Gabriel, Y. 2000. *Storytelling in organizations. Facts, fictions and fantasies*. Oxford University Press.
- Guba, E. G. ja Lincoln, Y. S. 1990. *Fourth generation evaluation*. Newbury Park: SAGE Publications Inc.
- Hansen, H. ja Parry, K. W. 2007. ”Organizational story as leadership”. *Leadership Vol 3 2007*. SAGE Publications Inc.

- Harari, Y. N. 2015. *Sapiens. A Brief History of Humankind*. New York: HarperCollins Publishers.
- Haslam, S. A; Platow J. M. ja Reicher, D. S. 2011. *Uusi johtamisen psykologia*. Tallinna: Gaudeamus Oy.
- Hirsijärvi, S; Remes, P. ja Sajavaara P. 2005. *Tutki ja kirjoita*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hirvelä, A. ja Huhtinen, A-M. 2012. ”Strateginen kommunikaatio informaatioyhteiskunnan kansallisten tavoitteiden edistämässä - realismista sosiaaliseen konstruktiin”. *Tiede ja ase Vol 20 (2012)*.
- House of Commons. 2015. Appendix 1. Viitattu 24.1.2018.
[<https://publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmselect/cmpolcon/599/59908.htm>]
- Huhtinen, A-M. 2005. *Sanasota. Johdatus sodan ja sodanjohtamisen filosofiaan*. Aimonen, T. (toim.) Helsinki: Hakapaino Oy.
- Huhtinen, A-M. 2006. ”Sotilasjohtaja laadullisessa ja eettisessä tutkimusotteessa”. *Sotilasjohtamisen tiedon kohteet*. Huhtinen, Aki-Mauri (toim.). Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen laitos. Julkaisusarja 2: Artikkelikokoelmat No. 16. 43–62.
- Huhtinen, A-M ja Rantapelkonen, J. 2001. *Imagewars: beyond the mask of information warfare*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Huhtinen, A-M, Sirén T. ja Toivettula M. 2011. ”Informaatio- ja sotateollisuuden kokonaisvaltaiseen strategiseen kommunikaatioon”. *Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030*. Sirén, T. (toim.). Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2: Artikkelikokoelmat No. 7. 3–22.
- Jantunen, S. 2013. *Strategic Communication: practice, ideology and dissonance*. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 1: No.11.
- Juuti, P. 2001. *Johtamispuhe*. Juva: WS Bookwell Oy.

Kangasmaa, T. 2016. ”Ilman tarinaa ei voi taistella”. *Kylkirauta* 4/2016.

Kielitoimiston sanakirjan verkkoversio. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisu 35. URN:NBN:fi:kotus-201433, ISSN 2323-3370. Viitattu 22.2.2018. Päivitettävä julkaisu.

Kniivilä, S; Lindblom-Ylänne, S. ja Mäntynen, A. 2007. *Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen*. Helsinki: WSOY.

Laaksonen, L. 2013. *Nominalisaatio ja verbaalisubstantiivin kääntäminen suomesta englantiin sairaanhoitopiirien potilasohjeissa*. Kieli- ja käännöstieteiden laitos. Turun yliopisto. Pro gradu.

Liamputtong, P. 2013. *Qualitative research methods*. Oxford University Press.

NATO. 1949. The North Atlantic Treaty 4.4.1949. Washington D. C. Viitattu 13.6.2017. [https://www.nato.int/cps/ic/natohq/official_texts_17120.htm].

NATO. 2009a. *ACO Strategic communications (ACO Directive (AD) 95-2)*. NATO Unclassified. Saatavissa: [http://indianstrategicknowledgeonline.com/web/NATOstratcom_15sep2008.pdf].

NATO. 2009b. *Strategic Communications Policy*. NATO Unclassified. Saatavissa: [<https://publicintelligence.net/nato-stratcom-policy/>].

NATO. 2010. *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*. Lissabon. Saatavissa: [https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_82705.htm].

NATO. 2017. StratCom Centre of Excellence. Participating countries. Viitattu 13.6.2017. [<http://www.stratcomcoe.org/participating-countries>]

NATO. 2018. Member Countries. Viitattu 11.3.2018. [https://www.nato.int/cps/su/natohq/nato_countries.htm]

Niiniluoto, I. 1980. *Johdatus tieteenfilosofiaan. Käsitteen- ja teorianmuodostus*. 3. painos. Helsinki: Otava.

Oikeusministeriö. 2018. Perustuslaki. Viitattu 25.1.2018.

[<http://oikeusministerio.fi/perustuslaki>]

Paredes, R. 2008. Aristotele's Definition of Tragedy. Viitattu 9.8.2017.

[<http://www.paredes.us/tragedy.html>].

Pekkarinen, O. ja Sirén, T. 2017. *Tieteenfilosofis-metodologisia perusteita Pro gradu - tutkielman laadintaan*. Johtamisen- ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 3: Työpapereita No. 3. Helsinki: Edita.

Quadrennial Defence Review. 2006. *Strategic Communication Executive*. Washington. Saatavissa:

[<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a495367.pdf>].

Raatikainen, P. 2004. *Ihmistieteet ja filosofia*. Helsinki: Gaudeamus.

Sarajärvi, A. ja Tuomi J. 2013. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Saressalo, T. 2013. *Israelin strategisen kommunikaation järjestelyt ja toteutus Cast Lead - operaatiossa*. Maanpuolustuskorkeakoulu. Diplomityö.

Sirén, T. 2009. *State agent, identity and "the new world order": reconstructing Polish defence identity after the Cold War era*. Maanpuolustuskorkeakoulu. Väitöskirja.

Sirén, T. 2013. *Winning wars before they emerge. From Kinetic Warfare to Strategic Communications as a Proactive and Mins-Centric Paradigm of the Art of War*. Boca Raton: Universal-Publishers.

Sun Tzu. (400-320 eaa.) 1998. *Sodankäynnin taito*. 5. painos. Juva: WSOY.

Suomen erityisedustusto NATO:ssa. 1949. *Pohjois-Atlantin sopimus*. Epävirallinen suomennos. Saatavissa:

[<http://www.finlandnato.org/public/default.aspx?nodeid=31559&contentlan=1&culture=fi-FI>].

Sveriges Riksdag. 1974. *The constitution of Sweden. The Fundamental Laws and the Riksdag Act*. Saatavissa: [<http://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/the-constitution-of-sweden-160628.pdf>].

Taylor, P. 2003. *Munitions of the mind: a history of propaganda from the ancient world to the present era*. Manchester: Manchester University Press.

The Swiss Federal Council. 1999. *Federal Constitution of the Swiss Confederation*. Saatavissa: [<https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19995395/index.html>].

The Swiss Parliament. 2018. *Federal Constitution*. Viitattu 23.1.2018. [<https://www.parlament.ch/en/%C3%BCber-das-parlament/how-does-the-swiss-parliament-work/Rules-governing-parliamentary-procedures/federal-constitution>].

UK Ministry of Defence. 2012. *Joint Doctrine Note 1/12. Strategic Communication: The Defence Contribution*. Saatavissa: [https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/33710/20120126jdn112_Strategic_CommsU.pdf].

UN. 1948. *Universal Declaration of Human Rights*. Saatavissa: [<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=fin>].

UN. 2018. Member States. Viitattu 22.1.2018. [<http://www.un.org/en/member-states>].

US Joint Forces Command. 2010. *Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy*. Version 2.0. Saatavissa: [http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/jfcom/cc_handbook_sc_27oct2009.pdf].

Virilio, P. 1996. ”Vauhti ja informaatio”. *Parnasso. Toinen kirja 1996*. Helsinki: Otava.

Wittgenstein, L. 1972. *On certainty*. Toimittanut Anscombe, G.M.E ja von Wright, G.H. New York: Harper Torchbook.